LİSE EĞİTİMİNİN BİRİNCİ YILI İÇİN DERS KİTAB

GÜZEL SANATLAR I

Danço Ordev
Aleksandar Ordev

lamina

GÜZEL SANATLAR, lise 1. sinif ders kitabi
Telif hakları © 2025 Ars Lamina

Yayınevi
Ars Lamina – Yayıncılık, Üsküp 2025

Genel Yayın Yönetmeni
Branka Bugariska

Editör
Marija Ichokaeva

Yazarlar
M-r Danço Ordev
Aleksandar Ordev

Bilimsel redaksiyon
Ana Kondovska - Vishinska

Makedoncadan çeviri
(„ЛИКОВНА УМЕТНОСТ I, учебник по Ликовна уметност за прва година гимназиско образование", Арс Ламина 2025)
Erkan Idrizi

Dil redaksiyonu
Gzim Hadji-Ejup

Tasarım
Pointer Creative Agency

Grafik ve teknik düzenleme
Ars Lamina – Yayıncılık

Baskı
Branko Gapo - Grafik üretim, Üsküp 2025

Baskı adedi
220

Tüm hakları saklıdır. Bu kitabın hiçbir bölümü yayınevinin yazılı izni olmaksızın herhangi bir biçimde veya herhangi bir araçla – elektronik veya mekanik, fotokopi, kaydetme dâhil– çoğaltılamaz, aktarılmaz veya yeniden bulunmak üzere bir sistemde saklanamaz.

Bu ders kitabı, Kuzey Makedonya Cumhuriyeti Eğitim ve Bilim Bakanlığı'nın 25.08.2025 tarihli ve 26-921/1 sayılı, Güzel Sanatlar Ders Kitabı'nın lise eğitiminin birinci yılında kullanılmasının onaylanması ve kullanılması hakkındaki Kararı ile lise eğitiminde kullanılmak üzere onaylanmıştır.

CIP - Каталогизација во публикација

Национална и универзитетска библиотека „Св. Климент Охридски", Скопје

373.5:91(075.3)=811.512.161

ORDEV, Danco

Güzel sanatlar : lise 1. sinif ders kitabi / Danço Ordev, Aleksandar Ordev ; makedoncadan çeviri Erkan Idrizi. - Üsküp : Ars Lamina - yayıncilik, 2025. - 190 стр. : илустр. ; 30 см

Превод на делото: Ликовна уметност I учебник по ликовна уметност за прва година гимназиско образование. - Terimler sözlüğü: стр. [182-188]

ISBN 978-608-280-175-9

1. Ordev, Aleksandar [автор]

COBISS.MK-ID 66813189

ÖNSÖZ

Görsel sanatlar, insan uygarlığının umumi gelişiminin bir parçasıdır. Sadece estetik deneyim için değil, aynı zamanda farklı dönemler ve halkların tarihi, kültürü, inançları ve değerleri hakkında anlayış kazanmak için de hizmet eder. Özellikle eğitimde, sanat, gençlerde yaratıcılığı, görsel okuryazarlığı ve eleştirel düşünmeyi geliştirmede önemli bir rol oynar.

Bu görsel sanatlar ders kitabı, lise birinci sınıf öğrencileri için hazırlanmış olup, Kuzey Makedonya Cumhuriyeti Eğitim ve Bilim Bakanlığı'nın müfredatına tamamen uygun olarak hazırlanmıştır. Hazırlık sürecinde, programda öngörülen amaçlara, tematik alanlara, beklenen sonuçlara ve değerlendirmelere sıkı sıkıya bağlı kalınmıştır.

Kronolojik ve tematik yaklaşımla, ders kitabı, taş devrinden Orta Çağ sonuna kadar görsel sanatların gelişimini sistematik olarak tanıma imkanı sağlar. Odak noktası, her dönem için karakteristik temel stil özellikleri, teknikler ve ifade araçlarıdır. Küresel tarihsel gelişimin yanı sıra, Kuzey Makedonya Cumhuriyeti sınırları içindeki sanat mirasıyla ilgili içerikler de program gereksinimlerine uygun olarak yer almaktadır.

Sanat tarihinin yanı sıra, aynı öğretim konusu kapsamında öğrenciler, çizgi, renk, form, kompozisyon, denge, kontrast ve diğer görsel temel unsurlar gibi görsel öğeleri ve ilkeleri de öğrenirler. Bu içerikler farklı yazarlar tarafından işlenmiş olsa da, aralarındaki bağlantı, doğru yorumlama ve sanatsal eserler yaratma açısından esastır. Bu unsurlar ve ilkeleri anlamak, öğrencilerin inceledikleri eserleri daha derinlemesine analiz etmelerine ve aynı zamanda kendi yaratıcı süreçlerinde uygulamalarına olanak tanır.

Ders kitabı, öğrenciler ve öğretmenler için tasarlanmış olup, görsel okuryazarlığın, eleştirel düşünmenin, kültürel mirasa saygının ve sanatsal yaratıcılığın geliştirilmesine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Sorular, aktiviteler, görsel örnekler ve ilginç bilgilerle, öğrencilerin öğretim sürecine daha aktif ve dinamik katılımı sağlanmaktadır.

Umarız bu ders kitabı, öğretim programının uygulanmasında faydalı bir destek olacak ve görsel sanatlara olan ilgiyi derinleştirmeye katkıda bulunacaktır.

Yazarlar adına

İÇİNDEKİLER

Konu 1 Görsel sanatlara giriş ve sanat tarihi

1.1 Sanat nedir ve rolü nedir? 10
1.2 Tarih öncesi sanat 11
1.3 Mısır sanatı 14
1.4 Mezopotamya sanatı 17
1.5 Ege sanatı 20
1.6 Yunan sanatı 23
1.7 Etrüsk sanatı 27
1.8 Roma sanatı 30
1.9 Erken Hıristiyan sanatı 35
1.10 Bizans sanatı 39
1.11 Romanik sanat 43
1.12 Gotik sanat 47
1.13 İslam sanatı 52
1.14 Kuzey Makedonya Cumhuriyeti'nde Prehistorik, Antik ve Ortaçağ sanatı 57
1.15 Erken Rönesans 62
1.16 Yüksek Rönesans 66
1.17 Maniyerizm 70
1.18 Barok 74
1.19 Rokoko 80
1.20 Neoklasizm 84
1.21 Romantizm 89
1.22 Realizm 94
1.23 Kuzey Makedonya Cumhuriyeti topraklarında Post-Bizans döneminde sanat .. 99

Konu 2 Sanat Öğeleri

2.1 Çizgi 108
2.2 Renk I – Spektrumun Temelleri 114
2.3 Renk II – Kontrastlar ve Renk Çeşitliliği 118
2.4 Ton 123
2.5 Doku 126
2.6 Yön 130
2.7 Boyut 134
2.8 Şekil 138
2.9 Mekân 142
2.10 Perspektif I – Tek Noktalı Doğrusal Perspektif 146
2.11 Perspektif II - İki Noktalı Doğrusal Perspektif 149

Konu 3 Görüntüsel ilkeler

3.1 Uyumluluk 154
3.2 Kontrast 158
3.3 Gradyan 162
3.4 Denge 166
3.5 Ritim ve hareket 169
3.6 Oran 173
3.7 Birlik 176
3.8 Kompozisyon 178

Konu 1

Görsel Sanatlara Giriş ve Sanat Tarihi

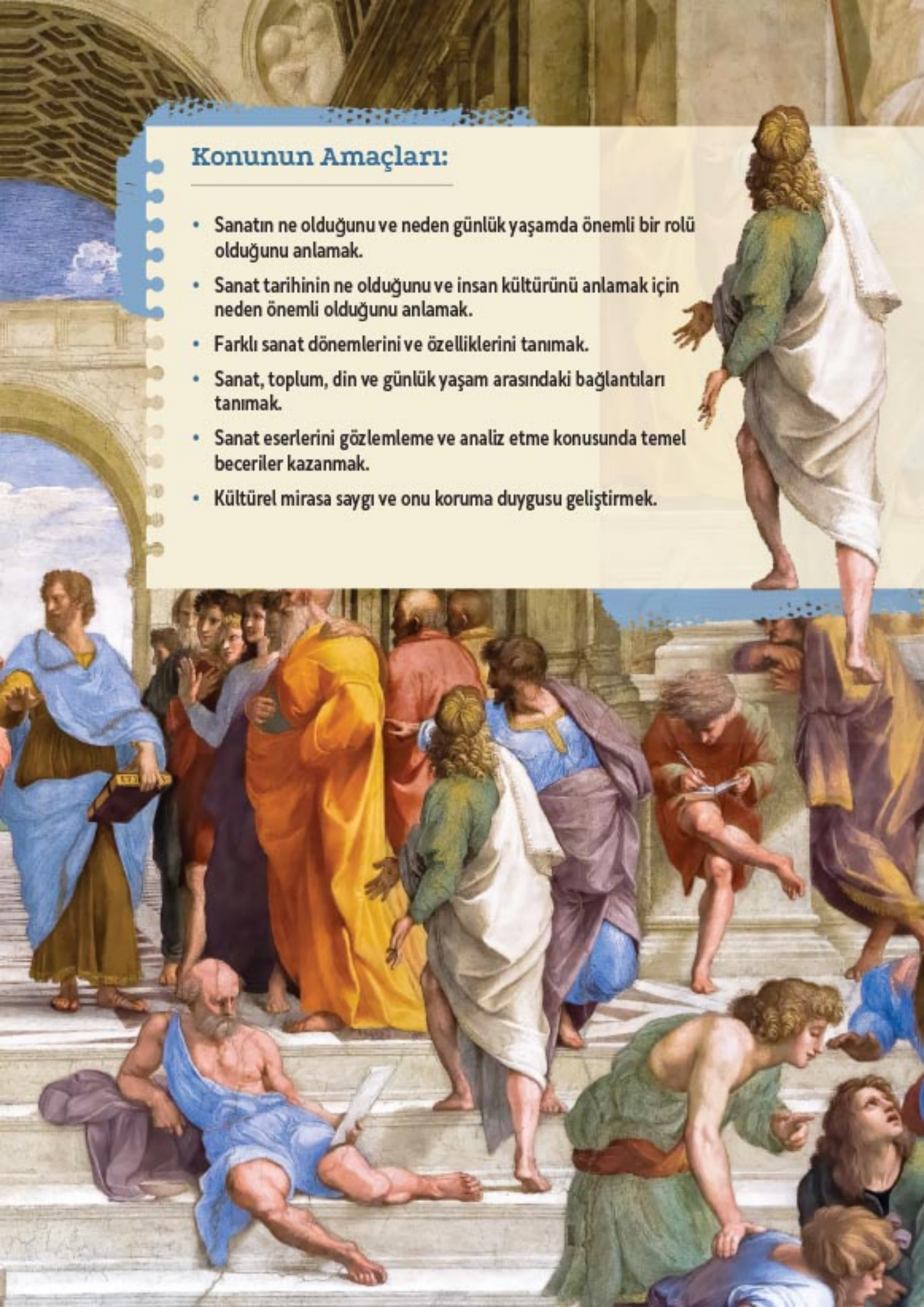
Sanat tarihi, insanlığın sanatsal yaratıcılığının erken zamanlardan günümüze kadar olan bir incelemesidir.

O, sadece resimler, heykeller ve yapıların bir toplamı değil, aynı zamanda farklı çağlar ve kültürlerdeki düşüncelerin, duyguların, inançların ve değerlerin bir tanığıdır.

Sanat eserleri aracılığıyla insanların etraflarındaki dünyaya nasıl baktıklarını, hangi sembolleri kullandıklarını, neyin onlar için önemli olduğunu ve bunu form, renk, malzeme ve alan yoluyla nasıl ifade ettiklerini anlayabiliriz. Sanat her zaman din, politika, günlük yaşam ve teknolojik ilerlemeyle bağlantılı olmuştur.

Bu ders kitabının bu bölümünde, prehistorya (tarihöncesi), antik dünya, orta çağ, Rönesans, barok gibi önemli sanat dönemlerini tanıyacaksınız. Zaman içinde gelişen farklı stilleri, fikirleri ve sanat dillerini, ayrıca bunların toplum ve kültür üzerindeki etkilerini keşfedeceksiniz.

Aynı zamanda, sanatı daha dikkatli bir şekilde bakmayı ve düşünmeyi öğreneceksiniz. Sanat eserlerini tanıma ve analiz etme becerilerini geliştirecek, aynı zamanda bunların nasıl yaratıldığı, kime yönelik oldukları ve neden bugün hala önemli oldukları hakkında daha geniş bir anlayış kazanacaksınız.

Konunun Amaçları:

- Sanatın ne olduğunu ve neden günlük yaşamda önemli bir rolü olduğunu anlamak.
- Sanat tarihinin ne olduğunu ve insan kültürünü anlamak için neden önemli olduğunu anlamak.
- Farklı sanat dönemlerini ve özelliklerini tanımak.
- Sanat, toplum, din ve günlük yaşam arasındaki bağlantıları tanımak.
- Sanat eserlerini gözlemleme ve analiz etme konusunda temel beceriler kazanmak.
- Kültürel mirasa saygı ve onu koruma duygusu geliştirmek.

SANAT NEDİR VE NE İŞLEVİ VAR?

Sanat, hayatımızın bir parçasıdır, hatta farkında olmadan bile onun varlığını hissederiz. O, etrafımızda, kullandığımız nesnelerin görünümünde, çevremizi saran alanın renklerinde, dinlediğimiz müzikte, deneyimlediğimiz filmler ve kitaplarda, modada, fotoğrafçılıkta ve kendimizi ifade etme biçimimizde bulunur. Ama ‚sanat' kelimesi tam olarak ne anlama gelir?

ANAHTAR KELİMELER:

sanat, görsel sanatlar, sanat alanları, sanatın toplumsal rolü

Sanat, çeşitli biçimler aracılığıyla resim, heykel, müzik, edebiyat, dans ve diğerleri duyguları, düşünceleri, fikirleri ve sembolleri ileten insan yapımı bir etkinliktir. O, sadece süs veya eğlence değildir.

Sanat iletişim kurar, düşünmeyi teşvik eder, duyguları uyandırır, soruları gündeme getirir ve kendimizi ve çevremizi daha iyi anlamamıza yardımcı olur.

Tarih boyunca, sanatın rolü toplumsal, kültürel ve ruhsal koşullarla birlikte değişmiştir. İlk çağlarda, sanat sihirli veya ritüel amaçlıydı, sıkça av veya bereket ile ilişkilendirilirdi. Eski medeniyetlerde sanat, din, güç ve ideolojiyle yakından bağlantılıydı. Ortaçağ sanatında, sanat genellikle dini kutlamalar için kullanılmıştır. Rönesans döneminde, odak noktası Yeniçağ, bilim ve doğa olmuştur. Daha sonra, modern toplumun gelişimiyle birlikte, sanat eleştiri, kişisel itiraf veya yeni biçimler, medya ve mesajlar denemesi aracı haline gelmiştir.

Görsel sanatlar, esasen görerek deneyimlenen ifadeleri içerir: resim, heykel, mimari, grafik, fotoğrafçılık, tasarım ve benzeri. Bu alanlar, malzeme (örneğin: taş sanatı, tuval sanatı, dijital sanat) veya işlev (süsleme, fonksiyonel, kavramsal) veya ifade biçimi (gerçekçi, soyut, sembolik) açısından sınıflandırılabilir.

Sanat, iletişimin en eski biçimlerinden biridir. İnsanlar sanat aracılığıyla düşüncelerini, duygularını, inançlarını, tutumlarını ve değerlerini ifade etmişlerdir. O, ras-

Ellerin Mağarası (Cueva de las Manos), Perito Moreno, Arjantin. M.Ö. 7300 yılından M.S. 700 yılına kadar

Yunan-Roma dönemine ait hiyeroglifler

Guernica - Pablo Picasso - 1937

yonel ve duygusal arasında, görülebilen ve hissedilebilen arasında benzersiz bir birleşimdir. İster mağara resmi, ister Mısır piramidi, Bizans ikonu, Rönesans freski, soyut resim, modern enstalasyon veya dijital animasyon olsun – hepsi sanat adı verilen büyük hikâyenin bir parçasıdır.

Her zaman, sanat insan ruhunun aynasıdır. O, onun dünya görüşünü, değerlerini, arzularını ve korkularını yansıtır. Bu yüzden, onu tamamen tanımlayacak tek bir tanım yoktur - çünkü sanat, toplum gibi sürekli değişir ve gelişir.

Her insan ürünü otomatik olarak sanat sayılmaz. Sanat eserini diğer ürünlerden ayıran şey, onun sembolik, ifade edici ve estetik değeridir. Sanat eseri izleyiciyle daha derin, genellikle maddi olmayan bir düzeyde iletişim kurar – duygular uyandırır, sorular sorar, yeni fikirlere açılan bakış açıları sunar.

Sanat eseri çok katmanlı bir doğaya sahiptir. O aynı anda maddi bir nesne, sanatçının görüşünün ifadesi ve bir mesaj taşıyıcısıdır. Sanat bizi farklı gözlerle bakmaya, eleştirel düşünmeye ve her zaman kelimelerle ifade edilemeyen bir şeyi anlamaya çalışmaya zorlar.

ETKİNLİK

Günlük hayattan bir nesneyi (örneğin: ayakkabı, fincan, sandalye) çizin veya hayal edin ve onu sanatsal bir esere dönüştürün. Biçim, renk veya sembol aracılığıyla ona yeni bir anlam nasıl verebileceğinizi düşünün. Çizimin altında, bunun neden sanat olarak kabul edilebileceğini yazın.

Sanat ve Toplum

Sanat, izolasyonda ortaya çıkmaz. Her zaman yaratıldığı zaman ve yerle bağlantılıdır. Çağının aynası olabilir, ancak aynı zamanda direnişin sesi, kimliğin sembolü veya değişim çağrısı da olabilir. İçinde siyasi, kültürel ve ekonomik etkiler hissedilir. İdealleri, mücadeleleri ve değerleri yansıtır.

Aynı zamanda sanat, kolektif hafızayı koruma aracıdır. Onun aracılığıyla geçmişteki insanların yaşamları, inançları, zevkleri ve özlemleri hakkında bilgi ediniriz. Bir tanıklık, aynı zamanda tarihin bir yorumudur.

Modern dünyada sanat, günlük yaşama giderek daha yakın hale geliyor. Sokakta grafitiler veya kamusal heykeller, medyada, reklamlarda, dijital platformlarda karşımıza çıkıyor... Daha erişilebilir, daha çeşitli, daha beklenmedik hale geliyor - ve tam da bu nedenle kültürümüzün önemli bir parçası olmaya devam ediyor.

Michelangelo, "Pieta", 1499

ETKİNLİK

Farklı dönemlerden (örneğin mağara resmi, ikon, Rönesans tablosu, modern enstalasyon) birkaç sanat eserini inceleyin. Bu eseri sanat eseri yapan şeyin ne olduğunu cevaplamaya çalışın. Hangi duyguları, fikirleri veya mesajları iletiyor? Sanat alanına göre hangi kategoriye yerleştirirdiniz?

Biliyor musun ki...

- Tarihteki en ünlü sanat eserlerinden bazıları ritüel amaçlar için yaratılmıştır ve bugün müzelerde sergilenmektedir?
- En eski sanat eserlerinden biri, yaklaşık 25.000 yıl öncesine ait olan Willendorf Venüsü adlı küçük figürdür?

Sorular

1. Sanat nedir ve hangi yollarla tanımlanabilir?
2. Sanatın tarih boyunca rolü nasıl değişti?
3. Görsel sanatların ana alanları nelerdir?
4. Sanat, izleyiciyle nasıl iletişim kurar?

TARİH ÖNCESİ SANAT

ANAHTAR KELİMELER:

paleolitik, neolitik, mağara resmi, Willendorf Venüsü, Büyük Anne, seramik, süsleme, Stonehenge, Göbekli Tepe, megalit, modelleme, oymacılık, simetri, relief

Tarih öncesi, ilk insanların ortaya çıkışıyla başlayan ve yazının ve ilk uygarlıkların gelişimiyle sona eren, insanlık tarihinin en eski ve en uzun dönemini temsil eder. Bu dönemde insanların yazılı dili yoktu, ancak çizimler, heykeller, seramikler ve mimari yapılar aracılığıyla önemli görsel izler bıraktılar. Tarih öncesi, birkaç ana aşamaya ayrılır: Paleolitik, Mezolitik ve Neolitik, bunlardan Paleolitik (Eski Taş Çağı) ve Neolitik (Yeni Taş Çağı) sanatsal ifade açısından en önemlileridir. Bu dönemde sanatın büyülü, ritüel, kült ve pratik bir işlevi vardı ve insanın yarattığı nesneler, onun günlük yaşamıyla ve dünyayı açıklama ve kontrol etme çabalarıyla yakından bağlantılıydı.

Paleolit

Paleolitik dönemden kalma en etkileyici sanat biçimlerinden biri mağara resimleridir. İspanya'daki Altamira ve Fransa'daki Lascaux ve Chauvet mağaralarında, bizon, at, geyik ve öküz gibi hayvanları tasvir eden duvar resimleri bulunmuştur. Resimler, parmaklar, tüyler, hayvan kılları veya tüplerden boya üfleyerek uygulanan, aşı boyası, kömür ve demir oksit gibi doğal pigmentlerle yapılmıştır. Bazı durumlarda, boyalar uygulanmadan önce duvarlar kazınmış, bu da ek bir doku ve gölge oluşturmuştur. Bu resimlerin sanatsal özellikleri, net konturlar, vurgulanmış silüetler ve hacim elde etmek için tonların geçişleriyle gölgelendirme ile karakterizedir.

Atlar, Lasko Mağarası, paleolitik

Biliyor musun ki...

Mağara resimleri tamamen karanlıkta, mağaraların derinliklerinde yaratılmıştır; sanatçılar, resim yaparken duvarları aydınlatmak için hayvan yağı ile doldurulmuş lambalar kullanmışlardır.

Bizon, Altamira Mağarası, Paleolitik

Paleolitik heykel

Resimlerin yanı sıra, paleolitik dönem küçük kadın figürleriyle de tanınır, bunlara "Venüsler" denir. Aralarındaki en ünlüsü, yaklaşık 25.000 yıl önce yaratılan, 11 cm yüksekliğinde olan Willendorf Venüsü'dür. Bu heykel, belirgin cinsiyet özellikleri - büyük göğüsler, karın ve kalçalar - ile bir kadın bedenini tasvir ederken, yüz neredeyse belirsiz ya da tamamen yoktur. Bu heykeller, birkaç santimetre yüksekliğinde, taş, kemik veya kil ile yapılmış ve taşınabilir olmaları, kişisel veya ritüel işlevlerini gösterir. Şekil yuvarlak ve kompakt olup, simetrik bir düzenlemeye sahiptir ve yüzeyi genellikle pürüzsüz, taşla parlatılmıştır. Teknikler, modelleme, oymacılık ve kazıma gibi yöntemleri içermekte olup, duruma bağlıdır.

Willendorf Venüsü, Avusturya, yaklaşık 25.000 MÖ

Neolitik

Sürekli yerleşimlere geçişle birlikte, insanlar tuğla, taş, hasır ve çamurdan kalıcı yapılar inşa etmeye başlarlar. Evler genellikle dikdörtgen bir temel, düz çatılar ve bir ocak içeren merkezi bir alana sahipti, bu alan yemek pişirme, ısıtma ve ailenin toplanması için kullanılıyordu. Neolitik yerleşim Çatalhöyük'te (bugünkü Türkiye'de), evler sokaklar olmadan sıkı bir şekilde yerleştirilmişti ve giriş çatıda bir açıklıktan yapılıyordu. İç mekanlar sıklıkla duvar resimleri, sembolik nesneler ve çamurdan figürlerle süslenmişti, bu da günlük hayat ile manevi hayat arasında güçlü bir bağlantı olduğunu gösteriyordu.

Ayrıca evlerin yanı sıra, Neolitik dönem insanları anıtsal tören alanları da inşa ettiler. En bilinenlerinden biri

Stonehenge, İngiltere, yaklaşık MÖ 2500

Neolitik dönemindeki diğer önemli gelişme seramiğin ortaya çıkmasıdır. İlk olarak elle, daha sonra ise basit tekerleklerle yapılan kil kaplar üretilmektedir. Kaplar, yiyecek, su ve tahıl saklamak için kullanılır, aynı zamanda geometrik süslemelerle de süslenir: paralel çizgiler, üçgenler, spiraller, dalgalar ve noktalar. Bu süslemeler, kazıma, mühürleme veya kabuklar, kumaş

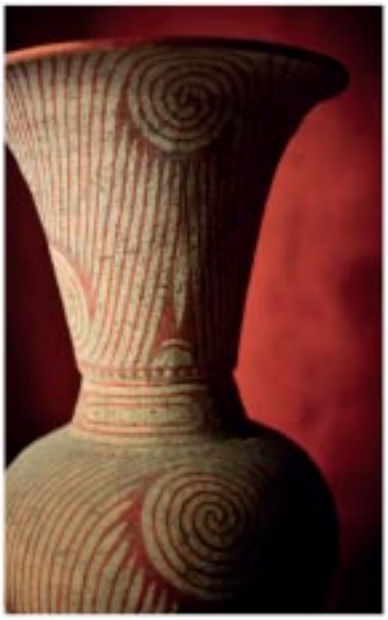

Evler, Çatal Höyük, Türkiye, Neolitik

ETKİNLİK

Kil ile küçük bir heykel yap ki senin için bir değeri sembolize etsin (örneğin, koruma, birliktelik, cesaret).

veya ahşap ile baskı yapılarak uygulanır. Kapların şekilleri genellikle simetrik ve yuvarlaktır, iyi işlenmiş kenarları ve kulpları vardır, bu da gelişmiş bir tasarım ve işlev duygusunu gösterir. Yüzey pürüzsüzdür ve bazen pişirme öncesinde kırmızı, siyah veya doğal boyalar eklenir.

Sarmal süslemeli çömlek, Güneydoğu Avrupa, neolitik

Biliyor musun ki...

Bazı Neolitik seramik motifleri, günümüzde halk sanatında, özellikle dokumacılıkta ve nakışta görülen motiflerle benzerdir.

ETKİNLİK

Kendin için bir değer simgeleyen küçük bir kil heykel yap (örneğin, koruma, birlik, cesaret).

Bu yapıların görsel özellikleri net, masif formlara, hassas bir düzenlemeye, simetriye ve mekansal organizasyona indirgenmiştir. Kabartmalar sığdır, kazıma ve sıyırma ile yapılmıştır, hayvanlar ise stilize bir şekilde, vurgulanmış güç ve sembolizm ile tasvir edilmiştir. İnşaat teknikleri, metal aletler veya tekerlek kullanılmadan megalitlerin işlenmesi ve taşınmasını içermekte olup, bu önemli bir teknik başarıyı temsil etmektedir.

İnsan figürü olan kil heykel Tepe Sarab, Kermanşah

Sorular

1. **Mağara resim sanatının başlıca görsel özellikleri nelerdir ve nasıl yapılmıştır?**
2. **Paleolitik dönemin Venüs figürleri nasıl görünür ve ne sembolize ederler?**
3. **Neolitik dönemde seramik yapımı ve süslemesinde hangi teknikler kullanılmıştır?**
4. **Neolitik dönemde hangi tören yapıları ortaya çıkmıştır ve neyle tanınırlar?**
5. **Paleolitik dönem sanatı ile Neolitik dönem sanatı arasındaki farklar nelerdir?**

ETKİNLİK

Bir tapınak maketi yapın taşlar, kil veya kağıt kullanarak. Dairevi bir düzen kurmaya çalışın veya iç mekan için bir süs tasarlayın.

MISIR SANATI

Eski Mısır medeniyeti, Afrika, Asya ve Avrupa'nın kesişim noktasında, Nil Nehri boyunca 5000 yıl önce gelişmiş ve neredeyse üç bin yıl boyunca var olmuştur. Mısır sanatı, din, devlet düzeni ve sonsuzluk kavramı ile yakından ilişkilidir. Bu sanat sadece güzellik için yaratılmamış, ruhun sonsuzluğunu sağlamak, tanrıları onurlandırmak ve firavunun gücünü pekiştirmek amacıyla yapılmıştır. Toplumun istikrarı ve kuru iklim sayesinde, bu eserlerin birçoğu günümüze kadar korunmuştur.

ANAHTAR KELİMELER:

mısır sanatı, piramit, tapınak, kanon, kayıtlar, delinme, papirüs, hiyeroglif

Mimarlık–piramitler,hramlar ve ebedi düzen

Mısır sanatının en görkemli anıtları piramitlerdir – firavunların mezarları. En büyüğü,Çocuklar onu Keops olarak bilir, Hufu olarak değil. Piramidi, yaklaşık M.Ö. 2600 yılında Gize'de inşa edilmiştir ve neredeyse 4000 yıl dünyanın en yüksek yapısı olmuştur. Piramitler, hassas geometri ve devasa taş bloklarla inşa edilmiştir, sonsuza dek dayanması amacıyla.

Piramidin merkezinde, firavunun cesedinin yerleştirildiği tahta bir lahit içindeki taş lahit olan mezar odası bulunuyordu.

Mısır mezarlarının gelişimi, öbür dünyadaki hayata olan derin inançlarını ve sonsuzluğa olan arzularını yansıtmaktadır. En eski mezarlar, mastaba olarak adlandırılan, düşük dikdörtgen yapılar, tuğladan yapılmış kısa piramit şeklinde ve yeraltı mezar odası – lahit olan bir odaya sahipti. Daha sonra, Eski Krallık'ta, bunlar piramitlere evrildi. Yeni Krallık'ta piramitler terk edildi ve mezarlar kayaların derinliklerine oyuldu. Bu mezarların çoğu, Krallar Vadisi olarak bilinen yerde bulunur.

Vadisi, Nil'in batı kıyısında, Teb (bugünkü Luksor) karşısındadır. İç kısım, ölüyü ölüler dünyasına yönlendiren resimler ve metinlerle zengin bir şekilde süslenmiştir. Mezarlar sadece dinlenme yerleri değil, aynı zamanda ruhun ebedi evleriydi.

Giza – Mısır

Karnak Tapınağı

Piramitlerin önünde Büyük Sfenks durur – aslan vücudu ve firavun yüzü olan anıtsal bir heykel, sembolik olarak sonsuzluğun kapılarını korur.

Tapınaklar, Karnak, Luksor veya Edfu gibi, tanrılara ve firavunlara adanmıştı. Devasa sütunlar ve kapılardan (pilon) inşa edilmişlerdi, girişte firavunun heykelleri ve bir dikilitaş bulunurdu ve her zaman simetrik, güneş ve yıldızlara göre yönlendirilmişlerdi. Duvarlar, yönetimin ve törenlerin tarihini anlatan rölyefler ve hiyerogliflerle süslenmişti.

ETKİNLİK

Mısır'lı gibi kahverengi veya açık sarı kağıda, Mısır freskleri tarzında bir resim oluştur.

Biliyor musun ki...

- **Keops Piramidi, her biri birkaç ton ağırlığında 2.300.000'den fazla taş bloktan oluşuyordu!**
- **Mısırlılar, heykelin aslında "ruh evi" olduğuna inanıyorlardı.**

Heykel – taşta sonsuz yüzler

Mısır'daki heykeller, öteki dünya için yapılmıştı – ölüye sonsuzlukta hizmet etmek için. Genellikle firavunlar, tanrılar, yazıcılar ve memurların heykelleri yapılırdı. Hepsi katı kurallara uyardı: figürler önden görünür, simetrik ve statik, hareketsiz, kolları bedene paralel ve bacaklar açık pozisyonda – ileriye bakar ve duygularını göstermezler. Vücut parçaları arasında açıklık yoktur (delikler), şekil kompakt ve sağlamdır, istikrarı simgeler. Diorit, granit, kireçtaşı, ahşap kullanılmıştır ve heykeller sıklıkla boyanmıştır. En ünlü örnekler, oturan kâtip ve Nefertiti büstüdür.

Kraliçe Nefertiti

Katip heykeli

Kral Tutankhamun'un Altın Maskesi

Resim Sanatı

Mısır resimleri mezar ve tapınak duvarlarında bulunur, bazen de papirüslerde. Bunlar ölümsüz yaşam için ölüye yardım etmek amacıyla öbür dünyaya dair vizyonlar olarak hizmet etmiştir. Resim sanatının temel özellikleri şunlardır: düz, iki boyutlu, gölgesiz, açık bir zemin üzerinde, renkli, vücut gösteriminde katı kurallara sahip: baş ve ayaklar profilde, badem şeklinde göz ve gövde ön cepheden gösterilmiş, gerçekçi perspektifin olmaması – figürler yatay sıralar (registler) halinde dizilmiştir. Doğal pigmentler sembolik anlamlar taşıyan renklerle kullanılmıştır ve temalar günlük yaşam sahneleri, ruhun yargılanması, mitler ve törenler olmuştur.

Sembolizm, Mısır sanatında anahtar rol oynamış ve onu anlamlarla dolu görsel bir dile dönüştürmüştür. Her renk, şekil veya pozisyon sembolik anlamlar taşımıştır. Örneğin, **kırmızı** yaşam ve enerji anlamına gelirken, tehlikeyi de simgeler; **siyah** bereketli toprak ve yenilenmeyi temsil eder; **altın** ise sonsuzluk ve ilahi olmayı simgeler. Firavun figürü genellikle diğerlerinden büyük gösterilirdi, böylece onun önemini vurgulamak için. Hayvanlar da sembolik işlevler görmüştür. **Şahin**, tanrı Horus'u, **skarabe** böceği yeniden doğuşu, **sfenks** ise koruma ve gücü temsil ediyordu. Sembolizm, sanata manevi bir boyut kazandırarak, onu tanrılarla bağlantı kurma ve ebedi düzeni sağlama aracı haline getiriyordu.

Mısır duvar resminden bir parça

Biliyor musun ki...

- Mısırlılar heykelin aslında "ruhun evi" olduğuna inanıyordu.
- Bugün beyaz olarak gördüğümüz tapınaklar ve heykeller zengin renklerle boyanmıştı.
- Mısır'ın oranlar kanunu, ayaklardan gözlere kadar 18 karelik bir ızgara kullanıyordu.

Sorular

1. Mısır mimarisinin başlıca özellikleri nelerdi?
2. Heykeller neden kapalı formlar halinde, deliksiz olarak yapılıyordu?
3. Mısır resim sanatı insan bedenini nasıl tasvir ediyor?
4. Mısır sanatında renklerin anlamı nedir?
5. Sanat, ahiret inancıyla nasıl bağlantılıydı?

ETKİNLİK

1. Kendi Mısır heykelini kil ile modelle – bu, bir firavun, yazar veya bir tanrıyı temsil edebilir. O figürlerin sahip olduğu özellikleri yakalamaya çalış.
2. Hiyerogliflerde"gizli yazı" alman gerekiyor. Anlamını çözmeye çalış. Sonra, kendi sembolik sistemini icat et ve sadece senin sınıf arkadaşlarının çözebileceği bir mesaj yaz.

MEZOPOTAMYA SANATI

Mezopotamya, yani "ırmaklar arasındaki ülke", Fırat ve Dicle nehirleri arasında yer alır – ilk medeniyetlerin geliştiği verimli bir bölge: Sümerler, Akadlar, Babil ve Asurlar. Bu halklar, dinlerini, güçlerini ve günlük yaşamlarını yansıtan sanatlar yaratmışlardır. Mezopotamya sanatı, kentsel toplumların sanatının başlangıcını temsil eder, vurgulanan işlev, sembolizm ve anıtsallık ile.

ANAHTAR KELİMELER:

ziggurat, kama yazısı, silindirik mühür, cephesellik, rölyef

En etkileyici olan mimaridir. Her şehrin merkezinde çok katlı tapınak olan ziggurat bulunurdu – dikdörtgen tabanlı, tuğladan inşa edilmiş. Bu yapının şekli, şehrin üzerinde yüksekçe yükselerek tanrılarla bağlantıyı simgelerdi. Mısır piramitlerinden farklı olarak, zigguratlar mezar amaçlı değil, dini törenler içindi. En ünlüsü, yaklaşık M.Ö. 2100 civarında inşa edilen Ur zigguratıdır.

Özellikle önemli olanlar, Babil'den İştar Kapılarıdır büyük tören alayı sokağının bir parçası, mavi sırlı tuğlalar ve aslanlar, boğalar ve ejderhalar figürlerinin rölyefleriyle süslenmiş.

Ur Zigguratı

Bu sanat, dekoratiflik ile güç ve koruma sembolizmini birleştirir.

Aslanların İştar ilahisini temsil ettiğine, ejderhaların ve boğaların ise diğer koruyucu ilahları ve güçleri sembolize ettiğine inanılmaktadır.

ETKİNLİK

Kendini antik Mezopotamya'da bir mimar olarak hayal et. Bir zikurat'ı dışarıdan çiz, seviyelerini ve merdivenlerini göster ve içinde neler olduğunu açıkla.

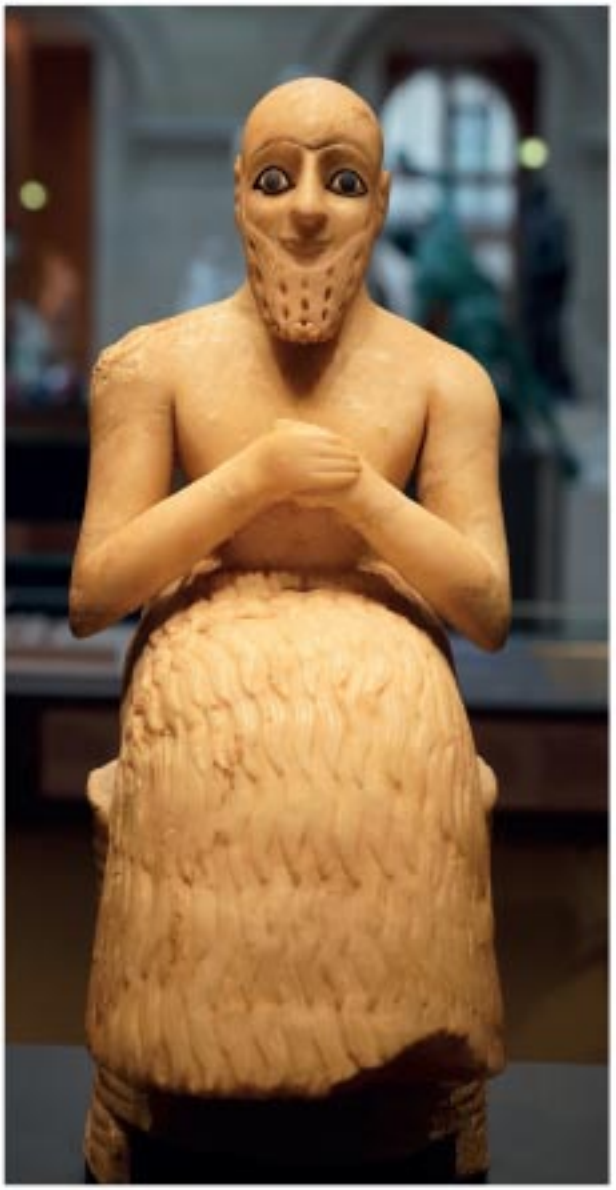
Biliyor musun ki...

- Mezopotamyalılar, ziguratların insanların tanrılarla bağlantısını sağlayan "gökyüzüne merdivenler" olduğuna inanıyorlardı.
- İştar Kapıları, antik çağda en etkileyici şehir girişlerinden birinin parçasıydı ve Berlin'deki bir müzede günümüzde bile korunmuş mavi sırlı detaylara sahipti.

İştar Kapısı

Mezopotamya'daki heykeller genellikle anlatımsal ve sembolik bir karakter taşımaktadır. Figürler statik bir pozisyonda, büyük gözlerle bitümle çizilmiş ve elleri dua pozisyonunda tasvir edilmiştir. Vücutlar vurgulanmış simetri bitümle çizilmiş ile modellenmiştir, ancak sınırlı anatomik doğrulukla. Figürler duyguları ifade etmez, aksine huzur ve itaat sergiler, bu da onların dini işlevini yansıtır. Sıkça karşılaşılan bir unsur, figürlerin daima doğrudan ileriye bakmasıdır; sanki bir tanrının önünde duruyormuş gibi. Sümer tapınaklarındaki heykeller, örneğin Tel Asmar heykelleri, inananları tanrının önünde sakin bir şekilde dururken tasvir eder. Uzun sakallı hükümdar figürleri de sıkça görülür; güç ve onur pozisyonundadırlar.

İtur-Şamagam Heykeli – MÖ 2500

Rölyef parçası

Okuryazarlık sanatında önemli bir seviyeye ulaşmışlardı. Klineli (çivi yazısı) yazı kullanılıyordu, kil tabletlere keskin bir tahta çubukla kazınarak. Yazı yazmanın yanı sıra, bu işaretler dekoratif bir unsur olarak kullanılmıştır, özellikle tabletlerde ve mühürlerde. Silindirik mühürler, üzerinde kazınmış sahneler olan küçük silindirler, belgeleri imzalamak için kullanılmıştır, kil üzerine iz bırakarak.

Mezopotamya sanatı, ilahi güce inanan, ancak aynı zamanda organize bir insan topluluğuna inanan bir dünyaya tanıklık eder. Bu, dinamik ve bazen acımasız bir ortamda düzen ve istikrar yaratma çabalarını temsil eder.

ETKİNLİK

1. Bir Grup halinde, Asur benzeri bir av sahnesini veya dini bir ritüeli gösteren kağıt bir "rölyef" yapın.
2. Kil bir tablet (veya karton) üzerine, çivi yazısından esinlenmiş semboller kullanarak kısa bir mesaj yazmaya çalışın.

Kil tablet üzerindeki çivi yazısı

Gudea Heykeli MÖ 2900

Sorular

1. „Mezopotamya" kelimesi ne anlama geliyor ve bu bölge nerede bulunuyordu?
2. Ziggurat nedir ve Mezopotamya şehirlerinde ne gibi bir rol oynamıştır?
3. Mezopotamya heykellerinin özellikleri nelerdir?
4. Silindir mühürlerin işlevi neydi?
5. İştar Kapıları diğer mimari unsurlardan nasıl farklıdır?

Biliyor musun ki...

Bilinen en eski yazılı yasalar - Hammurabi Kanunları - yüksek bazalt bir levhaya yazılmış ve tanrı ile kralın rölyefi ile süslenmiştir.

EGE SANATI

Antik Yunan'ın Habercisi

Ege sanatı, klasik Yunan dünyasından önce gelen kültürlerin bir parçası olarak MÖ III. ve II. binyıllarda Ege Denizi çevresinde gelişti. Bu dönemin başlıca medeniyetleri **Kiklad, Minos** ve **Miken'di**. Her biri, o dönemdeki halkların manevi ve günlük yaşamları hakkında konuşan önemli sanatsal ve mimari izler bıraktı.

ANAHTAR KELİMELER:

Kiklad sanatı, Minos sanatı, fresk, Miken sanatı, aslan kapısı, tholos

Kiklad Sanatı

Kiklad sanatı Kiklad Adaları'nda gelişmiş ve küçük mermer figürleriyle tanınır. Çoğunlukla kadın olan bu heykelcikler, karın üzerinde katlanmış elleriyle basit ve geometrik bir şekle sahiptir. Sembolik ve mistiktirler, muhtemelen doğurganlık kültü veya ölümle ilgili ritüellerle bağlantılıdırlar. Basitliklerine rağmen, belirgin bir zarafete ve form duygusuna sahiptirler aynı zamanda modern heykelin habercisi olarak kabul edilirler.

Biliyor musun ki...

Bazı Kiklad figürleri, bugün kaybolmuş olan boyalarla boyanmıştı, ancak bilim insanları bunları özel tekniklerle keşfetmektedir.

ETKİNLİK

Kil veya oyun hamurundan, kolları karın üzerinde birleşmiş küçük bir kadın figürünü, Kiklad stilinden esinlenerek yapın. Figürü, Kiklad mermerinin orijinal görünümüne yaklaştırmak için beyaz renge boyayabilirsiniz. Sembolizmi hakkında düşünün - bir tanrıça mı, sıradan bir kadın mı yoksa başka bir karakter mi temsil ediyor? Onu bir kaide üzerine yerleştirin ve bir müze eseri olarak sergileyin.

Katlanmış eller ile Kiklad kadın heykeli

Minos sanatı

Minos sanatı, özellikle Knossos şehrinde, Girit adasında gelişmiştir. Minos uygarlığı, renkli freskler, aydınlık avlular ve labirent düzenleri ile karmaşık saraylar inşa etmiştir. En ünlü **freskler**, doğal manzaraları, hareket halindeki gençleri, boğaların üzerinden atlayan akrobatları ve deniz yaşamını tasvir etmektedir. Stil dinamik, canlı renklerle ve hayata duyulan belirgin bir sevgiyle doludur. Minos sanatı barışçıl ve dekoratif olup, savaş sahneleri içermez. Mimari, sütunlar, teraslar ve freskler ile seramiklerle süslenmiş duvarlar ile zengindir.

Knossos sarayının freski

Knossos Sarayı

Biliyor musun ki...

- Knossos Sarayı 1.000'den fazla odaya, dolambaçlı koridorlara ve bir su sistemine mi sahipti? Bu nedenle, sık sık Labirent ve Minotaur mitiyle ilişkilendirilir.
- Knossos Sarayı'nın labirent düzenine sahip mimarisi, Minotaur efsaneye ilham verdi.

Spiral ve doğal motifli Minoslu seramik

ETKİNLİK

Kahve veya çayla boyanmış kağıda (eski bir duvar etkisi için), deniz dünyasından bir sahne, bir hayvan veya minoyik fresk tarzında akrobatik bir hareket resmedin.

Miken sanatı

Miken sanatı Peloponez'de, özellikle Miken şehrinde gelişmiştir. Minos sanatı ile karşılaştırıldığında, Miken sanatı askeri güçle ilişkilidir. Şehirler, devasa surlarla korunmaktadır ve Miken'deki **Aslan Kapısı**, Avrupa'daki en eski anıtsal heykel örneklerinden biridir. **Altın maskeler**, oymalı silahlar ve kubbe şeklinde mezarlar (tholoi) ortaya çıkmaktadır. Mikenler, sanatta daha fazla kabartma ve gerçekçi form kullanmışlardır, ancak genellikle sembolik unsurlarla birlikte.

ETKİNLİK

İncele Aslan Kapısı'nın kompozisyonunu incele ve çizmeye çalış. Neden aslanların kullanıldığını ve neyi sembolize ettiğini düşün.

Mikene'deki Aslan Kapısı

Biliyor musun ki...

Agamemnon'un Altın Maskesi büyük ihtimalle ona ait değildi, ancak bu isimle kaldı.

Sorular

1. Kiklad heykellerinin özellikleri nelerdir?
2. Minos freskleri neyi tasvir ediyor ve tarzları nedir?
3. Mikene'deki anıtsal heykel için önemli örnek nedir?

Altın maske (yani Agamemnon'un maskesi)

ANTİK YUNAN SANATI

Şekil ve orantıda mükemmellik

Antik Yunan sanatı, Avrupa'nın her diğer medeniyetten farklılaşan ve ayrılan görsel kültürünün temelidir. Bugünkü Yunanistan topraklarında, Küçük Asya, doğu Türkiye, güney İtalya'da yaklaşık MÖ 1100 yılından MÖ 31 yılına kadar gelişti, geometrik, arkaik, klasik ve Helenistik gibi dönemleri kapsayarak, daha sonra Roma sanatı tarafından değiştirildi. İlk bin yıl boyunca gelişti ve mimari, heykel, vazo resmi ve dekoratif sanatı içerdi. Eski Yunanlılar için sanat sadece bir süs değil, düşüncelerinin, toplumsal düzenin ve doğaya ve insana bakış açılarının bir ifadesiydi. Temel değerler uyum, denge, ölçü ve ideal güzellikti. Bunlar tapınakların formlarında, insan figüründe ve mekanın simetrisinde görülür.

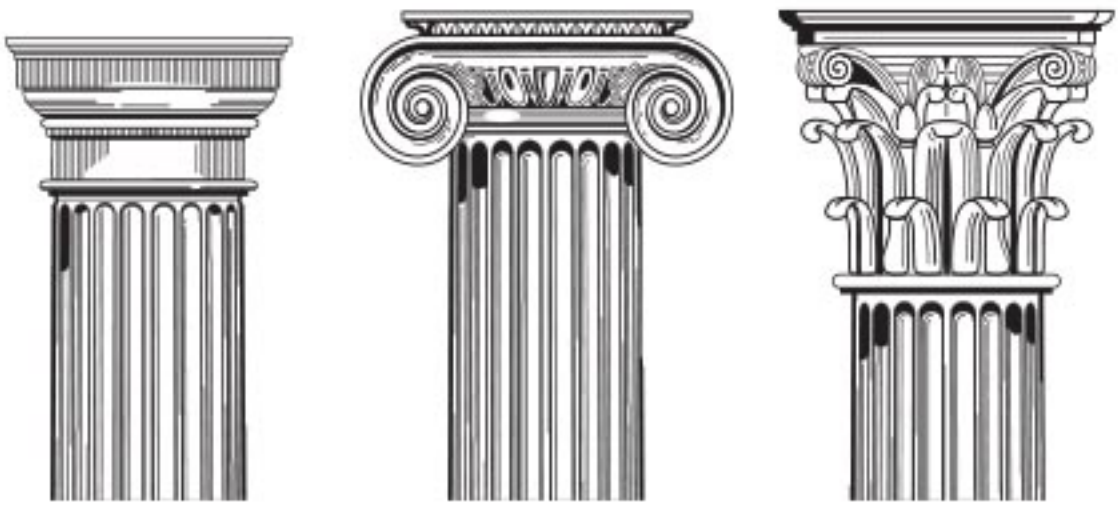
ANAHTAR KELİMELER:

Parthenon, Erekhtheion, Dor düzeni, İyon düzeni, Korint düzeni, alınlık, sütun dizisi, kouros / kore, kontrapost, Phidias, Helenizm, siyah figür tekniği,kırmızı figür tekniği, Eksekias, Panathenaic amphora

Mimarlık

Yunan mimarisi, katılığı, simetrisi ve mükemmel oranlarıyla tanınır. Üç temel mimari düzen gelişti: **Dor, İyon** ve **Korint**. Tapınak ve tiyatroların yanı sıra, **jimnastik salonu** (egzersiz ve öğrenme yeri) yanısıra **kütüphaneler** gibi kamu binaları da eğitim ve kültürel yaşamın merkezleriydi.

Dor düzeni en eski ve en basit olanıdır. Sütunlar masif, oluklu, aşağıdan yukarıya doğru daralır, tabanları yoktur ve başlıkları basitçe şekillendirilmiştir. **İyon düzeni**, oluklu, süslü bir tabana ve volütlü (sarmal) bir başlığa sahip, daha ince ve daha yüksek, daha zarif sütunlara sahiptir. **Korint düzeni**, akantus yaprakları şeklinde başlıklarla en zengin şekilde dekore edilmiştir ve daha sonraki dönemlerde kullanılmıştır.

Dor düzeni, İyon düzeni ve Korint düzeni, Antik Yunan

Yunan mimarisinin en tanınmış örneği, M.Ö. 5. yüzyılda Atina'daki Akropolis'te inşa edilen Athena'ya adanmış tapınak **Parthenon**'dur. Parthenon, dorik tarzda inşa edilmiş olup, iyonik unsurlar içermektedir. Orantıları, görsel denge yaratan ideal bir oranla hesaplanmıştır. Tapınak, merdivenler üzerinde yükseltilmiş bir temele sahip olup, sütunlardan oluşan bir kolonad ile çevrelenmiştir. İç mekanda, Phidias tarafından yapılmış büyük bir Athena heykeli bulunmaktadır. Tapınaklar, tanrılara saygı gösterilen yerler olmanın yanı sıra, şehir-devletin siyasi gücünün ve kültürel kimliğinin sembolüydü.

ETKİNLİK

Parthenon'un bir çizimini yapın ve temel öğelerini işaretleyin: ephe, metop, friz, sütun başlığı, sütun dizisi.

Parthenon, Atina, MÖ 5. yüzyıl.

Erekteion, Atina, M.Ö. 5. Yüzyıl

Parthenon'un yanı sıra, asimetrik yapısı ve sütun görevi gören kadın figürleri olan karyatidlerle bilinen bir tapınak olan **Erekteion** da önemlidir. Bu tapınak, Yunan mimarisinin karmaşık, standart dışı formlarda bile denge kurabildiğini gösteriyor.

Mimari sadece tapınaklarla sınırlı değildi. Tiyatrolar (Epidaurus'taki gibi), agoralar (kamu meydanları), bouleuterionlar (konsey salonları) ve stadyumlar inşa edildi. Tiyatrolar açıktı ve mükemmel akustiğe ve yarım daire şeklinde bir yapıya sahipti. Bunlarda, Dionysos onuruna düzenlenen dini bayramların bir parçası olarak trajediler ve komediler sahnelendi. Mekan dikkatlice düzenlenmişti: orkestra (merkezi daire), skene (sahne), theatron (koltuklar).

Şehirler, gelişmiş bir kentsel organizasyonu gösteren, dik açıyla kesişen sokaklarla açık bir plana göre inşa edildi. Evlerin iç avluları vardı ve kamu binaları işlevleriyle estetik olarak bağlantılıydı.

Tiyatro, Epidaurus, M.Ö. 4. Yüzyıl

Biliyor musun ki...

Parthenon'un mimarları, sütunları insan perspektifinden düz görünmeleri için kasıtlı olarak hafifçe eğimli (entasis) yapmışlardır.

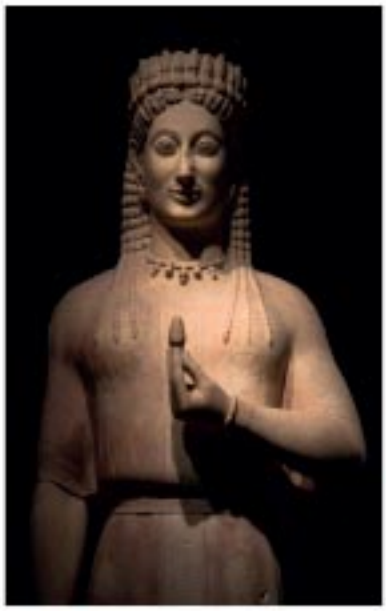
Heykel

Heykel Yunanlıların insan hakkındaki düşüncesinin en güçlü ifadesi olmuştur. En sık Apollon, Afrodit ve Athena gibi tanrılar ve tanrıçalar, ayrıca mitolojik kahramanlar tasvir edilmiştir. Geç dönemlerde tarihi kişiliklerin ve filozofların portre heykelleri de ortaya çıkmıştır. O, üç stilistik aşamadan geçmiştir: **arkaik, klasik ve Helenistik dönem**.

Arkaik dönemde (MÖ 7-6. yüzyıl), figür simetrik, frontal, sert bir pozisyonda ve "arkaik gülümseme" ile karakterizedir. En ünlüleri **Kurosiler** (genç çıplak erkekler) ve kori (giyimli kızlar) olup, genellikle dini kültlerle ilişkilendirilmiştir.

Klasik dönemde (MÖ 5-4. yüzyıl) heykel yüksek bir gerçekçilik ve uyum derecesine ulaşmıştır. Figür, **kontraposto** tekniği ile doğal bir pozisyon kazanır - ağırlık bir bacağa aktarılır, bu da hareket ve rahatlama yaratır. **Pheidias, Myron ve Polykleitos**'un eserleri (Diskoblos ve Doryphoros gibi) klasik estetik için örneklerdir. Bu dönemde idealize edilmiş vücutlar, ölçülü ifadeler ve mükemmel anatomi hakimdir.

Helenistik dönemde (MÖ 3-1. yüzyıl) ifade, drama ve duygu ortaya çıkar. Heykeller acı, yaşlılık, hareket ve karmaşık kompozisyonlar içeren sahneleri tasvir eder. Ünlü örnekler arasında **Laokoon ve oğulları, Samothrake'nin Kanatlı Zaferi ve Milos Venüsü bulunmaktadır**.

Kora, bilinmeyen bir yazar, arkaik dönem, MÖ 7 - 6. Yüzyılı

Diskobolos, Miron, yaklaşık 450 M.Ö.

Laokoon ve Oğulları, Rodos, M.Ö. 2. Yüzyıl

ETKİNLİK

Bir klasik dönem heykelinin resmini bul ve insan silueti kullanarak pozunu çiz.

Biliyor musun ki...

Fidiy, Olimpos'taki Zeus heykelini de yapmıştır - antik çağın yedi harikasından biridir.

Vazo ressamlığı

Vazolar sadece kullanışlı eşyalar değil, aynı zamanda hikayeleri ve estetiği aktaran bir araçtı. Saklama, içme, dini ritüeller ve ödül olarak kullanılırlardı.

En önemli **teknikler siyah figürlü** ve **kırmızı figürlü tekniklerdir**. Siyah figürlü teknikte figür, açık renkli bir kil zemin üzerine siyah boya ile uygulanır ve detaylar kazınır. Kırmızı figürlü teknikte figürler kil renginde kalır ve arka plan siyah renge boyanır, bu da anatomi ve hareketin ifadesinde daha fazla özgürlük sağlar.

Vazoların şekilleri çeşitlilik gösteriyordu: amfora (saklama için), krater (şarap ve su karıştırmak için), kylix (kadeh), hidria (su taşımak için).

Süslemelerin temaları mitolojik sahneler, savaşlar, günlük yaşam, müzik ve spordu. Tanınmış sanatçılar, eserlerini imzalayan Exekias ve Euphronios'tur - o zamanlar için nadir görülen bir durum. Vazolar genellikle simetrik bir düzene, dekoratif şeritlere ve net bir anlatı yapısına sahipti.

Pişirme tekniği çok karmaşıktı - figürlerin özel siyah rengini elde etmek için üç aşama (oksidasyon, redüksiyon ve yeniden oksidasyon) gerekiyordu.

Siyah figürlü vazo, Atina, M.Ö. 6. Yüzyılı

Kırmızı figürlü vazo, Atina, MÖ 5. Yüzyılı

Sorular

1. Üç mimari düzenin özellikleri nelerdir?
2. Arkaik, klasik ve Helenistik heykeller arasındaki farklar nelerdir?
3. Kontrapost nedir ve neden önemlidir?
4. Vazoların Yunanlıların günlük ve dini yaşamında nasıl bir rolü vardı?
5. Vazoların Yunanlıların günlük ve dini yaşamında nasıl bir rolü vardı?
6. Yunan şehrindeki en önemli kamu binaları hangileriydi ve ne gibi işlevleri vardı?
7. Yunan sanatının Batı kültürünün temeli olarak kabul edilmesinin nedeni nedir?

ETKİNLİK

Bir mit veya spor etkinliğinden ilham alan bir vazo resmi yapın, iki stilden birini kullanarak.

ETRÜSK SANATI

Antik dünyalar arasında

Etrüsk sanatı, antik dünyanın en etkileyici ama en az bilinen kültürlerinden biridir. M.Ö. 9'dan 1. yüzyıla kadar, Etrüriya olarak bilinen (günümüz Toskana'sı) merkezi İtalya'da gelişmiştir. Bu medeniyet, Roma'nın yükselişinden önce var olmuş ve Roma sanatı, mimarisi ve dini üzerinde derin bir etki bırakmıştır. Etrüskler, doğu ve Yunan kültürleriyle bağlantılı, gelişmiş bir ticaret ruhuna sahip bir halktı; buradan ilham almışlar, aynı zamanda da benzersiz bir sanatsal stil yaratmışlardır.

ANAHTAR KELİMELER:

fresk, terakota, tümülüs, bronz

Genel Özellikler

Etrüsk sanatı, ölümden sonraki yaşama olan inançlarla yakından ilişkilidir. Mezarlar ve süslemeleri, kültürleri hakkında en büyük bilgi kaynağını oluşturur. Etrüskler, günlük aktivitelerini, mitlerini ve inançlarını tasvir eden zengin bir görsel dünya yarattılar. Yunan klasik sanatından farklı olarak, Etrüsklerde dinamizm, sıcaklık, ifade ve hareket hissi hakimdir.

Biliyor musun ki...

Etrüsk sanatçıları sıklıkla erkek ve kadınları birlikte rahat sahnelerde tasvir etmişlerdir, bu o zamanlar için

Alışılmadık bir durumdu. Bu sahneler genellikle lahitlerde ve fresklerde bulunur, burada erkekler ve kadınlar yemek kanepelerinde yan yana uzanır, Etrüsk kültürünü yansıtan bir şefkat ve eşitlik ifade ederler.

Resim

En çok Etrüsk resmi, özellikle MÖ 7. yüzyıldan 4. yüzyıla kadar mezarlarda korunmuştur. Resimler doğrudan taş veya sıva duvarlara yapılmış ve çoğunlukla doğal pigmentler kullanılmıştır. Resim tarzı canlı renkler, zıt çizgiler ve anlatısal bir yaklaşımla karakterizedir. Konular çeşitlidir: ziyafet sahneleri, dans, spor müsabakaları, mitolojik olaylar, hareket halindeki figürlerle birlikte. Vücutlar konturlarla ve kesin bir gerçekçilik olmadan, ancak çok fazla ifade ve enerjiyle gösterilir. Yerel Etrüsk tarzında, Yunan vazo resimlerinden etkiler sıklıkla görülür.

Leoparların Mezarı'ndan Fresk, Tarquinia

ETKİNLİK

Leoparlar Mezarı'ndan bir fresk resmi bulun. Kompozisyonu, renkleri ve figürün hareketini tanımlayın. Sahne ne tür bir duygu aktarıyor?

Heykel

Etrüskler olağanüstü heykeltıraşlardı, özellikle de terakota konusunda. Yunanlıların mermer veya bronz kullanmasının aksine, sık sık pişirilmiş kil kullanıyorlardı. Heykeller, lahitlerin, tapınakların üzerine veya mezar anıtlarının bir parçası olarak yerleştiriliyordu. Özellikle, erkek ve kadının bir ziyafette yatarken tasvir edildiği uzanmış çiftlerle bilinen lahitler dikkat çekmektedir. En tanınmış örnekler, Cerveteri Lahdi ve Veii'deki Bronz Apollon heykelidir. Bu eserlerde, beden anatomik olarak doğru değildir, ancak figür hayat, enerji ve hareket ifadesiyle doludur. Yüzler idealize edilmiştir, karakteristik nazik gülümsemelerle, arkaik Yunan heykelciliğine benzer şekilde. Etrüsk döneminin en etkileyici bronz heykelleri arasında

Eşlerin Sarkofagı, Çerveteri, yaklaşık 520 M.Ö.

Romulus ve Remus ile Capitoline Kurdu, Capitol Müzesi, Roma, M.Ö. 5. Yüzyıl

ETKİNLİK

Etrüsk lahitlerinden ilham alarak kilden küçük bir figür yapın. Kişiliğin nasıl görüneceğini ve hangi pozisyonda gösterileceğini tasarlayın.

Biliyor musun ki...

Etrüsk heykelleri genellikle boyanmıştı, böylece daha çekici ve hayata daha yakın olmaları amaçlanıyordu.

Mimari

Etrüsk mimarisi Roma mimarisinin temelidir. Az sayıda nesne korunmuş olsa da, arkeologlar onların tapınaklarının ve evlerinin nasıl göründüğünü yeniden inşa etmişlerdir. Temel için taş ve cepheleri süslemek için terrakota kullandılar. Tapınaklar yüksek bir platform, geniş merdivenler ve heykeller ile süslenmiş alınlıklar içeriyordu. Yunan tapınaklarının aksine, Etrüsk tapınakları tek bir giriş tarafına sahipti ve uzunluk boyunca simetrikti. Binalar işlevsel ve araziye uygundu, çatılar ahşap taşıyıcılar üzerine seramik kiremitlerle kaplıydı. Tapınakların yanı sıra, Etrüskler kubbeli ve koridorlu yeraltı odaları olarak mezarlar da inşa ettiler - gerçek "ölülerin evleri".

Biliyor musun ki...

Etrüsk şehirleri, Roma'nın kuruluşundan önce düzenli sokaklar, kapılar ve kamu meydanlarına sahipti.

ETKİNLİK

Rekonstrüksiyonlara göre bir Etrüsk tapınağının planını çizin. Giriş, merdivenler, iç mekan ve alınlığı dahil edin.

Kubbe biçimli tümülüs mezar, Cerveteri, MÖ 7. - 6. yüzyıl.

Uygulamalı sanat ve günlük nesneler

Etrüskler, günlük kullanım için birçok nesne de yaratmışlardır: kaplar, takılar, silahlar, aynalar ve süslü kutular. En çok bronz ve seramik kullanmışlardır. Kaplar, geometrik motifler, mitolojiden sahneler ve ritüellerle süslenmiştir. Her nesne, pratik bir amaç için bile olsa, detaylara dikkat edilerek yapılmıştır.

Seramik vazo buccero, Metropolitan Müzesi - New York, 7. yüzyıl MÖ

Sorular

1. **Etrüsk uygarlığı nerede ve hangi dönemde gelişti?**
2. **Etrüsk resminde karakteristik temalar nelerdir?**
3. **Etrüskler heykel için en sık hangi malzemeleri kullandılar?**
4. **Etrüsk tapınakları Yunan tapınaklarından nasıl farklıdır?**
5. **Etrüsk cenaze mimarisinde tümülüs neyi temsil eder?**

ETKİNLİK

Etrüsk mücevherlerinin nasıl göründüğünü araştır.
Bu tarzdan ilham alarak bir küpe veya broş tasarla.

ROMA SANATI

Güç ve günlük yaşamın bir tasviri olarak sanat

Roma sanatı, M.Ö. 6. yüzyıldan Batı Roma İmparatorluğu'nun 5. yüzyılda çöküşüne kadar gelişmiştir. Bu, antik Roma'nın daha geniş kültürel gelişiminin bir parçasıdır ve sadece ordusuyla dünyayı fethetmekle kalmamış, aynı zamanda kültürü, düzeni ve estetiğiyle de etkilemiştir. Romalılar pratik olmalarına rağmen hırslıydılar. Yunan sanatını takdir etmiş ve sık sık kopyalamışlar, ancak özellikle mimari ve heykelcilikte kendi özgün çözümlerini de yaratmışlardır. Sanat, devletin şöhretine, özel güzelliğe ve günlük kullanıma hizmet etmiştir.

ANAHTAR KELİMELER:

mozaik, büst, Roma tiyatrosu, su kemeri

Resim

Roma resim sanatı çeşitliydi ve sık sık doğrudan duvarlara çizilmiştir. Korunmuş olan çoğu resim, Vezüv Yanardağı'nın 79 yılında patlamasıyla yok olan Pompei ve Herculaneum adlı Roma şehirlerinden gelmektedir. Kül, duvar resimlerini neredeyse bozulmamış halde korumuştur.

Resim sanatında çeşitli teknikler kullanılmıştır:

- fresk – taze sıva üzerine boyama;
- enkaustik – balmumu ile karıştırılmış boya ile boyama;
- tempera – su ve organik bağlayıcı maddelerle çözülen boyaların kullanımı.

Romalılar, mekânın tasvirini de geliştirmişlerdir. Işık, gölge ve çizgilerin kullanımıyla, ressamlar derinlik izlenimi yaratmışlardır – bu, Yunanlılarda

ETKİNLİK

Roma heykelini Yunan heykeli ile karşılaştır. Birkaç cümle ile stil ve ifade açısından nasıl farklılaştıklarını açıkla.

Gizemler Villası, Pompeii, M.Ö. 1. Yüzyıl

nadiren rastlanan bir özelliktir. Roma duvar resim sanatının dört stili bilinmektedir ve zamanla gelişmiştir.

İkinci ve üçüncü stillerde **sahnelenmiş cepheler** sıkça görülür: duvarlar, kapılar, pencereler veya manzaraya bakış varmış gibi boyanır. Bu, görsel bir yanılsama ve mimari bir boşluk yaratır. Duvar ressamlığının yanı sıra, Romalılar mükemmel bir dekoratif sanat da geliştirdiler. Özellikle **mozaikler** tessera adı verilen renkli küçük taşlardan oluşturulan kompozisyonlar çok önemliydi. Bunlar lüks villalarda, hamamlarda ve kamu binalarında zeminleri ve duvarları süslüyordu.

Mozaikler mitolojik sahneleri, savaşları, hayvanları, balıkçıları veya hatta mutfaktan günlük sahneleri bile gösteriyordu. Büyük bir hassasiyetle yapılıyor ve genellikle odaların içine yerleştiriliyordu.

Biliyor musun ki...

• En tanınmış Roma mozaiklerinden biri, Pompeii'deki Faun Evi'nden İskender Makedonyalı mozaiğidir. Bu mozaik, İskender ve Pers kralı III. Darius'u olağanüstü bir ifade ve hareketle tasvir eden İssos Savaşı'nı göstermektedir. Antik sanatın zirvesi olarak kabul edilir, ancak büyük olasılıkla bir Yunan resminin Roma kopyasıdır.
• Pompei ve Herculaneum'da, pencereler, mimari öğeler veya manzaralar illüzyonu yaratan trompe l'oeil (Fransızca göz yanılgısı) efektini kullanan resimler keşfedildi.

Büyük İskender Mozaiği, Arkeoloji Müzesi Napoli, MÖ 2. yüzyıl

Patlamadan etkilenen insanların figürü, Pompei, 1. Yüzyıl M.S.

Biliyor musun ki...

Pompeii'de volkanik patlamadan ölen insanların figürleri de korunmuştur. Arkeologlar, küllerin katmanlarında alçı ile doldurdukları boşluklar keşfettiler. Böylece, vücutların gerçekçi izlerini - pozisyonlarını, ifadelerini ve kıyafetlerini elde ettiler.

ETKİNLİK

Bir villanın iç duvarını resmetmek üzere çağrılan bir Romalı ressam olduğunu hayal et. O duvarın bir bölümünü çiz ve sütunlar, perdeler veya bahçeye bakan bir pencere gibi öğeler ekle. Derinlik yanılsaması yaratmaya çalış. Ek bir görev olarak, aynı odada duracak küçük bir zemin mozaiği de tasarla.

Heykel

Romalılarda heykel, Yunan heykeli ile güçlü bir bağlantıya sahiptir. Romalılar, Yunan heykellerinden etkilenmiş ve bunların kopyalarını yapmışlardır. Günümüzde Yunan sanatı hakkında birçok bilgi, tam olarak Roma kopyalarından gelmektedir. Ancak, Roma heykeli sadece bir taklit olarak kalmamış, kendi yönünde gelişmiştir.

Roma heykelleri, özellikle büstlerde (baş ve boyun kısmı) gerçekçilik ile karakterizedir. Bu heykeller, süslemeden uzak, keskin psikolojik özelliklere sahip figürler sergilemekte ve yüz ifadelerinde tüm kusurlarıyla birlikte yaşlanma belirtileri, kırışıklıklar ve mimikler içeren anları göstermektedir. Büstler, evlerde, kamu binalarında ve mezarlarda sergilenmiştir.

Eski Romalı heykeli, Kapitol Müzeleri Roma, 1. yüzyıl M.Ö.

Biliyor musun ki...

Aileler genellikle atalarının büstlerini saklar ve kamu kutlamalarına götürerek eski ve saygın bir soydan geldiklerini gösterirler.

Portrelerin yanı sıra, güç ve hareketi sembolize eden at sırtında komutan ve imparator heykelleri olan süvari heykelleri de gelişti. En tanınmışlardan biri, İmparator Marcus Aurelius'un bronz heykelidir.

Kabartmalar da büyük rol oynamıştır. Örneğin, Trajan Sütunu'nda, İmparator Trajan'ın askeri seferlerinden 38 metre yukarı doğru spiraller halinde hareket eden, en ince ayrıntısına kadar 2.500 figürün yer aldığı sahneler gösterilmektedir. Romalılar, heykel aracılığıyla tarihi olayları, ideolojiyi ve gücü aktarmışlardır.

ETKİNLİK

Hayali bir Romalı patrici veya imparatorun büstünü çizin. Sahip olduğu karakteri düşünün.

Trajan Sütunu rölyefleri, Roma, M.S. 2. Yüzyıl

Atlı Marcus Aurelius Heykeli, Capitol Müzesi Roma (kopya), MS 2. Yüzyıl

Mimari

Roma mimarisi antik sanatın en büyük başarılarından birini temsil eder. Romalılar geleneksel formlar ve frizler kullanmış, ancak yeni yapısal çözümler de getirmişlerdir. En büyük yeniliklerden biri betondu - bu malzeme onlara daha hızlı, daha ucuz ve daha dayanıklı inşa etme imkanı sağladı.

Beton ve kemerlerle Romalılar, amfitiyatrolar, su kemerleri, hamamlar gibi muhteşem yapılar inşa ettiler. En bilinen örnek Kolezyumdur - çok katlı, çıkış koridorları ve 50.000'den fazla izleyici için yer bulunan dev bir arenadır.

ETKİNLİK

Roma yapısını kemerler, sütunlar ve kubbelerle çiz. Formlar aracılığıyla kararlılık ve anıtsallık göstermeye çalış.

Kolezyum Amfitiyatrosu, Roma, M.S. 1. Yüzyıl

Diğer etkileyici yapı Pantheon'dur, tüm tanrılara adanmış bir tapınak. Yuvarlak bir salonu vardır ve tepe kısmında bir açıklığı (okulus) vardır, buradan ışık girmektedir. Beton olmasına rağmen, kubbe o kadar mükemmel bir şekilde inşa edilmiştir ki, 2.000 yıldır destek olmadan ayakta durmaktadır. Okulusdan giren ışık, dramatik bir etki yaratmakta ve sembolik olarak gökyüzü ile bir bağlantıyı temsil etmektedir. Pantheon, Roma sanatının mühendislik dehası ve mimari uyumunun bir örneğidir.

Pont du Gard Su Kemeri, Nîmes Fransa, MÖ 1. yüzyıl

Özellikle tiyatro mimarisi de önemlidir.

Roma tiyatroları, birkaç açıdan Yunan **tiyatrolarından farklıdır**. Yunan tiyatroları genellikle doğal yamaçlara inşa edilmiş ve açık bir yapıya sahipti. Romalılar, beton kullanarak, sahnesi (scaenae frons) ve yarı dairesel alanı çevreleyen izleyici alanı (cavea) ile **tamamen kapalı bir tiyatro** inşa edebildiler. Tiyatrolar, kültürel yaşamın bir sembolü olan şehrin merkezinde yer alıyordu.

Biliyor musun ki...

Romalılar, tüm imparatorluk boyunca 400.000 kilometreden fazla yol inşa ettiler. Bunların bir kısmı bugün bile kullanılmaktadır!

ETKİNLİK

Roma döneminde bir mimar olduğunu hayal et. Bir Roma tiyatrosu veya forumunun görünümünü tasarla. Şekil, odaların düzeni, heykeller, çeşmeler ve simetri üzerinde düşün.

Pantheon'un iç kısmı, Roma, MS 2. Yüzyıl

Sorular

1. Roma heykeltıraşlığı Yunan heykeltıraşlığından nasıl farklıdır?
2. Roma resim sanatında hangi teknikler kullanılmıştır?
3. "Trompe l'oeil" etkisi nedir?
4. Betonun Roma mimarisi için neden önemli olduğunu açıklayın.
5. Roma tiyatrosu Yunan tiyatrosundan nasıl farklıdır?
6. Romalılar hangi tür kamu binalarını inşa etmişlerdir ve bunların işlevi neydi?
7. Mozaikler neyi gösterir ve nereye yerleştirilirdi?

ERKEN HRISTİYAN SANATI

İnanç ve sembol sanatı

Erken Hristiyan sanatı, M.S. 3 ila 6. yüzyıllar arasında gelişmiştir, o dönemde Hristiyanlık Roma İmparatorluğu'nda gizli olarak yayılırken, daha sonra açık hale gelmiştir; bu, imparator Konstantin'in 313 yılında dini kabul etmesiyle olmuştur. Bu sanat, yeni dini dünya görüşüyle derinden bağlantılıdır ve beden ve doğanın kutlanmasına değil, ruhsal, sonsuzluk ve ilahi olanın temsil edilmesine yöneliktir.

İlk yüzyıllarda Hristiyanlar kendi tapınaklarına sahip değillerdi. Evlerde, mezarlıklarda veya yeraltı odalarında toplanırlardı. Sanat, bu gizli yerlerde ortaya çıktı ve inananlar tarafından anlaşılır semboller ve basit tasvirler içeriyordu, ancak ilgisizlere gizlenmişti.

ANAHTAR KELİMELER:

katakomb, bazilika, mozaik, sarkofaj, ikonografi

Mezarlıklar ve yeraltı sanatı

Hristiyanlığın yasaklandığı dönemde, Hristiyanlar mezar ve galerilerden oluşan yeraltı ağları olan katakomplarda toplanırlardı, özellikle Roma çevresinde. Orada dualar, ayinler ve cenazeler yapılırdı.

Katakombların duvarları basit fresklerle süslenmişti: İsa, iyi çoban olarak, kuğu, balık, çıpa, üzüm asması ve hatta Eski ve Yeni Ahit sahneleri. Bu sembollerin gizli anlamları vardı: Balık (Yunanca ichthys), "İsa Mesih, Tanrı'nın Oğlu, Kurtarıcı" ifadesinin ilk harflerini temsil ederdi.

Biliyor musun ki...

Romadaki Aziz Kallistus katakomblarında, bazıları 1.700 yıldan daha eski olan, mezarlar, freskler ve sembollerle dolu kilometrelerce yeraltı koridorları bulunmaktadır.

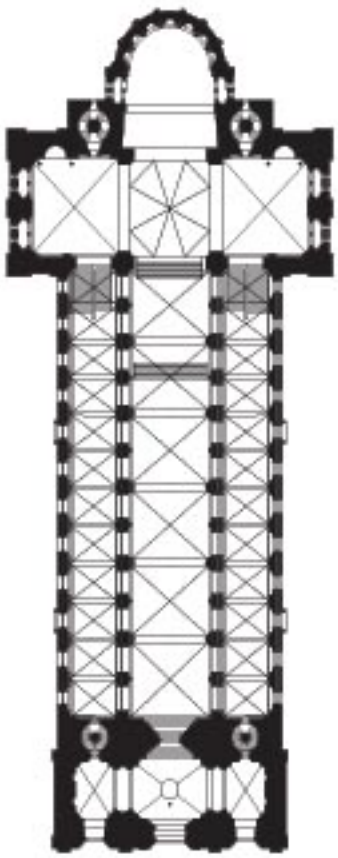
Kutsal Kallist Katakombları, Roma, 3. Yüzyıl

Mimarlık

İlk Hristiyan tapınakları, inançlarını alenen ifade etmelerine izin verildiğinde, Milano Fermanı'ndan sonra ortaya çıktı. Bu amaçla, Roma tapınaklarını sürdürmek yerine, Hristiyanlar başka bir form seçtiler - **bazilika**, yargılamalar ve halka açık toplantılar için kullanılan bir bina.

Bazilika, dini törenler için idealdi: merkezi bir alana (naos) ve sütun dizileriyle bölünmüş yan gemi alanlarına (nefler) sahip, uzun, dikdörtgen bir yapıdır, bir transept ile kesişerek Latin haçı oluşturur. Sonunda, liturjik ritüelin yapıldığı yarım daire şeklinde bir apsis vardı. Çatı ahşaptı ve iç kısım mozaik ve fresklerle zengin bir şekilde dekore edilmişti.

Tanınmış örnekler arasında Roma'daki Aziz Petrus'un **Eski Bazilikası ve Aventine Tepesi'ndeki Santa Sabina bulunmaktadır**. Dışarıdan mütevazıydılar, ancak iç kısım cenneti temsil ediyordu - ışık, altın, melek figürleri ve İncil sahneleri.

Bazilika planı, tipik Hristiyan tapınağı, 4-6. Yüzyıl

ETKİNLİK

Bir bazilikanın (yukarıdan görünüm) temelini çizin. Bölümleri işaretleyin: naos, nef, apsis, giriş. İnançlıların mekandaki simetrisini ve hareketini hayal etmeye çalışın.

Santa Sabina Bazilikası, Roma, 5. Yüzyıl

Resim ve mozaik

Erken Hristiyanlıkta resim, insan bedenini antik dönemdeki gibi vurgulanmış bir gerçekçilikle göstermez. Bunun yerine, figür **stilize** edilmiş, sembolik, genellikle derinlik veya perspektif olmadan tasvir edilir. Figürlerin büyük gözleri ve cam gibi bir bakışı vardır - bunlar fiziksel değil, ruhsal varlıklardır.

Yeni Ahit'ten sahneler, örneğin İsa ve havariler, kutsamalar, mucizeler veya Cennet sahneleri, genellikle bazilikaların duvarlarında tasvir edilir. **Mozaiklerin** çok önemli bir rolü vardır - özellikle apsislerde. Onlar, göksel ihtişamı temsil eder: altın arka planlar, beyaz ve mavi giysili figürler, haç, kuzu, asma gibi Hristiyan sembolleri veya tahtta oturan İsa.

Biliyor musun ki...

En tanınmış mozaik örneklerinden biri, Roma'daki Santa Pudenziana Bazilikası'nda bulunur; burada İsa, havarilerin arasında bir öğretmen olarak oturur ve Roma imparatorlarına yakın bir formdadır.

Aziz Pudentiana Bazilikasının mozaiği, Roma, 4. Yüzyıl

ETKİNLİK

Bazilikanın apsisi için bir mozaik çizin. Bir sembol seçin: kuzu, haç, asma veya Tahtta İsa. Arka plan için geometrik şekiller ve güçlü renkler kullanın.

Biliyor musun ki...

Erken Hristiyan sanatı ilk olarak gizli, yer altındaki katakombalarda gelişmiştir, burada inananlar dua ve cenaze törenleri için toplanırlardı.

Heykel ve süsleyici öğeler

Bu dönemde heykel nadirdir ve dekoratif, anıtsal olmayan bir işlevi vardır. İdolatri korkusuyla, erken Hristiyanlar üç boyutlu figürlere karşı temkinliydiler. Yine de, mezar taşlarında - gömüler için **taş tabutlarda** - Kutsal Kitap'tan sahnelerin yer aldığı kabartmalı süslemeler buluyoruz: Yunus ve balina, vaftiz, Lazar'ın dirilişi vb.

Erken Hristiyan mezar taşları, büyük bir hassasiyet ve anlatı gücüyle yapılmış değerli sanat eserleridir.

Juniy Bas Lahdi, Vatikan Müzesi, 4. Yüzyıl

Sembolizm ve mesaj

Hristiyan sanatı **sembollerle** doludur: balık, çapa, kuzu, bağ, palmiye, anka. Her biri bir mesaj taşır - sonsuz yaşam, fedakarlık, umut veya kurtuluşu sembolize etmiştir. Sanat sadece süslemekle kalmaz, aynı zamanda öğretir. Çoğunluğun okumayı bilmediği bir dönemde, tapınakların duvarları görsel kitaplardı.

Balık sembolü (Ichthys), erken Hristiyan sembolü, 3 - 4. Yüzyıl

Sakalsız İsa, mozaikler veya freskler, 4-5. Yüzyıl

Sorular

1. Bazilika nedir ve Roma tapınağından nasıl farklıdır?
2. Katakomplar neden erken Hristiyanlar için önemliydi?
3. Mozaiklerin Hristiyan sanatı için neden önemli olduğunu açıkla.
4. Erken Hristiyan sanatında en sık kullanılan semboller nelerdir?
5. Bu sanattaki insan tasviri antik gelenekten nasıl farklıdır?
6. Sarkofaj nedir ve heykeltıraşlıkta nasıl bir rol oynar?

BİZANS SANATI

Ruhsallığın ve ışığın sanatı

Bizans sanatı, 4. yüzyıldan 15. yüzyıla kadar Doğu Roma İmparatorluğu'nda, Bizans olarak bilinen dönemde gelişti. Bu kültürün merkezi, İmparator Konstantin tarafından kurulan Konstantinopolis (bugünkü İstanbul) şehriydi. Bizans sanatı antik mirası korur, ancak onu tamamen Hıristiyan, ruhani bir ifadeye dönüştürür, burada sembol, ışık ve sonsuzluk ana rolü oynar.

Roma ve Yunan sanatından farklı olarak, beden ve dünyevi yaşama odaklanan Bizans sanatı, parıltı, altın yüzeyler, simetri ve kesin belirlenmiş kurallar aracılığıyla ilahi krallığı temsil etmeye çalışır.

ANAHTAR KELİMELER:

tessera, ikon, haleler, fresk, dodhecarton

Mimari

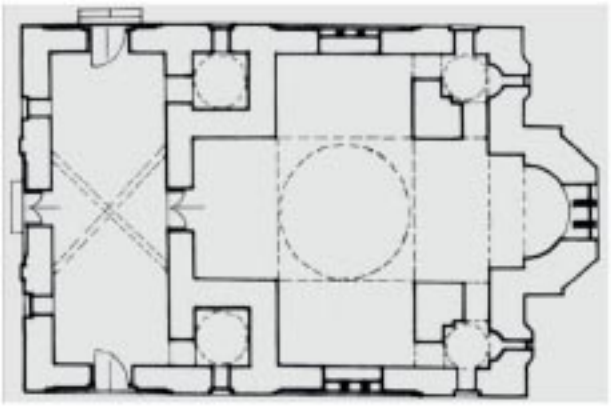
Bizans mimarisi, öncekinden bazilikanın boyuna planını merkezi plana, genellikle kubbeli bir haç formuna dönüştürmesiyle ayrılır. En etkileyici özellik, merkezi alanın üzerinde yükselen ve havada "süzülüyor" gibi görünen büyük kubadır. Bu, kare tabanı dairesel kubbeyle birleştiren üçgen eğri elemanlar olan pandantifler tarafından desteklenir.

En ünlü örnek, 6. yüzyılda İmparator Justinianus'un emriyle inşa edilen, bilgeliğe adanmış Ayasofya Kilisesi'dir. 55 metre yüksekliğindeki ve yarım küre şeklinde yükselen, etrafındaki daha küçük kubbelerle desteklenen kubbesi, tüm dünyayı büyüleyen ve Doğu ile Batı mimarisini etkileyen bir yenilikti.

Kiliseler dışarıdan mütevazı, ancak içerisi mozaik, fresk, mermer ve altınla parlar, bunlar cennetin ışığını simgeler.

Aya Sofya Kilisesi, Konstantinopolis, 6. Yüzyıl

6 - 10. yüzyıla ait kubbeli Bizans kilisesinin planı

Biliyor musun ki...

Ayasofya'nın kubbesini seyredenler o kadar etkilendi ki imparator Justinianus haykırdı: "Süleyman'ı bile geçtim!"

Mozaik

Mozaik, Bizans kiliselerinin süslenmesinde ana tekniktir. Renkli cam, taş veya altından yapılmış küçük parçalar olan tesseralarla yapılır ve taze harç üzerine yerleştirilir. Mozaik sadece bir süsleme değil, hem de görsel bir teolojidir.

En yaygın temalar, İsa Pantokrator, Meryem Ana, melekler, azizler ve Yeni Ahit'ten sahnelerdir. Arka planlar altın, figürler ise simetrik, ciddi bir ifadeye ve frontal bir yerleşime sahiptir.

Biliyor musun ki...

Ravenna'daki San Vitale kilisesinde, ünlü mozaikler olan İmparator Justinian ve Kraliçe Theodora ile onların refakatçileri bulunmaktadır.

İsa Pantokrator – mozaik – Ayasofya

ETKİNLİK

Bir sembolden mozaik yapın.
Renkli kağıt karolarla, kuzu, haç, asma veya açık İncil'den mini bir mozaik oluşturun.

İmparator Justinianus Mozaiği, San Vitale, Ravenna, 6. Yüzyıl

Bizans mozaiği için tesseralar

İmparatoriçe Theodora Mozaiği, San Vitale, Ravenna, 6. Yüzyıl

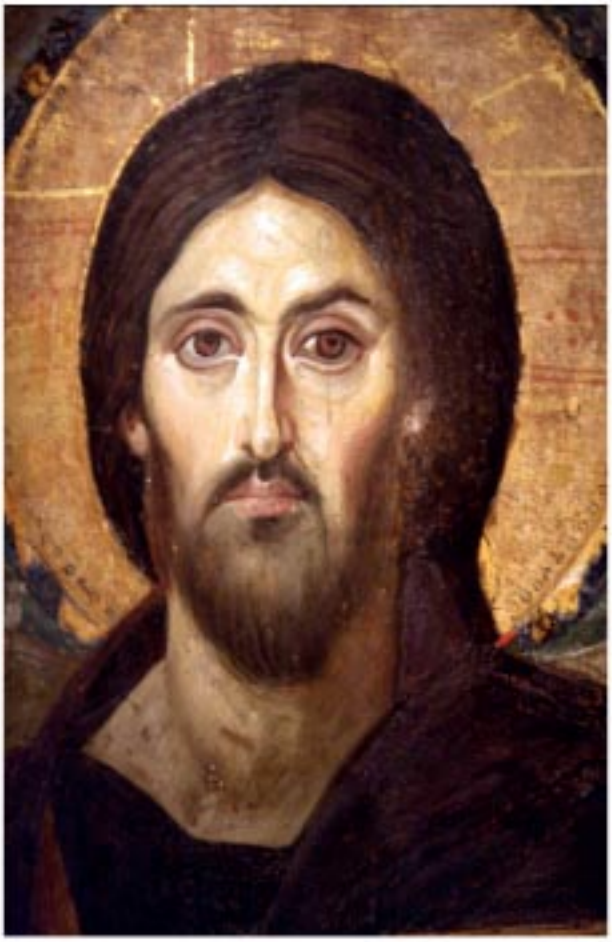
İkon

İkon, Bizans resim sanatının en kutsal biçimidir. O bir portre değil, katı kurallarla yapılmış manevi bir tasvirdir. İkonlar dua, gözlem ve insan ile Tanrı arasında aracı olmak için kullanılır.

Yapım süreci, tebeşir ve yapıştırıcı karışımından oluşan bir levkas ile kaplı ahşap bir altlıkla başlar. Figürler simetrik olarak çizilir. Arka plan altın varak ile yapılır. Her kutsal figürün, kutsallığı ve ilahi kökeni gösteren başının etrafında altın bir daire olan bir halesi vardır.

Biliyor musun ki...

- İkon bir portre temsil etmez, aksine, ruhsal bir resimdir, katı bir şekilde belirlenmiş kanonik kurallara göre yaratılmıştır. İkonlar dua, gözlem ve insan ile Tanrı arasında aracılık etmek için kullanılır.
- Hz. İsa'nın en eski korunmuş ikonu 6. yüzyıldan kalmadır ve Sina'daki St. Katerina Manastırı'nda bulunmaktadır.

İsa'nın İkonası, Aziz Katerina, Sina, 6. yüzyıl

Meryem Ana ve İsa İkonası, 11. yüzyıl

Boyalar tempera – yumurta sarısıyla karıştırılmış boya ile uygulanır. Koyu tonlarla başlanır, sonra aydınlatılır. Gölge yoktur, ışık içeriden gelir. Gözler büyük, ağız küçük ve burun uzun – bunların hepsi sembolik bir anlama sahiptir.

ETKİNLİK

Kendi ikonunu yap
Simetrik çizgilerle ve halesiyle kutsal bir yüz çiz. Gölgelerden kaçınmaya ve basit, açık renkler kullanmaya çalış.

Fresk boyama

Freskler, Bizans kiliselerinin duvarlarını süslemek için kullanılır. Taze sıva üzerine doğal boyalarla resmedilirler. Mekan hiyerarşik olarak düzenlenir.

Kubbede İsa Pantokrator resmedilir. Onun altında, pandantiflerde dört müjdeci bulunur. Apsiste - İsa ile Meryem Ana. Üst duvarlarda İsa'nın hayatından sahneler bulunur. Alt kısımlarda insan boyutunda azizler durur.

Fresklerin pratik bir işlevi de vardı - özellikle okuma yazma bilmeyen nüfusa resim yoluyla Hıristiyan öğretisini aktarmak. Kiliseler resimli İncil haline geldi.

Biliyor musun ki...

Türk kiliselerindeki fresk resimleri genellikle yukarıdan aşağıya, göksel olandan dünyevi olana doğru "okunacak" şekilde yerleştirilir.

Dodekaorton – İsa'nın Yaşam Döngüsü

Orta bölgede genellikle İsa'nın yaşamından 12 sahneden oluşan, Dodekaorton olarak bilinen bir döngü bulunur. Bu döngü kronolojik olarak gösterilir ve liturjik bir öneme sahiptir.

Sahneler şunlardır: Müjde, Doğuş, Karşılaşma, Mısır'a Kaçış, Vaftiz, Başkalaşım, Lazar'ın Dirilişi, Kudüs'e Giriş, Son Akşam Yemeği, Çarmıha Gerilme, Mezara Konulma ve Diriliş.

Bu sahneler genellikle yan duvarlara veya tonozlara yerleştirilir ve Kurtarıcı'nın yaşamının görsel bir hikayesi olarak sunulur.

Bu döngünün amacı, inananlara İsa'nın yaşamındaki önemli anları görsel olarak hatırlatmaktır ve sanatçılar kompozisyonları özenle seçmişlerdir.

Fresk döngüsü – Dodekaorton, Bizans kilisesi

AKTİVİTE

Kilisenin şematik bir duvarını çizin ve hiyerarşik sıraya göre İsa, Meryem Ana, İncil sahneleri ve azizleri yerleştirin.

Sorular

1. Penditive nedir ve Bizans mimarisindeki rolü nedir?
2. Mozaik nasıl yapılır ve sembolik anlamı nedir?
3. İkon oluşturma sürecini açıklayın.
4. Hale nedir ve nasıl tasvir edilir?
5. Bizans freskosunda farklı sahneler nereye yerleştirilir?
6. Dodekaarton döngüsü neleri içerir?
7. Fresler okuma yazma bilmeyen inananları nasıl desteklemiştir?

ROMANİK SANAT

Kaya, simetri ve ruhani sessizlik

ANAHTAR KELİMELER:

kubbe, timpanon, fresk, ikonografi

Romantik sanat Batı Avrupa'da 10 ile 12. yüzyıllar arasında gelişmiştir. Batı Roma İmparatorluğu'nun çöküşünden sonra, istikrarsız bir dönemden sonra, feodalizmin kurulmasıyla, yeni Hristiyan devletleri kiliselerin, manastırların ve ruhani merkezlerin yeniden inşasına başlamıştır.

"Romantik" adı, "Roma tarzında" anlamına gelir, çünkü mimari ve dekoratif unsurlar Roma geleneğinin ruhunu devam ettirir, ancak yeni Hristiyan karakteriyle.

Bu sanat, kilise, manastır toplulukları, boyama, ibadet ve kurtuluşa inanç ile ilişkilidir. Ana amacı gerçek dünyayı tasvir etmek değil, Tanrı'nın varlığını açık simetri, güçlü biçimler ve görsel katılık aracılığıyla ifade etmektir.

Mimari

Romantik mimari, antik dönemden sonra Avrupa'da ilk kez tüm Batı Avrupa topraklarında tek bir tarz yaratan ilk sanattır. Ana form, bazilikal kilisedir, ancak onu tanınabilir kılan yeni unsurlar vardır: sağlam duvarlar, silindirik kemerler, yarım daire kemerler ve kuleler.

Alan bölünmüş olup, sıklıkla **transept** ile – çapraz bir gemi – Latin haçı şeklini alır. Kesitinde ve transeptinde bir kubbe veya kule bulunur. En sonunda **apsis** yer alır, yarım daire şeklinde bir niş ve altar içerir.

Pencereler küçük ve derin yerleştirilmiş olup, iç mekanda gölge ve gizem yaratır. Kiliseler hacimli, dengeli ve kapalı görünür, **dikey sessizlik** onları düşünmeye teşvik eder.

San Miniato al Monte Kilisesi, Floransa, 11. Yüzyıl

Kemerler ve masif sütunlarla iç mekan, Romanesk kilise

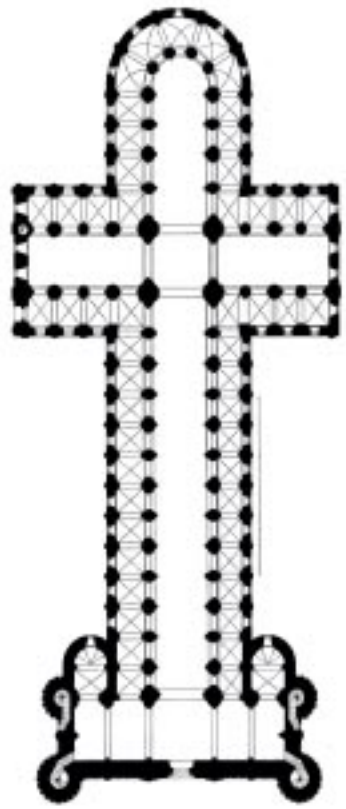
Toulouse'daki Aziz Saturnin Kilisesi, Fransa, 11. Yüzyıl

Biliyor musun ki...

Çok sayıda Romanesk kilise, özellikle Aziz Yakup'un Santiago de Compostela'ya giden yolunda, orta çağ hac yolları boyunca bulunmaktadır.

ETKİNLİK

Latin haç formunda bir Romanesk kilise planı çizin. Ana geminin, transeptin, apsinin ve çapraz nefin yerlerini işaretleyin.

Latin haçı şeklinde bir Romanesk kilise planı

Heykel

Romanesk heykel mimarlıkla yakından ilişkilidir. Doğal yeri, kiliselerin kapıları, sütunları, başlıkları, kemerleri ve portallarıdır. İşlevi süslemek değil, **semboller aracılığıyla anlatım** yapmaktır.

En yaygın temalar Kıyamet, Mesih'in Her Şeyin Sahibi olarak tasviri, Eski ve Yeni Ahit'ten sahneler, azizlerin hayatı, iyilik ve kötülük arasındaki savaşlardır. Figürler uzatılmış, frontal, sert jestlerle betimlenmiştir. Gerçekçiliğe değil, ruhsal bir netliğe yönelirler. Büyük gözler, sıkıştırılmış bedenler, aşırı büyük eller - bunların hepsinin bir anlamı vardır.

Kıyamet Günü ile Timpanon, Azize Foy, Conques, Fransa, 12. Yüzyıl

Hayvan figürlü taş başlık, 12. yüzyıl

Hayvan figürlü taş başlık, 12. Yüzyıl

Kilise portalının timpanındaki azizlerin taş heykelleri, 12. Yüzyıl

Biliyor musun ki...

Sütun başlıklarındaki heykeller genellikle küçük hikayeler gibiydi ve rahipler bunları ayin sırasında inananlara açıklarlardı.

Fresk Ressamlığı

Roma kiliselerinin kalın duvarları az pencereye sahip olduğundan, iç kısım genellikle karanlıktı. Manevi olarak aydınlatmak için, duvarlar tamamen fresklerle kaplanmıştır. Bunlar, **eğitici** ve **manevi bir role** sahip dini içerikli büyük resimlerdi.

Taze sıva üzerine, doğal pigmentlerle resmedilir. Figürler stilize edilmiş, ön cephe pozlarında, simetrik ve canlı renklerde. Mekânsal derinlik yoktur, her şey düzleştirilmiş ve ruhani olarak düzenlenmiştir.

Sahneler hiyerarşik bir düzene göre yerleştirilir:

- Kubbede veya kemerde Pantokrator İsa,
- Apsiste Meryem Ana veya Kutsal Üçlü,
- Duvarların üst bölümünde İncil sahneleri,

ETKİNLİK

Kendini ortaçağ bir heykeltıraş olarak hayal et. İsa, melekler ve inananlarla birlikte ebedi yargıyı gösteren bir timpanon çiz.

Biliyor musun ki...

Romanik freskleri sıklıkla resimlerin yanında yazılmış metinler içeriyordu, böylece inananlar neyi gördüklerini anlayabiliyordu.

ETKİNLİK

Duvar düzeni tasarla. Bir kilisenin içini çiz ve İsa, Meryem Ana, kutsal kitap sahneleri ve azizleri yerlerine göre yerleştir.

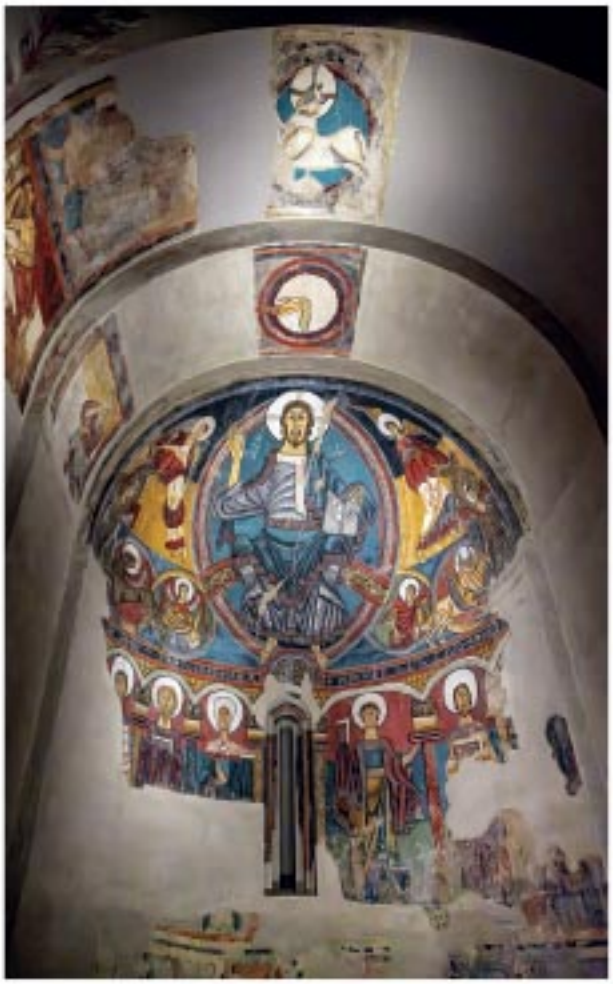
Sembolizm ve ruhsal mesaj

Roman sanatında her bir unsurun bir anlamı vardır. Hiçbir şey rastgele gösterilmez. Kutsayan eller, dünyadan dışarı bakan gözler, her köşede tekrarlanan haç - hepsi bir şeyler söyler. Hatta başlıkların canavarı bile bir işlev taşır - insanı denemeler ve inanç ihtiyacı hakkında hatırlatmak için.

Sanatçı bir yazar değil, gerçeğin hizmetkârıdır. O, dünyayı gördüğü gibi değil, kilisenin vaaz ettiği gibi gösterir.

Sorular

1. Romanesk mimarisi hangi özelliklerle tanınır?
2. Portallar ve başlıklar üzerindeki heykellerin rolü neydi?
3. Fresk resimlerinde sahneler nasıl düzenlenmiştir?
4. Timpanon nedir ve nerede bulunur?
5. Romanesk sanatta sembolizmin işlevi nedir?
6. Sanatçılar ruhsal olanı form ve renk aracılığıyla nasıl ifade ettiler?

İspanya, San Clemente de Taul'daki İsa'nın Görkemli Freski, 12. yüzyıl

Biliyor musun ki...

Pek çok Romanesk heykel ve resim, Kuzu (İsa), aslan (Markos), kartal (Yuhanna), öküz (Luka) gibi sembolik hayvanlar içerir.

ETKİNLİK

Romanesk sanatından bir sembol seç (kuzu, aslan, haç, asma) ve onu bir çerçeve içinde, bir başlıkta veya freskede duracağı gibi çizin.

GOTİK SANAT

Gotik sanat, Avrupa'da 12. yüzyıl ortalarından 15. yüzyılın sonuna kadar gelişti. Kuzey Fransa'da başladı ve tüm Batı Avrupa'ya yayıldı. Bu stil, Romanesk sanattan ortaya çıktı, ancak göğe ve ruhsal yüce düzene yönelen daha **fazla yükseklik, ışık** ve **dramatiklikle** karakterizedir.

ANAHTAR KELİMELER:

uçan kemer, payanda, gargoy, vitray, minyatür, gül penceresi

Gotik sanat, şehirlerin, katedrallerin ve yeni kilise öğretilerinin gelişimiyle yakından bağlantılıdır. En önemli biçimleri mimari, vitray, heykel ve minyatürdür. İnanç ruhunu, aynı zamanda insan hayal gücünü, bilgisini ve duygusunu taşır.

Mimari

Gotik mimari, büyük katedralleriyle tanınır - yüksek, sivri kemerli ve büyük vitray pencereli. Romanesk'teki gibi yataylığın (masiflik) vurgulanması yerine, burada dikey vurgulanır, her şey yukarı doğru yönelir. Mekan açıktır, aydınlıktır ve sembolizmle doludur.

Bu görünümü mümkün kılan ana teknik yenilik, **kaburgalı tonoz** ve **uçan destek kemerlerinin** tanıtılmasıdır. Bu kemerler, çatının ağırlığını duvarların dışına, **kontrafor** adı verilen özel desteklere aktarır, böylece duvarlar serbest kalır ve büyük vitray pencerelerin yerleştirilmesine izin verilir.

Notre Dame Katedrali, Paris, 12 - 13. Yüzyıl

Chartres Katedrali, Fransa, 12. Yüzyıl

ETKİNLİK

Bir katedralin ana cephesinin görünümünü tasarlayın. Yüksek bir kule, bir rozet ve kemerli açıklıklara sahip üç giriş portalı ekleyin.

Katedraller, temel olarak Latin haçı şeklinde, yüksek bir merkezi nef, 2 ila 4 yan nef, orglu şarkı korosu, şapelli apsis ve iki veya üç kuleli bir yapıdadır. Ana girişin üzerinde genellikle simetrik vitrayları olan büyük bir yuvarlak pencere olan bir **rozet** bulunur. Renkli pencerelerden süzülen ışık sembolik bir anlam taşır – **inananları kaplayan ilahi lütuf**.

Heykel

Gotik sanatta heykel mimariyle yakından ilişkilidir. Cephelerde, portallarda, sütunlarda ve kemerlerinde bulunur. Romanik heykelden farklı olarak, Gotik heykel **daha gerçekçi** ve **daha ifadeli**, daha fazla insan duygusuna sahiptir.

Ana temalar İncil sahneleri, azizler, İsa, ve Meryem Ana.

Biliyor musun ki...

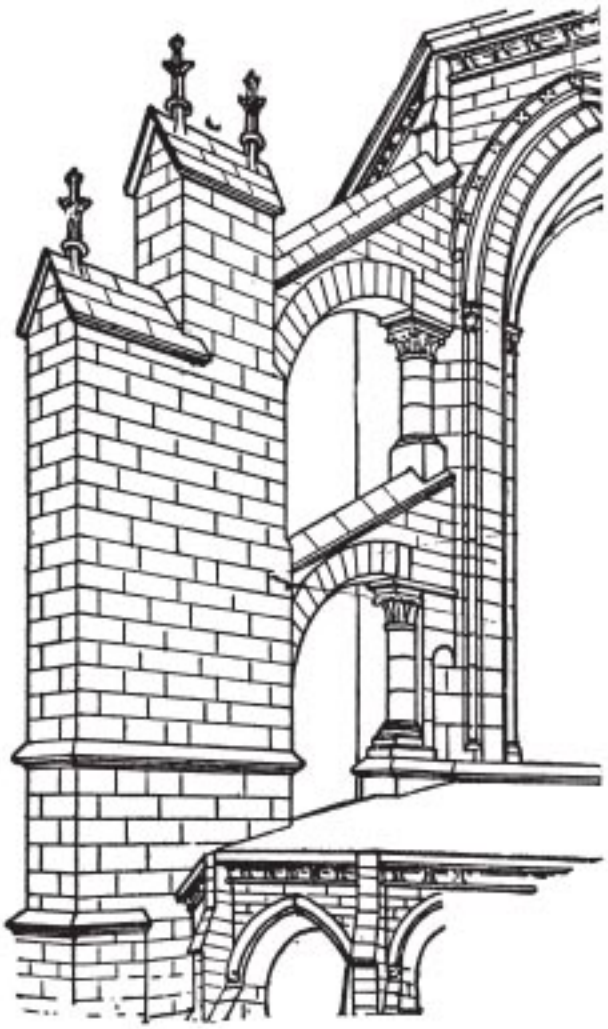
Chartres Katedrali, Fransa, 12. yüzyıldan kalma vitraylara sahiptir ve hala 800 yıl önceki aynı parlaklıkta ışık geçirmektedir.

Katedral cephesindeki heykeller, 13. Yüzyıl

Gargoyle... bir katedral gargoylesi, 13-14. Yüzyıl

Uçan payanda ve destek, Gotik mimarisi

Heykeller bir eğitim aracıydı - okuma yazma bilmeyenler bile sahneyi tanıyabilir ve mesajı anlayabilirdi. Sadece süs değillerdi, katedralin girişinde görsel bir İncil'di.

Biliyor musun ki...

Gotik sanatta Meryem Ana heykeli daha yumuşak, daha nazik ve annelik duygusu taşır, sert Bizans ikonografisinden farklı olarak.

ETKİNLİK

Bir katedraldeki girişin üzerinde duracak üç dikey heykel çiz: İsa, Meryem ve bir aziz. Hareket ve uyumu göstermeye çalış.

Meryem Ana ile İsa, Gotik heykel, 14. Yüzyıl

Vitray

Vitray, Gotik kiliselerin en etkileyici unsurudur. Renkli camların kurşun çerçeveler içinde bir araya getirilmesiyle yapılır. Her rengin bir sembolü vardır: göksel için mavi, acı çekmek için kırmızı, ilahi için altın.

Pencereler çok büyüktür, bazen birkaç metre yüksekliğindedir ve Yeni Ahit ve Eski Ahit'ten sahneleri, azizlerin hayatlarını, ticareti, zanaatları veya şehrin tarihini tasvir eder. Ana girişin üzerindeki rozetler özellikle dekoratif ve simetriktir.

13. yüzyıl, kaburgalı tonozlu ve vitraylı bir katedralin iç kısmı

Yeni Ahit'ten sahnelerin yer aldığı vitray, 13. yüzyıl

Vitraydan geçen ışık sadece görsel değildir; **Tanrı'nın varlığını** sembolize eder. İnananlar, renkler ve ışıkla dolu bir tanrısal mekanda olduklarını hissetmişlerdir.

Biliyor musun ki...

Vitral yapımı, ressamlar, camcılar, kurşuncular ve tasarımcılardan oluşan bir ekip gerektirir - tam bir küçük sanat atölyesi.

ETKİNLİK

Bir daire veya uzun bir pencere çizin ve sembolik bir sahne (örneğin, dünyanın yaratılışı, Müjde, Yargıç İsa) güçlü renkler ve net çizgilerle oluşturun.

Chartres Silinsin vitray rozet, 13. Yüzyıl

Resim ve Minyatür

Gotik çağında, resim sanatı en çok **minyatürde** – el yazması kitapların illüstrasyonlarında gelişir. Edebiyat ve teoloji, gösterişli başharfler, çiçeklerle, hayvanlarla ve sahnelerle dolu kenarlar aracılığıyla görsel bir ifade kazanır.

Tempera boyalar, altın ve gümüş folyo kullanılır, temalar ise hem dini hem de günlük hayattan alınır. Figürler daha öncekilerden daha zarif, giysiler kıvrımlı dökümlü, hareketler daha akıcıdır.

Minyatürün yanı sıra, altar alanlarında **freskler** ve **ikonlar** da bulunur, bu da rönesans sanatının gelecekteki gelişimini haber verir.

Gotik el yazmasında minyatür, 14. Yüzyıl

Biliyor musun ki...

Bazı minyatürlerde sıradan insanların figürleri de görünür: çiftçiler, zanaatkarlar ve hatta hayvan sahneleri ve şakalar.

ETKİNLİK

Seçtiğin bir metinden büyük bir harf seç, onu ortaçağ el yazmalarının ilk sayfasındaki gibi süsleyerek çiz.

Sembolizm ve Maneviyat

Gotik sanat sembollerle doludur. Her öğenin kendi anlamı vardır: sivri kemer - gökyüzüne doğru yükselme, ışık - Tanrı'nın varlığı, dikey – manevi yükseliş.

Şehirlerdeki katedraller sadece kilise değildi, aynı zamanda sosyal **hayatın merkezleri**, toplanma, ticaret, öğrenme ve dua yerleriydi. Görünümleri ve güzellikleriyle, yeryüzünde **göksel Kudüs'ü** temsil etmeleri gerekiyordu.

Biliyor musun ki...

Gotik katedrallerin inşası genellikle yüzyıllar sürerdi - nesiller boyu ustalar, taş ustaları ve sanatçılar çalışırdı.

Sorular

1. Gotik mimarlık, Romanesk mimarlıktan neyle ayrılır?
2. Vitrajın gotik sanattaki rolü nedir?
3. Katedrallerin cephelerindeki heykeller neyi temsil eder?
4. Gotik sanatta ışığın sembolizmini açıkla.
5. Gargoyle nedir ve işlevi nedir?
6. Minyatürler ne içerir ve nerelerde kullanılmıştır?
7. Mimari unsurlar aracılığıyla ruhsallık nasıl tezahür eder?

İSLAM SANATI

Figürsüz sanat – geometri, ışık ve kelime

İslam sanatı, 7. yüzyıldan günümüze kadar, İslam dininin hakim olduğu bölgelerde gelişmiştir. Çok çeşitli kültürleri kapsar – İspanya'dan, Orta Doğu'ya, Hindistan'a kadar. İnsan figürüne odaklanmak yerine, İslam sanatı soyutlamayı, geometrileri, doğal formları ve kaligrafiyi kutlar.

İslam dini, kutsal sanatlarda canlı varlıkların tasvirini sınırlar. Bu nedenle, sanatçılar simetrik süslemeler, stilize bitkiler ve kelime sanatı – kaligrafi – içeren yeni bir görsel dil geliştirirler.

ANAHTAR KELİMELER:

minare, mihrap, arabesk, süsleme, kaligraf, kufi yazısı, sırlama, halı

Mimari

İslam mimarisi, caminin karakteristik şeklinden tanınır – dua ve topluluk için merkezi bir yer. Cami genellikle geniş bir ibadet salonu, kubbe, minare ve ritüel temizlik için bir çeşme bulunan avlu içerir.

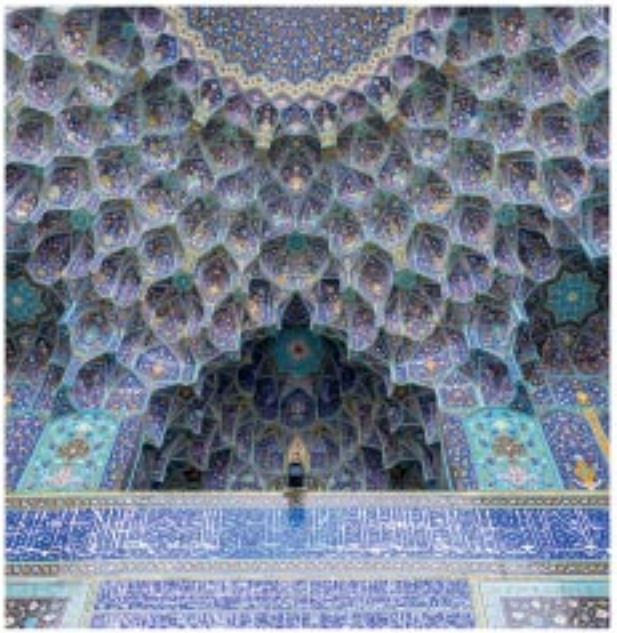
Kubbe gökyüzünü simgelerken, minare – ruhaniyete çağrıdır. Mekke'ye yönelmek, mihrap ile gösterilir – duvardaki niş, namaz yönünü gösterir.

İspanya, Córdoba'daki Büyük Cami, 8-10. Yüzyıl

İstanbul'daki Camii'nin kubbesi ve minaresi, 16. Yüzyıl

İsfahan, İran'daki bir camiden mihrap, 14. yüzyıl

Işık önemlidir - dekoratif açıklıklar ve renkli camlarla pencereler aracılığıyla gelir. Alan açık, simetrik ve genellikle dekoratif seramik karolar veya oyma taş süslemeleri ile kaplıdır.

Havuzlu avlu, Alhambra, İspanya, 14. yüzyıl

Biliyor musun ki...

Kordoba'daki büyük cami, İspanya, 800'den fazla sütun ve 1000'den fazla kemere sahiptir ve Avrupa'daki İslam mimarisinin mükemmel bir örneğini temsil etmektedir.

ETKİNLİK

Kubbe, minare, avlu ve mihrapla şematik bir plan çizin. Simetriyi nasıl yerleştireceğinizi düşünün.

Süsleme ve Geometri

İnsan figürlerinden kaçınmak için, İslam sanatçıları son derece karmaşık dekoratif sistemler geliştirmişlerdir. Üç ana tip kullanılır:

- geometrik süslemeler – mükemmel simetriye sahip, sonsuz ağlar oluşturan şekiller
- bitkisel süslemeler (arabesk) – tekrarlayan stilize yapraklar, asmalar ve çiçekler
- kaligrafi – Arap alfabesiyle süslü yazı

Süslemeler sadece dekorasyon değildir – manevi bir mesaj taşırlar: sonsuzluk, mükemmellik, Tanrı'nın doğası. Her detay kesinlikle orantılı ve matematiksel olarak üretilmiştir.

Mavi sırlı geometrik süsleme, 14-15. yüzyıl

Stilize edilmiş bitkisel formlardan oluşan arabesk

Biliyor musun ki...

İslam sanatçıları, modern teknoloji olmadan karmaşık geometrik şemalar oluşturmak için yalnızca pusula ve cetvel kullanmışlardır.

ETKİNLİK

Pergel ve cetvelle sekiz köşeli bir yıldız veya tekrarlayan bir ağ oluşturun. Simetriyi ve doğruluğu korumaya çalışın.

Kaligrafi – Söz Sanatı

Kaligrafi, İslam sanatının en çok değer verilen biçimidir. Kuran'dan ayetlerin, bilgelik sözlerinin veya Allah ve Peygamber Muhammed'in isimlerinin yazılması bir süslemeye dönüşür. Kaligrafi genellikle camilerde, saraylarda, fayanslarda, kapılarda ve hatta kumaşlarda bulunur. Farklı yazı stilleri kullanılır: kufi (açılı, katı) ve nastalik (akıcı, dekoratif). Kaligrafi, çizgiye, ritme ve akışa dikkat edilerek özel bir fırça veya kamışla yazılır.

Koyu zemin üzerinde altın kaligrafi

Biliyor musun ki...

İslam'da, yazılı kelime özel bir güce sahiptir, bu nedenle birçok sanatçı resim yapmak yerine kaligrafi için tüm hayatlarını adamıştır.

Seramik, metal ve tekstil

İslam sanatı, uygulamalı sanatlar açısından da zengindir. Seramik, renkli sırlı ve geometrik şekillerle, bazen de hat sanatıyla süslenmiştir. En ünlüleri arasında, duvar kaplamalarında kullanılan lüster sırlı fayanslar vardır.

Metal eşyalar (kaplar, lambalar, sandıklar), hat sanatı ve floral motiflerle oyulmuştur. Tekstil - özellikle halılar - ruhani sembolizm taşıyan süslemelerle sofistike bir şekilde üretilmiştir.

ETKİNLİK

Bir kelime seçin (örneğin barış, ışık, öğrenme) ve onu dekoratif bir Arap hattı veya simetrik bir yazı tipiyle yazın. Geometrik çerçeveler de ekleyin.

Simetrik tasarımlı Fars halısı, 16. yüzyıl

İslami seramik karo, sırlı ve süslemeli

Biliyor musun ki...

Bazı İslam bölgelerinde halılar, bir metrekarede bir milyona kadar düğüm içerecek şekilde o kadar hassas bir şekilde dokunmaktadır.

ETKİNLİK

Seramik karo veya halı parçası için bir desen tasarla. Sadece geometri, bitkisel öğeler ve simetri kullan. Karakter yok!

Sembolizm ve ruh

İslam sanatında soyutlama kutsal bir kuraldır. İnsan figürleri yerine sonsuz şemalar, ritimler ve şekiller kullanılır. Sanat, içsel deneyime, meditasyona ve ilahi düzene yöneliktir.

Amaç, gerçeği göstermek değil, ruhu yüce düşünceye yönlendirmektir. Kesin kurallar, simetri ve uyum yoluyla sanatçı, iç huzur ve konsantrasyon için bir alan yaratır.

Biliyor musun ki...

Birçok İslami sanat eseri anonimdir - bu, yazarların tanınmadığı anlamına gelmez, aksine, şöhretin yalnızca Tanrı'ya ait olduğunu düşünmeleri nedeniyle böyle olmuştur.

Sorular

1. Bir caminin ana bölümleri nelerdir?
2. İslam sanatında neden insan figürlerinden kaçınılır?
3. Mihrabın ne olduğunu ve nerede bulunduğunu açıklayın.
4. Arabesk nedir ve ne gibi bir sembolizm taşır?
5. İslam sanatında hat sanatı neden resimden daha önemlidir?
6. Sırlı kaplama nedir ve nerede kullanılır?
7. İslam sanatında halılar ve seramikler ne gibi mesajlar iletir?

TARİH ÖNCESİ, ANTİK VE ORTA ÇAĞ SANATI KUZEY MAKEDONYA CUMHURİYETİ'NDE

Tarih Öncesi Sanat

ANAHTAR KELİMELER:

neolitik idol, tessera, Zograf

Makedonya topraklarındaki tarih öncesi dönem, Paleolitik Çağ'dan Bronz ve Demir Çağları'na kadar uzanır. Paleolitik sanat zayıf bir şekilde temsil edilir, ancak taş aletler ve avcı ve toplayıcıların yaşamına dair kanıtlar bulunmuştur. Neolitik Çağ'da, MÖ 6000'den itibaren sanat daha çeşitli ve belirgin hale gelir. En önemli Neolitik yerleşim yerleri şunlardır: Tumba Madžari, Govrlevo, Tumba Bara, Vrbjanska Çuka, Kratovo yakınlarındaki Cocev Kamen ve Koçani'deki Gradište.

Bu yerlerde seramikler, antropomorfik ve zoomorfik idoller, kült objeleri ve yerleşim yerlerinden kalıntılar bulunmuştur. Özellikle Neolitik idoller - vurgulanmış kıvrımlara sahip stilize kadın vücut formlarına sahip küçük kil heykeller, doğurganlığın ve ev korumasının sembolü - dikkat çekicidir. Bunlar, günlük manevi yaşamın bir parçasıydı ve hasat, soy veya tılsım olarak kullanılan ritüellerde kullanılıyordu. Govrlevo'da alışılmadık pozlar ve detaylara sahip benzersiz örnekler bulunurken, Cocev Kamen'deki kayalardaki oyuklar, güneş döngüleriyle ilgili olası açık hava ritüellerine tanıklık etmektedir.

Özellikle Büyük Ana olarak adlandırılan heykel - doğurganlığı, anneliği ve koruyucu gücü simgeleyen vurgulanmış kadın kıvrımlarına sahip bir tanrıça tasviri - önemlidir. Bu figür, yaşamı, toprağı ve doğanın yenilenmesini kutlayan kültlerle ilişkilidir ve topraklarımızda keşfedilen en değerli tarih öncesi heykellerden biri olarak kabul edilir, ritüeller, doğurganlık, koruma ve doğanın gücüne olan inançlarla bağlantılıdır.

Tumba'dan Neolitik figür Macarlar, M.Ö. 6. binyıl

ETKİNLİK

Neolitik bir idol veya bir yerleşim alanından bir seramik nesne ilham alan bir görsel eser tasarlayın.

Biliyor musun ki...

Makedonya topraklarındaki en eski bilinen yerleşim yeri, MÖ 6000 yıllarına tarihlenen Vrbjanska Çuka'dır.

Tumba Macarı'dan Neolitik figür, M.Ö. 6. binyıl

Antik sanat

Antik çağda, günümüz Makedonya topraklarını Payonlar yerleşmişti ve daha sonra antik Makedonya ve Roma İmparatorluğu'nun bir parçası olmuştur. O dönemin önemli şehirleri Stobi, Herakleia Linkestis, Bargala ve Skupi'dir. Bu şehirler, gelişmiş kentsel, kültürel ve sanatsal geleneklere sahip merkezlerdi. Stobi ve Herakleia'da anıtsal bazilikalar, tiyatrolar, hamamlar ve olağanüstü zemin mozaikleri bulunmuştur. En ünlüsü, Stobi'deki erken Hristiyan bazilikasında yer alan tavus kuşu ve yaşam ağacı mozaikidir; bu, sonsuzluğun ve ölümsüzlüğün sembolüdür ve farklı renklerdeki küçük tesserae ile yapılmıştır. Herakleia'da geometrik ve floral motifler hakimdir.

Herakleia Linkestis'te Tiyatro, 2. yüzyıl

Üsküp'ten, Roma dönemine ait yazıtlı mezar taşı

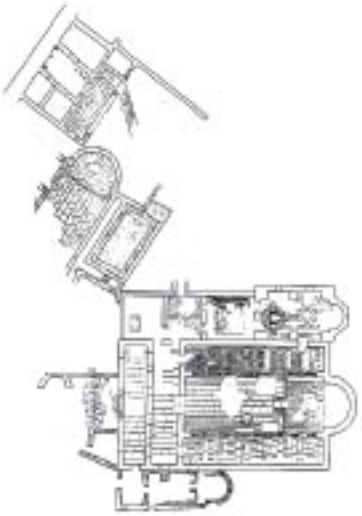
Bu bölgelerdeki Roma mimarisi, kemerler, tonozlar ve kubbelerin kullanımı, taş ve tuğla ile inşa edilmesi ve mozaik ile fresk gibi dekoratif unsurların eklenmesi ile karakterizedir. Kentsel alan, forum, hamam ve tiyatro ile düzenlenmiştir.

Antik heykelcilik günümüz Makedonya topraklarında birkaç formda ortaya çıkar: mezar anıtları, kabartmalar, mimari süslemeler ve kamu veya dini alanlardan heykeller. En sık mermerden yapılmış olup Helenistik-Roma tarzını yansıtırlar; gerçekçi anatomi, simetri ve ifadede sakinlik özelliklerindedirler. Bu heykeller sadece süsleme değil, aynı zamanda statü sembolü, ölülerin anısı veya tanrılara saygı göstergesi olarak da kullanılmıştır.

En temsilci örneklerden biri, VI yüzyıl M.Ö. mermer heykeli olan Tetova Menada'dır; bu heykel, hareket halinde bir kadını, ince detaylandırılmış giysiyle ve dinamik duruşla tasvir eder. Bu eser, klasik Yunan sanatının yerel üretim üzerindeki etkisinin mükemmel bir örneğidir.

Bunun yanı sıra, Üsküp ve Herakleia'da imparatorlar, tanrılar ve mitolojik figürlere ait birçok heykel parçası bulunmuştur. Bu parçalar, kamu alanlarına veya tapınaklara yerleştirilmiş olup, Roma İmparatorluğu'na bağlılık ve geleneklere saygı göstergesi olarak kullanılmıştır.

Mezarlık heykelcilikte, genellikle ölülerin portreleri ve sembolik sahnelerin yer aldığı stelalar bulunur; bunlar Latin veya Yunanca yazılmış yazıtlarla tamamlanmıştır. Bu yazıtlar, bu alanlarda yaşayan insanların isimleri, meslekleri ve görünüşleri hakkında değerli bilgiler sağlar.

Bargala'dan Erken Hristiyan Bazilikası Planı

ETKİNLİK

Stoboi veya Herakleia'dan antik bir mozaikten motifle görsel bir eser tasarlayın.

Stobi'den tavuskuşu mozaiği, 4. yüzyıl

Biliyor musun ki...

- Stobi'de Helenistik, Roma ve Erken Hristiyanlık sanatının öğeleri aynı şehir bağlamında bir araya gelir.
- Tetovo Menadı, MÖ 6. yüzyıldan kalma mermer bir heykeldir ve hareket halindeki bir kadın figürünü temsil eder ve ülkemizdeki en değerli antik sanat keşiflerinden biridir.

Orta Çağ Sanatı

Orta Çağ, Hristiyanlığın yayılmasıyla başlar ve Bizans ve Slav etkileriyle devam eder. Bu dönemin sanatı, freskler, ikonlar, kilise mimarisi ve el yazması resimleriyle kendini gösterir.

Stobi, Ohri ve Bargala'daki erken Hristiyan bazilikaları, balık, bağ ve haç gibi motiflerle mozaikler içerir. Mimari, sunakların bulunduğu yarım daire şeklinde bir bitiş noktası olan apsisli dikdörtgen bir taban kullanır.

Olgun Orta Çağ'da sanat, Ohri Başpiskoposluğu bünyesinde gelişir. İncil sahneleri, bayram döngüleri ve aziz figürleri içeren freskler karakteristiktir. En önemli anıtlar şunlardır: Ohri'deki Ayasofya ve Aziz Kliment, Staro'daki Aziz Gyorgi.

Ohri Okulu'ndan Meryem Ana ikonu, 14. yüzyıl

Aziz George freski, Staro Nagoričane, 14. yüzyıl

ETKİNLİK

Hristiyan motifli bir mozaik modeli oluşturun geometrik şekiller ve Stobi veya Ohrid'den ilham alınan semboller kullanarak.

Freskler, Hristos'u kubbede (Pantokrator), Tanrı Anası'nı apsiste ve azizleri duvarlarda tasvir eder. Yumuşak renklerin, uzun figürlerin ve sembolik jestlerin kullanımı, ruhsal derinliği yansıtır. Fresk resimleme tekniği, taze sıva üzerine boya uygulamayı içerir. İkonlar, ahşap paneller üzerine yumurta temperası ve altın arka plan ile boyanır. Mimari, Ohri'deki haç kubbeli yapılardan doğudaki tek nefli ve üç nefli kiliselere kadar uzanır.

Ortaçağ resim sanatı, özellikle fresk resim ve ikonografi, zograf olarak adlandırılan sanatçılar tarafından yapılmıştır. Zograflar, kompozisyon, sembolizm ve renk için katı kanonları takip etmişlerdir, ancak aynı zamanda

Biliyor musun ki...

Ohrid'deki Aziz Sofya Kilisesi'ndeki freskler 11. yüzyıldan kalmadır ve Balkanlar'daki erken Bizans fresk ressamlığının en önemli örnekleri arasında yer almaktadır.

yüzler, jestler ve renklerle bireysel bir stil de katmışlardır. Sık sık seyahat eder ve manastırlarda ve kiliselerde sipariş üzerine çalışırlardı, duvarlarda imzalarını veya isimlerini bırakırlardı. Aralarında en ünlüleri, 13. yüzyılda Lesnovo manastırında ve Makedonya'daki diğer kiliselerde çalışan zograf Mihailo ve oğlu Evtihiy'dir. Onların stili belirgin bir manevi derinlik, ifadelilik ve detaylarda hassasiyet ile karakterizedir.

ETKİNLİK

Ülkemizde bulunan Orta Çağ'a ait bir anıt veya freski araştırın ve çizin.

.

Biliyor musun ki...

Ohri'deki Aziz sofya, Balkanlar'daki Bizans sanatının en önemli örnekleri arasında yer alan 11. yüzyıldan kalma fresklere sahiptir.

Aziz Sofya Kilisesi, Ohri, 11. Yüzyıl

Sorular

1. Kuzey Makedonya Cumhuriyeti'ndeki en önemli prehistorik buluntular nelerdir?
2. Neolitik idolün işlevi nedir ve nasıl görünür?
3. Herakleia ve Stobi'deki antik mozaiklerin başlıca özellikleri nelerdir?
4. Ülkemizin topraklarındaki en önemli ortaçağ anıtları nelerdir?
5. Ortaçağ kilisesinde bir fresk resim programı nasıl görünür?
6. Arkeolojik bir yer veya mozaikten ilham alarak bir sanat eseri nasıl yapabilirsin?

ERKEN RÖNESANS

Yeni bir dönemin başlangıcı

Rönesans, 14. yüzyılda İtalya'da başlayan kültürel ve sanatsal bir canlanmanın tarihi dönemidir. Kökleri, antik çağın ideallerine -uyum, orantı ve rasyonel bir dünya anlayışı- dönüşte yatar. Erken Rönesans, ortaçağ sembolik sanatının terk edilmesini ve doğayı, insan vücudunu ve mekanı gözlemlemenin başlangıcını simgeler. Doğrusal perspektif, gerçekçi ışık ve gölge, anatomik doğruluk ve bireysel sanatsal ifadenin ortaya çıkışı gibi yeni keşifler sanata dahil edilir. Bu gelişimin merkezi, sanatın, bilimin ve felsefenin yeni bir sentetik bakış açısıyla birleştiği Floransa şehridir.

ANAHTAR KELİMELER:

rönesans, doğrusal perspektif, fresk, kontrapost, chiaroscuro

Son akşam yemeği, Andrea del Castagno, Santa Apostoli, Floransa, yaklaşık 1447

Cennetin Kapıları (rölyef), Lorenzo Ghiberti, Vaftizhane, Floransa, 1425–1452

Erken Rönesans Sanatının Özellikleri

Bu aşamada sanatçılar, rasyonel ilkeler ve gözlem yoluyla gerçek dünyayı temsil etmeye çalışırlar. Resimlerdeki alan geometrik **perspektifle** düzenlenir, bedenler **hacim** ve **ağırlık** kazanır ve yüzler **duygusal durumları** gösterir. Figürler doğal bir peyzaj veya mimari çerçeve içinde, sahnenin mantıklı bir organizasyonuyla yerleştirilir. Işık, formu şekillendirmek için kullanılır ve renkler uyum yaratmak için özenle seçilir.

Rönesansın Öncüsü Giotto di Bondone

Her ne kadar gayri resmi olarak geç orta çağa dahil edilse de, Giotto (1267-1337) **Rönesans ruhunu** müjdeleyen bir sanatçı olarak kabul edilir. Padova'daki **Scrovegni Şapeli**'ndeki freskleri, orta çağ tarzını terk eder. O, mimari bir mekanda konumlandırılmış ve duygularla dolu üç boyutlu figürler yaratır. Bedenler ağırlığa sahiptir, hareketler doğaldır ve karakterler birbirleriyle iletişim kurar. Teknik olarak henüz perspektifi kullanmasa da, çalışması gelecek nesiller için temel oluşturur.

Perspektifin Babası Filippo Brunelleschi

Mimar, mühendis ve heykeltıraş olan Brunelleschi (1377-1446), **doğrusal perspektifin** matematiksel ilkesini geliştirerek, mekânın sanatsal temsili konusunda devrim yapar. 1420 yılında, **Floransa'daki Santa Maria del Fiore Katedrali'nin kubbelerini** merkezi destek olmaksızın inşa etmeye başlar. Mimarlığın yanı sıra, Brunelleschi perspektif deneyleriyle kendi döneminin sanatçıları üzerinde etkili olur.

Andrea Mantegna, Aziz Sebastian, 15. yüzyıl

Biliyor musun ki...

Masaccio, perspektif ve gerçekçilik yasalarını dini resimlere uygulayan ilk ressamlardan biriydi ve bu, sanatta gerçek bir devrimdi.

ETKİNLİK

15. yüzyılda Floransa'da bir sanatçı olduğunu hayal et. Erken Rönesans'ın en az üç ayırt edici özelliğini kullanarak bir eskiz veya küçük bir kompozisyon yap.

Doğrusal perspektif nedir?

Doğrusal perspektif, ressamların düz bir yüzeyde derinlik illüzyonu yaratmak için kullandığı bir çizim yöntemidir. Bu yöntem, uzak nesnelerin daha küçük görünmesi ve paralel çizgilerin bir noktada - Kaybolma noktası - birleşmesi ilkesine dayanır; bu nokta ufuk çizgisinde bulunur.

Filippo Brunelleschi bu tekniği ilk kez yaklaşık 1420 yılında uygulamış ve Floransa'daki katedralin cephesini çizerek bir gösterim yapmıştır. Ufuk çizgisi (görüş çizgisi) çizmiş, onun üzerinde bir nokta (kaybolma noktası) seçmiş ve tüm paralel çizgileri bu noktaya yönlendirmiştir. Böylece mimarinin doğru üç boyutlu bir temsilini elde etmiştir.

Bu teknik, ressamların karmaşık sahneleri düzenlemelerine ve mekânsal mantık kurmalarına olanak sağlamıştır. Örneğin, zeminler sanki resmi içine giriyormuş gibi görünür, sokaklar geriye doğru daralır ve binalar gerçek derinlikte gösterilir.

Donatello – Heykelde yenileme

Heykeltıraş Donatello (1386–1466), antik heykel sanatını, anatomi ve ifadeye olan ilgisiyle canlandırmıştır. Bronz heykeli **"Davud"**, antik çağdan sonra yapılan ilk serbest ayakta duran çıplak figürdür. Donatello ayrıca perspektifi relüflerde (schiacciato tekniği - çok ince bir relüf) kullanmış ve figür psikolojisiyle ilgilenmiştir.

Masaccio – Yeni zamanın ressamı

Masaccio (1401–1428), kısa bir süre içinde Rönesans resim ilkelerini temel alan eserler yaratmıştır. Floransa'daki **Brancacci Şapeli'nin fresklerinde** doğrusal perspektif, net ışık yönü ve hassas anatomi kullanmıştır. Sahne kompozisyonları dramatiktir ve figürler içsel ifadelerle tasvir edilmiştir. Onun **"Cennetten Kovuluş"** freski, acı ve onurla dolu çıplak insan figürünü göstermektedir; bu, Orta Çağ ikonografisinde bilinmeyen bir şeydir.

David, Donatello, Bargello Ulusal Müzesi, Floransa, 1440 civarı

Biliyor musun ki...

Donatello'nun David'i, güçlü Medici ailesinin özel bahçesinde durmak üzere tasarlanmıştı ve bin yıldan fazla bir süredir kamusal alanda bu türden ilk heykeldi.

ETKİNLİK

Donatello'nun "David" heykeline bakın. Aynı figürün Orta Çağ'daki tasvirlerinden nasıl farklı olduğunu 2-3 cümleyle açıklayın. Onu Rönesans yapan nedir?

Fra Angelico ve Piero della Francesca – maneviyat ve bilim
Dominiken rahibi Fra Angelico (1400–1455), manevi huzur ve aydınlık saflıkla dolu freskler yaratır. Sahneleri sade ama sembolizmle doludur. Öte yandan Piero della Francesca (1415–1492), perspektif ve orantı gibi matematiksel kuralları uygular. **"İsa'nın Vaftizi"** adlı eserinde Piero, maneviyat ve bilimi hassas bir simetri ve huzurlu bir atmosferle birleştirir.

Urbino Dükü ve Düşesi'nin portresi, Piero della Francesca, Uffizi Galerisi, Floransa, 1472 civarı

Sandro Botticelli – çizginin şairi
Botticelli (1445–1510) şiirsel, idealleştirilmiş ve mitolojik sembolizmle dolu resimler yaratır. **"Venüs'ün Doğuşu"** adlı eserinde, deniz kabuğundan çıkan bir tanrıçayı – zarafet, hareket ve ritmik çizgiyle dolu bir sahneyi tasvir eder. Stili bazen katı realizmin dışına çıksa da, Botticelli, ayırt edici kalacak bir zarafet ve dekoratif estetik getirir.

ETKİNLİK

Fra Angelico ve Piero della Francesca'nın eserlerini karşılaştırın. Işık ve kompozisyonu kullanma biçimlerindeki benzerlikler ve farklılıklar nelerdir?

Kutsal vaftiz, Piero della Francesca, Ulusal Galeri, Londra, yaklaşık 1450

Sorular

1. Erken Rönesans'ın temel görsel özellikleri nelerdir?
2. Brunelleschi, lineer perspektifi nasıl geliştirdi?
3. Donatello'nun "David" heykeli neden önemlidir?
4. Masaccio, fresk resim sanatına ne gibi yenilikler getirdi?
5. Fra Angelico ve Piero della Francesca'nın stilleri neyle farklılık gösteriyor?

Biliyor musun ki...

"Venüs'ün Doğuşu" adlı tablo antik dönemden bu yana gerçek boyutlarda resmedilen ilk çıplak kadın figürü müdür?

YÜKSEK RÖNESANS

Kusursuz uyum sanatı

16. yüzyılın başlarında, İtalyan Rönesansı sanatı en parlak dönemine, yani Yüksek Rönesans dönemine girdi. Bu dönem, sanatsal biçim ve içerik arasında en üst düzey sentezin sağlandığı, anatomik kesinliğin, ideal orantı ve kompozisyonda dengenin mükemmelliğe ulaştırıldığı bir dönemdi.

Sanat sahnesinin merkezi, sanatın başlıca hamileri haline gelen papaların desteği sayesinde artık Floransa'dan Roma'ya taşınmıştı.

Bu döneme üç dahi damgasını vurdu: Leonardo da Vinci, Michelangelo Buonarroti ve Raffaello Sanzio Santi. Sadece seleflerini geride bırakmakla kalmadılar,

ANAHTAR KELİMELER:

yüksek rönesans, sfumato, anatomi, Sistine Şapeli, kontrapost

Leonardo da Vinci – evrensel deha

Leonardo da Vinci (1452–1519) bir sanatçı, bilim insanı, mühendis, anatomist ve vizyonerdi. Onun çalışması sadece resimle sınırlı tutulamaz - dünyayı büyük bir merak ve rasyonel bir zihinle araştırmıştır. O, **sfumato'yu** ilk Kullanacak kişidir - gölgeler ve ışık arasında yumuşak geçiş tekniği, bununla gerçekçi bir derinlik efekti yaratır.

En ünlü eseri Son Akşam Yemeği, İsa ve 12 havarisinin, içlerinden birinin onu ele vereceğini bildirdiği anda psikolojik olarak yoğun bir sahnesini temsil eder. Karakterler derin duygusal ifade, jestler ve bakışı İsa'ya yönlendiren hassas bir perspektifle gösterilir.

Leonardo, sanatın sadece gözlerle değil, akılla da doğayı yansıtması gerektiği fikrine takıntılıydı. Işığın deriden nasıl yansıdığından, suyun hareketine veya vücudun anatomisine kadar her detayı dikkatle inceledi. Sürekli çizdi, deneyler yaptı ve gözlemlerini not etti.

Onun not defterleri mekanizmaların, köprülerin, hareket halindeki cisimlerin ve hatta uçan makinelerin çizimlerini içerir. Ona göre, sanatçı bir gözlemci, bir düşünür ve bir mucit olmalıdır.

"Mona Lisa" (La Gioconda olarak da bilinir) bir portreden fazlasıdır – yüzyıllardır hayranlık uyandıran bir

"Mona Lisa", Leonardo da Vinci, Louvre – Paris, XVI. yüzyıl

muammadır. Duruşu basittir, ancak kompozisyon mükemmel bir şekilde dengelenmiştir.

Arka plan sfumato tekniğiyle boyanmıştır, bu da sisli bir atmosfer yaratır. Işık o kadar dikkatle dağıtılmıştır ki yüz canlı görünür ve ışık ile gölge arasındaki yumuşak geçişler ona derinlik verir. Klişe bir güzellik yerine, Leonardo bize iç yaşamı, zekası ve duyguları olan bir kadını gösterir – o dönem için tamamen yeni bir şey.

Vitruviyen Adam, Leonardo da Vinci, Galleria dell' Accademia – Venedik, 15. Yüzyılın Sonu

Raffaello Sanzio Santi – Uyumun Ustası

Raffaello (1483–1520) genç, yetenekli bir sanatçıydı ve kısa ama verimli yaratıcılığı sırasında sanat tarihinin en mükemmel kompozisyonlarından bazılarını yarattı. Onun "Atina Okulu" eseri Rönesans düşüncesinin sembolüdür. En büyük antik filozofların – Platon, Aristoteles, Sokrates, Diyojen – hayali bir buluşmasını Bramante'nin eserlerinden esinlenilen mimari bir mekanda tasvir eder.

Her figür bireyselleştirilmiş, karmaşık ama uyumlu bir bütün içine yerleştirilmiştir. Eser aklı ve diyalogu över, Raffaello resmi aydınlanma için bir araç olarak kullanır.

Atinalılar Odası (Atina Okulu), Raphael, Vatikan Müzeleri - Vatikan, 16. yüzyılın başları

Michelangelo Buonarroti – İnsan vücudunun dramı

Michelangelo (1475–1564) bir heykeltıraş, ressam, mimar ve şairdi. Onun için insan vücudu en üst düzeyde bir ifade aracıydı. Davut heykeli savaş öncesi konsantrasyon anında mükemmel anatomik zarafeti gösterir. Önceki versiyonlardan farklı olarak Michelangelo, Davut'u eylemden önce, gergin kasları ve keskin bakışlarıyla tasvir eder. Tiranlığa karşı savaşan bir savaşçının gençliğinin ve tutkulu gücünün sembolü olan İncil kahramanı. Duruş (kontrapost), antik idealden ilham almıştır, ancak belirgin bir dramatiklik ve psikolojik derinlikle. Heykel, insanın onurunun, cesaretinin ve özbilincinin bir sembolü haline gelir – hümanizmin bir manifestosu.

Davut Heykeli, Michelangelo, Accademia Galerisi – Floransa, XVI. yüzyılın başı

Sistine Şapeli – Konuşan resim

Michelangelo'nun en görkemli eseri, 1508 ile 1512 yılları arasında resmettiği **Sistine Şapeli**'nin tavanıdır. Bu fresk dizisi, Tanrı'nın insana dokunduğu ve sembolik olarak ona hayat verdiği **Adem'in Yaratılışı** da dahil olmak üzere Eski Ahit'ten sahneleri tasvir eder. Vücutlar anıtsal, güç ve hareketle dolu ve kompozisyonlar özenle tasarlanmıştır. Doğası gereği bir heykeltıraş olmasına rağmen Michelangelo, bu eserde resim, anatomi ve kompozisyon konusunda da dahiyane bir yetenek sergilemiştir.

Sistine Şapeli - tavan, Michelangelo, Vatikan, XVI. yüzyılın başı

Yüksek Rönesans Mimarisi

Mimari, simetri, belirgin geometrik formlar ve antik Roma'dan esinlenen oranlarla karakterize edilir. Donato Bramante, **Vatikan'daki Aziz Petrus Bazilikası** planıyla ideal tapınağın vizyonunu tanımlamıştır. Merkezi plan, kubbe ve mekanın uyumlu dağılımı, ilahi düzen fikrini yansıtır.
Mekân sembolik bir değer kazanır; insan ölçülerine göre yaratılmış evrenin bir aynası haline gelir.

Aziz Petrus Bazilikası'nın Kubbesi, Michelangelo (mimar), Vatikan, 16. Yüzyıl

Biliyor musun ki...

Michelangelo Sistine Şapeli'nin tavanı üzerinde tek başına, zorlu koşullarda, dört yıl çalıştı. Leonardo, binlerce sayfa çizim, fikir ve gözlem bıraktı,zamanının çok ötesinde. Mona Lisa Louvre'a girmeden önce Napolyon'un mülkiyetindeydi.

ETKİNLİK

İncele Raffaello'nun Atina Okulu'nu. Mimarisine, karakterlerin düzenine ve diyalogun sunum şekline dikkat edin.

Yüksek Rönesans'ın Sanatsal Özellikleri

- Kesin anatomi ve gerçekçilik
- İçsel mantıkla dengeli kompozisyonlar
- Işık ve gölge ile ince modelleme
- İnsan ve mekan arasında uyum
- Ruhsal ve entelektüel derinlik

Sorular

1. Yüksek Rönesans'ın en önemli üç sanatçısı kimlerdir?
2. Mona Lisa nedir ve neden bu kadar önemlidir?
3. Davut heykelinde hangi semboller bulunur?
4. Yüksek Rönesans mimarisinin temel özellikleri nelerdir?
5. Sistine Şapeli sanat için neden önemlidir?

MANİRİZM

Çarpıtılmış Güzelliğin Sanatı

ANAHTAR KELİMELER:

maniyerizm, serpantin, alegori, Ciambolonia, Giulio Romano

Rönesansın uyumu ve mükemmel dengesinden sonra, Avrupa sanatı yeni bir döneme giriyor: **Manierizm**. Bu stil İtalya'da 16. yüzyılın ilk yarısında gelişir ve kısa sürede kıtanın diğer bölgelerine yayılır. Yüksek Rönesans'ta egemen olan doğallık ve orantıların aksine, maniyeristler, bilinçli olarak **çarpıtılmış, uzatılmış, yapay pozlarla dolu, alışılmadık perspektife ve dramatik kompozisyonlara sahip bir sanat yaratırlar.**

Tarihsel Bağlam

Manierizm, Rönesans ideallerinin çöküşü, reform ve Katolik Kilisesi'nin karşı tepkileri gibi **büyük sosyal, siyasi ve dini türbülanslar** döneminde ortaya çıktı. Sanatçılar eski değerler konusunda cesaretsiz ve belirsiz hissediyorlardı. Gerçekliği yansıtmak yerine, **kendi iç durumlarını, bazen de kaygılarını,** sanki yeryüzüne ait değilmiş gibi görünen figürler aracılığıyla ifade etmeye başladılar.

Sanatsal özellikler

Maniyerist sanat, kolayca tanınabilir:

- **Uzun oranlar** – aşırı uzun uzuvlar, boyunlar ve gövdeye sahip figürler.
- **Spiral pozisyonlar ve hareketler** – bedenler, kıvrılmış bir spiral gibi görünen serpantin (serpentinata) pozisyonda yerleştirilmiştir.
- **Yoğun renkler ve alışılmadık ışık efektleri** – duygusal etki yaratmak için.
- **Karmaşık kompozisyon** – genellikle merkezi perspektif veya net bir odak noktası olmadan.
- **Süslemecilik ve zarafet** – doğallıktan çok estetik karmaşıklığa vurgu.

Önemli sanatçılar ve eserler

Maniyerizmin en ünlü sanatçılarından biri olan **Jacopo da Pontormo**, "Haçtan İniş" adlı tablosuyla zamansız ve havada asılı duran figürlerle dinamik bir sahne yaratır.

Haçtan İndirme, Jacopo da Pontormo, Santa Felicita, Floransa, 16. yüzyıl

Agnolo Bronzino ise portre ve alegori ustasıdır. Onun Aşk ve Zaman Alegorisi adlı eseri, Maniyerist ruhun karakteristik özelliği olan semboller, erotizm ve belirsiz anlatılarla doludur.

Eleonora of Toledo ve Oğlu Agnolo'nun Portresi Bronzino, Uffizi Galerisi, Floransa, 16. yüzyıl

Aşk ve Zaman Alegorisi, Agnolo Bronzino, Ulusal Galeri, Londra, 16. yüzyıl

İspanya'da, **El Greco** (Doménikos Theotokópoulos) ruhsal maniyerizmin zirvesi olarak kabul edilen eserler yaratmıştır. Onun resimlerinde, "Kont Orgaz'ın Cenazesi" gibi, figürler uzatılmış, yüzler içsel bir ışıkla parlamaktadır ve kompozisyonlar, dünyevi ve göksel dünya arasında dramatik bir kontrastla doludur.

Kont Orgas'ın Cenazesi, El Greco, Santo Tomé Kilisesi, Toledo, 16. yüzyıl

"Aziz Martin ve Dilenci", El Greco, Ulusal Sanat Galerisi, Washington, 16. yüzyıl

Mimarlıkta Maniyerizm

Maniyerist mimarlar, klasik mimarinin açık mantığından vazgeçerler. Uyum yerine **ironi**, **oyun** ve **öngörülemezlik** kullanırlar. Örneğin, Giulio Romano'nun eseri olan Mantova'daki **Palazzo del Te**, sahte sütunlar veya algıyla oynayan pencereler gibi mimari şakalar içerir.

Palazzo del Te, Giulio Romano, Mantova, İtalya, 16. yüzyıl (iç mekanlar)

Palazzo del Te, Giulio Romano, Mantova, İtalya, 16. yüzyıl (dış)

Biliyor musun ki...

Çok maniristik sanatçılar, Parmigianino gibi, formları kasıtlı olarak uzatmış ve doğal perspektifi bozmuşlardır; böylece zarafet, mistisizm ve içsel gerilim yaratmışlardır, gerçekçilik yerine. Onun "Uzun Boyunlu Meryem" tablosu, Meryem Ana'nın uzatılmış figürü ve doğal olmayan oranlarıyla tanınır; bu, o zamanlar daha yüksek bir güzellik ve ruhsallık işareti olarak algılanmıştır.

Heykelcilikte Manierizm

Heykeltıraşlar aynı zamanda formların uzatılmasını ve bükülmesini uygularlar. **Giambologna'nın** "Sabin Kadınlarının Kaçırılması" gibi heykellerde, bedenler birbiriyle döner ve iç içe geçer, bu doğada asla mümkün olmayacak bir şekilde, ancak görsel olarak güçlüdür.

"Sabinlerin Kaçırılması", Giambologna, Loggia dei Lanzi, Floransa, 16. yüzyıl

Biliyor musun ki...

- "Manierizm" kelimesi, "yol" veya "stil" anlamına gelen İtalyanca "maniera" kelimesinden gelir. Başlangıçta, terim, Raphael ve Michelangelo gibi büyük ustaların "tarzında" olan, ancak onların orijinalliğinden yoksun, rafine edilmiş, yapay bir resim tarzını tanımlamak için kullanılıyordu.
- El Greco, Girit'te doğmuş olmasına rağmen, tarzını İspanya'da geliştirdi ve burada barok akımın öncüsü olarak kabul edilir.

Sorular

1. Manierizm ile Yüksek Rönesans arasındaki temel farklar nelerdir?
2. Manierist sanatçılar, yapay bir güzellik izlenimi yaratmak için kompozisyonu ve oranları nasıl kullandılar?
3. Sizce manierizm figürleri neden sıklıkla doğal dışı veya aşırı dramatik görünür?
4. Yüksek Rönesans mimarisinin temel özellikleri nelerdir?
5. İtalya'da ve İtalya dışında manierizm ile ilişkilendirilen sanatçılar kimlerdir?

ETKİNLİK

Bronzino ve El Greco'nun eserlerini inceleyin. Uzun oranlara ve dramatik bir duruşa sahip bir figürün
taslağını çizmeye çalışın. Maniyeristlerin gerçekliği neden bu şekilde temsil etmek isteyeceğini düşünün.

BAROK

Işıkla, hareketle ve duyguyla konuşan sanat

İfadeli ve yapay maniyerizm tarzından sonra, sanatta yeni bir yön ortaya çıkar; bu yön, gerçekçi tasvirleri geri getirir, ancak vurgulanan **dramatiklik, hareket** ve **duygusal güçle**. Bu stil, **barok** olarak bilinir ve 17. yüzyılda İtalya'da gelişir, ardından tüm Avrupa ve Latin Amerika'nın bazı bölgelerine yayılır. Barok, gerçekçilikten kaçmaz - aksine, onu kullanır, ancak izleyicinin **duyguları** üzerinde etki etmek ve eserin eylemine çekmek amacıyla.

ANAHTAR KELİMELER:

barok, chiaroscuro, tenebrism, Bernini, Caravaggio, Rembrandt, Velázquez

Tarihsel ve toplumsal bağlam

Barok sanatı, **karşı reformasyonun** güçlü etkisi altında gelişir - Katolik Kilisesi'nin Protestan reformasyonundan sonra egemenliği geri kazanmaya yönelik çabası. Kilise, sanatı destekleyen ana patron haline gelir ve inancı **görsel olarak iletmek, ilham vermek ve öğretmek** amacıyla eserler sipariş eder. Papalar, kardinaler ve yöneticiler yeni tapınaklar, bazilikalar ve konutlar inşa ederken, sanat **ikna edici bir araç** haline gelir.

Aynı zamanda, **mutlakiyetçilik** Avrupa genelinde yayılmaktadır. Fransa Kralı XIV. Louis, gücünü sergilemek için barok tarzını kullanır. Sanat, kralların, askeri...

Biliyor musun ki...

- Birçok barok resim, güçlü bir duygu ve dini heyecan yaratmak için dramatik ışık ve gölge (chiaroscuro) kullanır. Bu etki, dramatikliği artırır ve izleyicinin dikkatini ana sahneye yönlendirir.
- Heykeltıraş Gian Lorenzo Bernini, hareket halindeymiş gibi görünen eserler yaratmıştır. "Aziz Teresa'nın Ekstazı" adlı eserinde, ruhsal bir güç elde etmek için ifade, ışık ve tiyatral düzeni birleştirir.

Sanatsal Özellikler

Barok sanatı, birkaç temel üslup özelliğiyle öne çıkar:

- **Vurgulanmış duygu ve hareket** – her şey eylem anında yakalanmış gibi görünür.
- **Chiaroscuro** – ışık ve gölge arasında güçlü bir kontrast oluşturan bir teknik.
- **Tenebrizm** – sahneyi saran aşırı karanlık, ana figürlerin üzerine güçlü bir ışık düşer.
- **İllüzyonizm** – özellikle fresk resminde, tavana "delen" sahte mimari öğeler ve göksel sahneler.
- **Teatrallik ve ihtişam** – kompozisyon yapısı bir tiyatro sahnesi gibi görünür ve renkler zengin ve doygundur.
- **Çok figürlü kompozisyonlar** – eserler tam

Barok mimarisi

Barok mimarisi, Rönesans'ın katı simetrisini terk ederek, **şekiller, ışık ve mekan arasında dinamik bir oyun** içine girer. Kiliselerin **eliptik kubbeleri, dramatik cepheleri** ve heykeller, freskler ve altın varaklarla **zengin iç mekanları** vardır.

Nikola Salvi, Trevi Çeşmesi, Roma, 1762'de tamamlandı

Gian Lorenzo Bernini, Vatikan'daki **Aziz Petrus Meydanı'nın kolonatını** tasarlayarak inananları ‚kucaklayan' mimari bir alan yaratmıştır. Bu sadece teknik bir başarı değil, aynı zamanda sembolik bir mesajdır.

Francesco Borromini, **San Carlo alle Quattro Fontane** kilisesi ile barok mimarisinin yenilikçiliğini göstermektedir - cephe titreşiyor, duvarlar eğiliyor, alan akışa sahip ve tüm yapı canlı bir varlık gibi görünmektedir.

San Carlo alle Quattro Fontane, Francesco Borromini, Roma, 17. yüzyıl

ETKİNLİK

Barok etkisi elde etmek için parlak ve karanlık arasında belirgin bir kontrast kullanacağınız bir kompozisyon çizin. İzleyicinin dikkatini nereye yönlendireceğinizi düşünün.

Fransa'da **Versay Sarayı**, saray barokunun zirvesi haline gelir. Muhteşem salonları, devasa bahçeleri ve simetrik düzeniyle, Güneş Kral'ın mutlakiyetçiliğini kutlar.

1.Versailles Sarayı, Louis Le Vau ve Jules Hardouin-Mansart, Versailles, Fransa, 17–18. yüzyıl

2.Versailles Sarayı, Louis Le Vau ve Jules Hardouin-Mansart, Versailles, Fransa, 17-18. yüzyıl

Barok mimarisi sadece binalarla değil, aynı zamanda mekanın kentsel düzenlemesiyle de ifade edilir. Özellikle meydanların veya bahçelerin merkezine sıklıkla yerleştirilen **çeşmeler** önemli bir rol oynar. Sadece işlevsel değil, aynı zamanda dekoratif ve sembolik unsurlardır. En ünlü örnekler, Roma'daki **Trevi Çeşmesi** ve Bernini'nin Navona Meydanı'ndaki **Dört Nehir Çeşmesi'dir**. Dramatik heykelleri, suyun dinamik hareketi ve mekana entegrasyonu ile çeşmeler, barok mimarisinin genel tiyatro deneyiminin bir parçası haline gelir.

Orta Avrupa ve Latin Amerika'da **barok mimarisi** şeklinde gelişir.

ETKİNLİK

Barok bir kiliseye veya saraya girdiğini hayal et. Birkaç cümleyle nasıl bir his yaşayacağını tarif et - mekan görkemli, dinamik, dramatik mi görünüyor?

Gian Lorenzo Bernini, Dört Nehir Çeşmesi, Navona Meydanı, Roma, 1651

Barok Heykeltıraşlık

Heykel, bir süs olmaktan daha fazlası haline geliyor - o, duvardan çıkıyor gibi görünen veya insanların arasında hareket eden figürlerle birlikte **alanın bir parçası** haline geliyor. **Bernini**, en büyük barok heykeltıraş olarak, **hareket, doku ve tiyatro** ile dolu eserler yaratıyor. **"Azize Teresa'nın Ekstazı"nda**, izleyici azizenin mistik deneyimine tanık oluyor, olağanüstü bir duyusallık ve gizli bir pencereden düşen cennetsel ışıkla tasvir ediliyor.

Biliyor musun ki...

Barok sanatı genellikle dini ve siyasi propaganda aracı olarak, özellikle Katolik Kilisesi ve mutlakiyetçi hükümdarlar tarafından kullanılmıştır.

"Apollon ve Daphne", Gian Lorenzo Bernini, Borghese Galerisi, Roma, 17. yüzyıl

"Aziz Teresa'nın Ekstazı", Gian Lorenzo Bernini, Santa Maria della Vittoria Kilisesi, Roma, 17. yüzyıl

Onun heykeli **"Apollon ve Daphne"** dönüşüm anını temsil ediyor, Daphne'nin defne ağacına dönüştüğü an. Yapraklar, beden ve ifade o kadar bir hassasiyetle işlenmiş ki, eser canlı gibi görünüyor.

ETKİNLİK

Barok heykelini araştırın ve vurgulanmış ifade ve giysi dökümüyle hareket halinde bir figür çizin.

Barok Resim Sanatı

Barok dönemi resim sanatı, İtalya, İspanya, Hollanda ve Fransa'daki farklı yaklaşımlarla en çeşitli alanlardan biridir.

Caravaggio (İtalya), karanlık mekanlarda, **ışığın bedenler üzerinde dramatik bir şekilde düştüğü gerçek sokak modellerini** kullanır. **"Aziz Matta'nın Çağrısı"** eseri, modern giysiler içindeki sıradan insanlarla ilahi çağrının anlık doğasını gösterir.

"Aziz Matta'nın Çağrısı", Caravaggio, San Luigi dei Francesi Kilisesi, Roma, 17. yüzyıl

ETKİNLİK

Barok bir resim seçin (örneğin, Caravaggio veya Rubens'in bir eseri) ve kompozisyonun, ışığın ve hareketin nasıl güçlü bir duygu ve görsel dramatiklik yarattığını açıklayın.

İspanya'da, **Diego Velázquez derin entelektüel ve kompozisyonel olarak karmaşık** resimler yaratır. **"Las Meninas"** ("Soylular"), izleyiciyi olayın bir parçası haline getirir - hikaye net değildir, roller karışıktır, mekan aynalar aracılığıyla uzanır, resimler içinde resim ve perspektifler vardır.

Las Meninas (Soylular), Diego Velázquez, Prado Müzesi, Madrid, 17. yüzyıl

Rembrandt van Rijn (Hollanda) portreye psikolojik derinlik katar. Onun **"Gece Bekçisi"** statik bir grup portresi değil, hareket, ışık ve gizli anlamlarla dolu canlı bir anlatıdır. Kendi otoportrelerinde, Rembrandt kendi yaşlanmasını, hüzün, bilgelik ve onuru tasvir eder.

"Gece Bekçisi", Rembrandt van Rijn, Devlet Müzesi (Rijksmuseum), Amsterdam, 17. yüzyıl

Kuzey Barok döneminde, sanatçılar **Johannes Vermeer** gibi **sessizlik, samimiyet ve gerçeklik** yaratıyor - inci küpeli bir kız, pencereden gelen ışıkla dolu bir oda, zamansız görünen bir an.

Flandre'de, **Peter Paul Rubens** klasik güzelliği **coşkulu bir ifade** ile birleştiriyor. Onun büyük kompozisyonları tanrılar, kahramanlar, dramatik hareketler ve gösterişli bedenlerle dolup taşıyor.

İnci Küpeli Kız, Johannes Vermeer, Mauritshuis, Lahey, 17. yüzyıl

"Leukip'in Kızlarının Kaçırılması", Peter Paul Rubens, Alte Pinakothek, Münih, 17. yüzyıl

Biliyor musun ki...

- Bazı Latin Amerika kiliselerinde Barok, yerel unsurlarla birleştirilmiştir: tüylü şapkalı melekler, Amazon hayvanlarıyla sahneler ve yerli kültürden detaylar.
- Rembrandt, tarihteki diğer tüm ressamlardan daha fazla sayıda, 80'den fazla otoportre yaratmıştır.

Sorular

1. Barok sanatı neden bu kadar güçlü bir görsel ve duygusal etkiye sahip?
2. Ruhsal bir mesaj elde etmek için ışık nasıl kullanıldı?
3. İtalyan ve Kuzey Barok'u arasındaki temel farklar nelerdir?
4. Barok ideolojisini aktarmada mimarinin rolü nedir?
5. Las Meninas neden sanatın en önemli eserlerinden biri olarak kabul edilir?

ETKİNLİK

Barok döneminden bir eser seçin ve ışık analizi yapmaya çalışın: nereden geliyor, neyi aydınlatıyor, neyi gölgede bırakıyor?

ROKOKO

Oynak zarafet ve gösterişli mahremiyet

Barokun ihtişamı ve dramatikliğinin ardından, 18. yüzyıl sanatında rokoko stili ortaya çıkıyor - zarif, oynak ve dekoratif. Barokun ciddiyeti ve dini derinliğine karşılık, rokoko hafifliği, zevkleri, mahrem sahneleri ve süslemeyi tercih ediyor. Bu stil Fransa'da gelişiyor ve tüm Avrupa'ya yayılıyor, özellikle soylu çevrelerde, yaşam zevkine, saray kültürüne ve yüksek sosyal statünün ayrıcalıklarına değer veren yeni sınıfın zevkini yansıtıyor.

ANAHTAR KELİMELER:

Rokoko, zarif sahne, Fragonard, porselen, süsleme

Tarihsel bağlam ve köken

"Rokoko" terimi, iç mekanlarda ve bahçelerde kullanılan kabuklar, taşlar ve dekoratif süslemeleri ifade eden Fransızca "rocaille" kelimesinden gelmektedir. Stil, 1715 civarında, Kral XIV. Louis'in ölümünden hemen sonra ortaya çıkmıştır; bu dönemde saray hayatı Versailles'tan Paris'e taşınmıştır. Böylece, mutlak monarşinin ihtişamından uzak, daha özel ve samimi bir kültür dönemi başlamaktadır. Rokoko sadece bir sanat tarzı değil, aynı zamanda giyim, müzik, iç mekan ve yaşam tarzını kapsayan tam bir kültürel atmosferdir. Bu, salonlar, şık partiler, mitolojik göndermeler ve güzellik ile duyusallığa bir tapınma dönemidir.

Biliyor musun ki...

- Rokoko tarzı, ciddi ve ağır barok tarzına tepki olarak ortaya çıktı. Drama yerine, hafiflik, parlak renkler, oynak formlar ve soyluların günlük yaşamından samimi sahneler sunar.
- Jean-Honoré Fragonard'ın eserleri, "Salıncak" gibi, aristokrasiyi eğlence ve aşk anlarında tasvir eder. Kompozisyonda açık tonlar, yumuşak aydınlatma ve oynak detaylar kullanılır.

Rokoko'nun Sanatsal Özellikleri

Rokoko, parlak pastel renkler, yumuşak modelleme, asimetrik kompozisyonlar ve dekoratif ihtişam ile karakterizedir. Büyük dini veya tarihi anlatıların yerini, bahçelerde flörtleşme, mitolojik aşk hikayeleri, portreler ve pastoral manzaralar gibi hafif, samimi sahneler alır.

Çizgiler zarif ve hareketlidir, formlar yumuşak ve organiktir. Ressamlar, dramatik kontrast yerine, hoş ve sıcak bir atmosfer yaratan açık gölgeler ve geçişler kullanırlar. Sanat, dramatik ifade için bir araç olmaktan çok bir süs haline gelir.

Resim Sanatı

Resim sanatında, rokoko, **Antoine Watteau, François Boucher ve Jean-Honoré Fragonard** gibi sanatçılarla zirveye ulaşır.

François Boucher, Marquise de Pompadour'un (Louis XV'in sevgilisi) ressamı, mitolojik ve erotik unsurlarla dolu duyusal eserler yaratır. Jean-Honoré Fragonard, belki en karakteristik Rokoko ressamı, 'Salıncak' eseriyle neşe, zevk ve cazibe sembolü yaratır. Onun kompozisyonları hayat, hareket ve içsel ışıkla doludur.

Antoine Watteau, Kithira Adası'na iniş olarak adlandırılan türü geliştirir - soyluların idil bir manzarada, tiyatro ve komediden ilham alan hayali tasvirleri. Onun eseri "Kithera'ya Yol" rokoko'nun sembolüdür - gerçeklik ile hayal, aşk ile oyun arasındaki bulanık sınırlar.

Jean-Honoré Fragonard, belki de en karakteristik rokoko ressamıdır. Onun eseri "Salıncak", neşenin, zevkin ve baştan çıkarmanın sembolü olmuştur. Kompozisyonları hayat, hareket ve içsel bir ışıkla doludur.

Jean-Honoré Fragonard, "Salıncak", Wallace Koleksiyonu, 18. yüzyıl

Antoine Watteau, "Kithira'ya Yolculuk", Louvre, 18. yüzyıl

François Boucher, "Diana'nın Dinlenmesi", Louvre, 18. yüzyıl

ETKİNLİK

Parlak renkler, yuvarlak şekiller ve lüks doğa unsurları kullanarak bir çizim veya kolaj oluşturun, böylece rokoko ruhunda kolay, neşeli bir atmosferi sergileyin.

Heykel

Rokoko döneminde heykel daha az temsil edilmektedir, ancak yine de genellikle porselen veya mermerden yapılmış olağanüstü dekoratif ve küçük figürlerin örnekleri bulunmaktadır. Nazik, zarif hareketler, aşk çiftlerinin tasvirleri, melekler ve mitolojik varlıklar tercih edilmektedir. Heykel, iç mekan dekorunun bir parçası veya mobilya ve bahçeler için bir süs olarak hizmet etmektedir.

ETKİNLİK

Bir barok ve bir rokoko sanat eserini karşılaştırın. Temanın, renklerin, hareketin ve ilettikleri ruh halinin nasıl farklılık gösterdiğini tanımlayın.

Mimari ve iç mekan

Rokoko mimarisi anıtsallığa değil, zarafete, samimiyete ve zengin iç süslemeye yöneliktir. İç mekanlar zarif, lüks tavanlar ve altın varak, alçı süslemeler, aynalar ve ışık efektleriyle süslenmiş duvarlarla donatılmıştır.

Rokoko tarzı dekoratif tavan, Avusturya veya Almanya, 18. yüzyıl

Würzburg Rezidansı, merdivenlerin iç kısmı, 18. yüzyıl

Rokoko tarzı iç mekanların ünlü örnekleri Almanya'daki **Würzburg Residence** ve Paris'teki **Hôtel de Soubise'de** görülebilir. Bu mekanlarda tavandan mobilyalara kadar her unsur bir sanat eseri gibi görünüyor.

Hôtel de Soubise, Paris'teki bir salon, yaklaşık 1735

Uygulamalı Sanat: Mobilya, porselen ve süs eşyaları

Rokoko, mobilya tasarımında da bir devrim getirir. Parçalar, kıvrımlı şekillerde, oymalar ve yaldızlarla zengin bir şekilde dekore edilmiştir. Rokoko iç mekanlarının samimi karakteri, rahat ama aynı zamanda görsel olarak görkemli mobilyalar gerektirir - sandalyeler, sehpalar, komodinler ve aynalar gerçek zanaat şaheserleri haline gelir.

Rokoko döneminde **porselen** özellikle öne çıkar - her şeyden önce **Meissen'de** (Almanya) ve **Sèvres**'de (Fransa) üretimi sayesinde. Figürinler, kaplar ve süs eşyaları aşk sahnelerini, mitolojik yaratıkları ve renkli çiçek motiflerini tasvir eder.

Rokoko tarzı mobilya, Fransa, 18. yüzyıl

Fransa'nın Sevr kentinden 18. yüzyıla ait porselen çaydanlık

Almanya'nın Meissen kentinden 18. yüzyıla ait porselen biblolar

ETKİNLİK

Rokoko tarzında bir oda düzenlediğinizi hayal edin. Hangi renkleri, şekilleri, objeleri ve süslemeleri seçeceğinizi açıklayın. Rokoko ruhuna uygun mobilya, perde, lamba ve sanat eserlerinden görseller kullanarak bir eskiz veya kolaj hazırlayın.

Sorular

1. Barok ve rokoko tarzı arasındaki başlıca farklar nelerdir?
2. "Galant sahne" terimi neyi ifade eder?
3. Rokoko resim sanatıyla ilişkili üç en ünlü sanatçı kimlerdir?
4. Rokoko iç mekânlarda dekoratif sanatın rolü nedir?
5. Rokoko neden samimi ve duygusal bir tarz olarak kabul edilir?

NEOKLASİSİZM

Antik çağın ideallerine dönüş

Neoklasisizm, 18. yüzyılın ikinci yarısında, rokoko döneminin gösterişine ve hafifliğine bir tepki olarak gelişen sanatsal bir akımdır. Bu, antik Yunan ve Roma sanatının değerlerine - ciddiyet, düzen, netlik ve ahlaki yücelik - bir dönüşümdür. Politik ve entelektüel çalkantılar döneminde, özellikle aydınlanma ve Fransız Devrimi'nin etkisi altında, sanat, onur, kahramanlık ve akıl gibi idealleri ifade etmenin bir aracı haline gelir.

ANAHTAR KELİMELER:

portik, neoklasisizm, Jacques-Louis David, Antonio Canova, Panthéon (Paris), klasik simetri

Tarihsel Bağlam

Neoklasizm, 18. yüzyılın ikinci yarısında, Pompei ve Herculanum'un arkeolojik keşifleri etkisiyle gelişir. Antik dünyanın yeni keşfedilen kalıntıları genel bir kültürel heyecan yaratır ve rasyonellik, harmoni ve simetri üzerine kurulu bir estetik anlayışına doğru bir eğilim oluşturur. Antikiteye geri dönüş, ideolojik bir duruş olarak ortaya çıkar – aklın, disiplinin ve ahlakın inancının bir ifadesi.

Politik bağlamda, bu hareket yükselen Cumhuriyet ruhunu destekler, özellikle Fransa ve Amerika'da. Fransız Devrimi ve Napolyon Çağı, neoklasizmin resmi sanat haline geldiği ve vatanseverliği, özveriliği ve yurttaş erdemlerini simgelediği dönemlerdir.

Biliyor musun ki...

Neoklasizm, 18. yüzyılda eğlenceli Rokoko tarzına bir tepki olarak ortaya çıktı. Özellikle mimari ve resimde düzen, berraklık, ahlak ve simetri gibi kadim ideallere geri döndü.

Görsel özellikler

Neoklasisizm, belirgin konturlar, soğuk bir renk paleti, dengeli kompozisyonlar ve anatomik olarak mükemmel insan figürlerine odaklanmasıyla karakterizedir. Süslemecilik ve duygudan ziyade disiplin ve rasyonellik teşvik edilmektedir. Mekan temiz, genellikle boştur ve kompozisyon geometrik ve simetrik temellere dayanarak inşa edilmektedir.

Temalar tarih, mitoloji ve ahlaki değerlerden alınmıştır, özellikle kahramanlık, erdemler ve özveri üzerine vurgu yapılmaktadır. Figürler genellikle dramatik bir seçim veya ahlaki bir ikilem anında tasvir edilmektedir. Figürler dikkatlice modellenmiş, vurgulanmış anatomi ve heykelsi bir sağlamlık ile sunulmuştur. Işık kontrastları ılımlıdır ve sahneler sıklıkla antik rölyefleri hatırlatmaktadır.

ETKİNLİK

Antik mitolojiden veya tarihten esinlenilen bir sahne çiz. Kompozisyonun simetrik, net çizgiler ve vurgulu beden disiplini ile olmasına dikkat et.

Resim Sanatı

Neoklasik resmin en önemli temsilcisi, eserleri devrimci ve Napolyon idealleri hizmetinde olan **Jacques-Louis David'dir**. Onun eserlerinde her jest, her eleman erdem ve rasyonelliğin sembolüdür.

Onun "Horatius'ların Yemini" tablosu, vatanı savunacaklarına dair babaları önünde yemin eden üç kardeşi gösterir – özverinin ve vatanseverliğin sembolü.

"Sokrates'in Ölümü" eserinde, David büyük filozofu, öğrencileri tarafından çevrili, ölüm cezasını sakin bir şekilde kabul ederken tasvir eder – aklın ve erdemin somutlaşmış hali.

Jacques-Louis David, "Horatius'un Yeminleri", Louvre, 1784

Jacques-Louis David, "Sokrates'in Ölümü", Metropolitan Müzesi, 1787

Bir başka önemli sanatçı da, bazen romantizme geçiş figürü olarak kabul edilse de, belirgin bir çizim ve titizlikle mükemmel teknikle yapılmış portreler ve tarihi sahneler yaratan **Jean-Auguste-Dominique Ingres'dir**.
şekilde kabul ederken tasvir eder – aklın ve erdemin somutlaşmış hali.

Biliyor musun ki...

Jacques-Louis David, antik Roma temalarını kullanarak erdem, vatanseverlik ve kahramanlık mesajları iletmiştir. Eserlerinin belirgin bir kompozisyonu ve heykel gibi görünen figürleri vardır.

Heykel

Neoklasik heykelde, Yunan-Roma orijinallerinden açık bir etki hissedilir. Formlar idealize edilmiştir, vücut hassas anatomi ile modellenmiştir ve hareket sınırlıdır. En ünlü neoklasik heykeltıraş, İtalyan **Antonio Canova'dır**. Eserleri huzur, denge ve mükemmel pürüzsüz yüzeyler yayar. **Aşkın Öpücüğüyle Canlanan Psyche** heykeli, neoklasik aşk temasının en şiirsel örneklerinden biridir - vücudun ve duygunun idealizasyonu.

Aşk Tanrısı Amor'un Öpücüğüyle Canlandırılan Psyche, Antonio Canova, Louvre, 1793

Antonio Canova, Napolyon'un Mars Tanrısı olarak, 1806

Canova'nın eserleri klasik güzelliğin ve sükunetin ilkelerini yansıtır – dramatiklik olmadan, ancak ruhsallıkla dolu.

Biliyor musun ki...

Neoklasizm, Barok ve Rokoko üsluplarına karşı bir tepki olarak ortaya çıkmış ve antik dünyanın değerlerine geri dönmüştür.

ETKİNLİK

Bir neoklasik eseri (örneğin, Horatii'lerin Yemini) analiz edin ve sanatçının biçim, renk ve vücut duruşları aracılığıyla o dönemin değerlerini nasıl aktardığını açıklayın.

Neoklasik mimari

Mimarlıkta, neoklasisizm, antik Yunan ve Roma mimarisinin formlarından ve ilkelerinden ilham alarak sadelik, ciddiyet ve ihtişam arayışıyla ifade edilir. Bu, barok ve rokoko döneminin süslü ihtişamına karşı bir tepki olup, rasyonel güzellik, simetri ve işlevselliğe yönelir. Nesneler genellikle **dorik, iyonik veya korint sütunlarıyla** desteklenen bir portiko ile merkezi olarak yerleştirilmiş bir girişe sahiptir ve cepheler **geometrik ve dengeli bir şekilde** düzenlenmiştir, fazla süsleme olmadan. Kütle, net yapı ve anıtsal görünüm, bir istikrar ve ciddiyet hissi verir.

Kapitol binası, Washington, inşaatın başlangıcı – 1793

1.Londra Ulusal Galerisi, 1838'den kalma cephe

Pantheon, Paris, yapımına 1758'de başlanmış, 1790'da tamamlanmıştır.

2. Londra Ulusal Galerisi, 1838'den kalma cephe

Brandenburg Kapısı, Berlin, 1791 yılında tamamlandı.

Karakteristik unsurlar:

- **Sembolik** veya mütevazı rölyefli alınlıklar
- **Merkezi** alanı ağırlıklı olan kubbeler
- **Minimal** dekorasyonlu düz duvarlar
- **Vurgulu** eksenli kompozisyonlu simetrik plan
- **Yükseklik** hissi yaratan yüksek bodrum katları ve platformlar

Neoklasizm, **müzeler, kütüphaneler, mahkemeler, üniversiteler, hükümet binaları** gibi kamu binaları için baskın bir stil olmuştur, aynı zamanda anıtsal anıtlar ve türbeler için de. Mimarlar genellikle ilham kaynağı olarak Roma Pantheon'una veya Yunan Parthenon'una atıfta bulunmuşlardır.

Tanınmış örnekler:

- **Paris'teki Pantheon** – Roma mimarisinden ilham almış, büyük bir kubbe ve katı simetrik bir cepheye sahip
- **Washington'daki Capitol Binası** – Amerikan demokratik mimarisinin sembolü
- **Berlin'deki Albrechtsburg Müzesi**, Londra'daki Ulusal Galeri, Paris'teki Zafer Takı

Neoklasik mimari genellikle **düzen, yurttaş erdemi ve istikrar** gibi değerlerle ilişkilendirilir, bu da onu temsilci kurumlar ve devlet binaları için popüler bir seçim haline getirmiştir.

Simetrik düzen ve klasik sütunlara sahip neoklasik iç mekan

Biliyor musun ki...

Jak-Lui David yalnızca kendi zamanının en büyük siyasi anlarını resmetmekle kalmamış, aynı zamanda Napolyon'un resmi ressamı da olmuştur. O, Napolyon'un kendi taç giyme törenini tasvir ettiği ünlü "Napolyon'un Taç Giymesi" eserini yapmıştır – bu, güçlü bir siyasi mesaj ve iktidar sembolüdür.

Sorular

1. Rokoko ve neoklasizm arasındaki en önemli farklar nelerdir?
2. "Horatius'un Yemini" adlı eser neyi sembolize eder?
3. Neoklasik heykelin özellikleri nelerdir?
4. Neoklasizm mimaride nasıl ifade edilir?
5. Neoklasizm neden ahlak ve akıl ile ilişkilendirilir?

ETKİNLİK

Şehrinizde veya ülkenizde neoklasik unsurlar (sütunlar, simetri, alınlık vb.) içeren bir bina araştırın. Bir çizim veya fotoğraf çekin ve kısa bir analiz yazın: Hangi unsurlar antik mimariyi anımsatıyor?

ROMANTİZM

Duygu, özgürlük ve doğanın sanatı

Romantizm, 18. yüzyılın sonları ve 19. yüzyılın başlarında, rasyonalizme ve katı neoklasik kurallara bir tepki olarak ortaya çıkan sanatsal ve kültürel bir harekettir. Akıl ve düzen yerine, romantizm duyguyu, sezgiyi, özgürlüğü ve bireysel deneyimi yüceltir. Bu, isyan eden, araştıran, hayal eden ve doğaya, tarihe ve insanın iç dünyasına yönelen bir sanattır.

ANAHTAR KELİMELER:

romantizm, Delacroix, Friedrich, neo-gotik, nasyonal romantizm

Tarihsel ve kültürel bağlam

Romantizm, siyasi ve toplumsal dönüşümlerin yaşandığı bir dönemde gelişir: Fransız Devrimi, Napolyon Savaşları, sanayi devrimi ve yükselen milliyetçilik. Bu, dünyanın hızla değiştiği ve insanların güvensizlik, huzursuzluk ve daha derin, daha güçlü ve daha doğal bir şeye kaçma ihtiyacı hissettiği on yıllardır.

Bu atmosferde, sanatçılar normlara ve akademik kurallara meydan okuyarak, hayal gücünde, rüyalarda, geçmişte, egzotik olanlarda ve aynı zamanda görkemli ve vahşi doğada ilham ararlar. Romantizm, aynı zamanda ulusal, kişisel ve ruhsal özgürlük özlemi olarak da ortaya çıkar.

Biliyor musun ki...

Romantizm, duyguları ve bireysel deneyimi odağına alır. Akıl ve düzen yerine, doğa, özgürlük, isyan, keder, aynı zamanda yücelik ve gizemli konular araştırılır.

Görsel Özellikler

Romantizmdeki sanat duygusal, dramatik ve sıklıkla zıtlıktadır. Tek bir stil yoktur, aksine birçok bireysel ifade vardır.

Şunlara dikkat edebiliriz:

- Renk ve formlardaki belirgin ekspresiflik
- Dinamik kompozisyonlar
- Güçlü ışık kontrastları
- Gerilim, melankoli veya kahramanlık dolu sahneler
- Doğaya, tarihe, egzotikaya veya nostaljiye takıntı

Sanatçı artık bir zanaatkar değil, aksine hassas bir şairdir ki, resim aracılığıyla kendi içsel çalkantılarını ifade eder.

ETKİNLİK

Üzüntü, korku, özgürlük veya yalnızlık gibi güçlü bir duyguyu çağrıştıran bir manzara çizin. Atmosferi güçlendirmek için ışık, çizgiler ve boşluk kullanın.

Resim Sanatı

Resim sanatında romantizm, farklı ülkelerde çeşitli şekillerde ortaya çıkar.

Fransa'da en önemli temsilci **Eugène Delacroix'tır** ve o, renk, hareket ve tutku dolu tablolar yaratır. Eserleri arasında "Özgürlük halkı yönetir" (1830), isyan ve ulusal özgürlüğün sembolüdür – özgürlük, bir kadın olarak tasvir edilmiştir ve bayrağıyla halkı savaşmaya yönlendiren bir figürdür.

Önemli bir sanatçı olan **Théodore Géricault**, ‚Medusa'nın Güvertesi' (1818–1819) adlı eserinde gerçek bir trajediyi tasvir ediyor: terkedilmiş bir gemide hayatta kalanlar, çaresiz ve aç. Kompozisyon dramatik, dinamik ve insan acısıyla doludur.

Almanya'da Romantizm şiirsel ve spiritüeldir. Caspar **David Friedrich**, sonsuzluğa bakan figürlerin yer aldığı manzaralar yaratır; insanlar doğanın ihtişamı karşısında küçüktür. Sis denizinin üstündeki gezgin adlı eseri semboliktir: yalnızlık, iç gözlem, sonsuzluk.

İngiltere'de William Turner, soyutlama sınırında manzaralar yaratır. "Savaşan Temerair" adlı eserinde nostaljiyi ve değişimi ifade etmek için ışık ve renk kullanır.

Eugène Delacroix, "Özgürlük halkı yönetir", Louvre, 1830

Theodore Géricault, "Medusa'nın Salı", Louvre, 1819

Friedrich'ten ilham alan fırtınalı bir gökyüzü ile romantik manzara

William Turner, "Savaşan Temerair", 1839

Heykel

Heykelde, romantizm ifadesi, ifadelilik, dramatik hareketler ve insan duygusuna odaklanan temalar aracılığıyla yansır. Figürler genellikle acı, kahramanlık veya ekstaz halinde tasvir edilir. Fransız heykeltıraş **François Rude**, Fransız devriminin kahramanlarını güçlü bir patos ifadesiyle tasvir eden eserler yaratır.

François Rude, Paris'teki Zafer Kapısın'da Marsilyeza, Fransa, 19. yüzyıl

Lorenzo Bartolini, Zamanın Açığa Çıkardığı Gerçek, yaklaşık 1830

Lorenzo Bartolini, İtalyan bir heykeltıraş, yumuşak şekilli, ancak derin psikolojik içerikle dolu figürler yaratır. Onun Zaman Tarafından Açığa Çıkarılan Gerçek eseri, romantik heykelin ideolojik ve şiirsel karakterinin sembolik bir örneğidir.

Bazı durumlarda, heykeltıraşlar edebiyattan ilham alırlar - şiirlerden, trajedilerden veya mitlerden karakterler mermer veya bronzda dramatik bir ifadeyle canlanır.

ETKİNLİK

Romantik bir resim seçin ve kısa bir düşünce yazın: Onu izlerken ne hissediyorsunuz ve sanatçı görsel öğeler aracılığıyla böyle bir etkiyi nasıl başarıyor?

Mimari

Romantizm mimaride çoğunlukla, ortaçağ tarzının yenilenmesi olarak **Neo-Gotik** ve **egzotik ve tarihi tarzlara** ilgi ile ifade edilir. Bunlar, geçmişten ilham alan ancak romantik bir fanteziye sahip kaleler, anıtlar ve yapıtların yaratıldığı zamanlardır. Neo-Gotik, sivri kemerler, vitraylar, kuleler ve dikey çizgilerle karakterizedir. Gotik'ten ilham almasına rağmen, bir tekrar değil, modern gereksinimlere ve romantik ruha uyarlanmış bir yorumdur.

Bilinen örnekler:

- **Bavyera'daki Neuschwanstein Kalesi** – Kral II. Ludwig'in masalsı vizyonu
- **Londra'daki İngiliz Parlamentosu binası** – 19. yüzyıldan yenilenmiş neo-gotik
- Ulusal tarihten romantik ilhamla inşa edilmiş **köprüler, kiliseler ve manastırlar**

Neuschwanstein Şatosu, Bavyera, 1869'da inşa edildi

Milliyetçi romantizm – anıt Niderwald, Almanya, 19. yüzyıl

Biliyor musun ki...

Kaspar David Friedrich genellikle büyük manzaralarda küçük insan figürleri tasvir etmiştir. Böylece, romantizmin ana fikirleri olan doğanın büyüklüğünü ve varoluşun gizemini vurgulamıştır.

Britanya Parlamentosu, Londra, yenilenmiş neo-gotik tarzda, 19. yüzyıl

Ulusal Romantizm

Bazı ülkelerde Romantizm, ulusal tarih ve kültürle ilişkilendirilir. Sanatçılar halk folklorunu, ortaçağ geçmişini ve vatanın kahramanlarını keşfederler. **İskandinavya, Doğu Avrupa ve Balkanlar'da** ise resim, mimari ve edebiyat aracılığıyla ulusal tarihi kutlayan eserler ortaya çıkar.

Bu Romantizm türünün vatansever ve bazen de politik bir bileşeni vardır; sanat, yalnızca bireysel duyguların değil, kolektif kimliğin de bir ifadesi haline gelir.

Biliyor musun ki...

Neuschwanstein Kalesi, 19. yüzyılın ikinci yarısında inşa edilmiştir ve Disney'in Uyuyan Güzel logosundaki kale için ilham kaynağı olmuştur. Ortaçağ gibi görünse de, gerçek bir tarihin değil, romantizmin bir hayal ürünüdür.

Hans Gude, "Hardangerfjord Düğün Alayı", 1848.

Sorular

1. Neoklasisizm ve romantizm arasındaki temel farklar nelerdir?
2. Özgürlük halkı öncülük eder eserinde kadın neyi temsil ediyor?
3. Doğa, Caspar David Friedrich'in resimlerinde nasıl tasvir ediliyor?
4. Neo-Gotik nedir ve nerede görüyoruz?
5. Ulusal romantizmin rolü nedir?

ETKİNLİK

Bir güçlü duyguyu ifade eden bir sahne hayal edin: özgürlük, korku, özlem, hüzün veya umut. O sahnenin bir taslağını veya tanımını yapın. Hangi renkleri kullanırdınız? Hangi alan? Bir figür mü yoksa manzara mı olacak?

REALİZM

Gerçeği gösteren sanat

19. yüzyılın ortalarında, romantizmin duygulara, fanteziye ve kahramanlık mitoslarına olan eğiliminin uzun yıllarından sonra, sanatın akışını değiştiren yeni bir akım ortaya çıktı – **realizm**. Bu, günlük gerçekliği sanatsal ifadenin merkezi teması haline getiren ilk büyük harekettir. **Realistler** artık hayal etmek değil, bakmak, gözlemlemek ve sıradan insanın nasıl yaşadığını tam olarak göstermek istiyorlar.

ANAHTAR KELİMELER:

gerçekçilik, Courbet, Millet, Daumier, fotoğraf

Tarihsel ve Sosyal Bağlam

Realizm, 1840'larda Fransa'da, büyük sosyal ve politik değişimlerin yaşandığı bir dönemde ortaya çıkar: sanayi devrimi, kapitalizmin gelişimi, kentleşme ve artan sınıf eşitsizliği. 1848 Fransız Devrimi, zamanlarının gerçeğine tanıklık etme ihtiyacı hisseden sanatçıları daha da etkiledi.

Paralel olarak, doğrudan gözlem ve analize dayanan yeni bilimsel yaklaşımlar - pozitivizm ve ampirizm - da gelişir. Bu ortamda sanat, gerçek dünyaya, somut, görünür ve sosyal açıdan önemli olana yönelir.

Biliyor musun ki...

Gerçekçilik, romantizm ve idealizasyona bir tepki olarak ortaya çıktı. Sanatçılar, süsleme veya mitoloji olmaksızın, gündelik insanları ve gerçek hayattan sahneleri tasvir etmeye başladılar.

Gerçekçiliğin Ana Özellikleri

Gerçekçilik, **gerçekliğin nesnel bir şekilde sunulmasına** yönelir, idealizasyonsuz, mitolojisiz ve dramatizasyonsuz. Antik kahramanlar, dinî sahneler veya hayaller yerine, gerçekçiler şunları resmeder:

- Köylüler, işçiler, zanaatkarlar, sokak satıcıları
- Günlük yaşamdan sıradan sahneler
- Sosyal adaletsizlikler ve toplumsal çatışmalar
- Süslemeler olmadan gerçek mekanlar ve manzaralar

Teknik açısından, kesin konturlar, ılımlı renkler ve net bir kompozisyon kullanılır. Dikkat, güzelliğe değil, gerçekliğe yöneliktir. Gerçekçilik, görünür gerçekliğe odaklanmanın yanında sosyal eleştiri temasını da açar. Sanatçılar sıklıkla işçi sınıfının yaşam koşullarını tasvir eder.

ETKİNLİK

Günlük bir sahneyi resmet: İşçiler, pazar, sokak veya aile atmosferi. Gerçek oranlara, doğal renklere ve sıradan, yaşamsal jestlere dikkat et.

Sanat Teknikleri ve Yaklaşım

Gerçekçiler, resmin temeli olarak ayrıntılı bir gözlem taslağı kullanırlar. İdealize edilmiş oranlar veya klasik kompozisyonlar yerine, doğal pozlar, asimetrik düzenlemeler ve gerçekçi aydınlatma kullanırlar.

Örneğin, Gustave Courbet, maddi dünyayı - giysilerin ağırlığını, toprağın pürüzlü yüzeyini veya cildin dokusunu - yakalamak için genellikle kalın boya katmanları (impasto) kullanır. Renk paleti çoğunlukla kısık tutulur: toprak tonları, grimsi gökyüzü, kirli duvarlar - her şey özgünlüğü korumak içindir.

Öte yandan, **Jean-François Millet**, kırsal yaşama sıcaklık katmak için yumuşak ışık ve uyumlu çizgilerle çalışır. Konu zor olsa bile, örneğin hasatçılardaki yoksulluk gibi, gerçekçiliği insanlıkla zenginleştiren ince bir şiirsellik kullanır.

Harika bir çizer olan **Honoré Daumier**, şehrin canlılığını, bedenlerin sakarlığını veya günlük hayatın monotonluğunu yakalamak amacıyla genellikle hızlı fırça darbeleri ve kendiliğinden hareketler kullanır.

Biliyor musun ki...

Gustave Courbet, en önemli realistlerden biri, "Bir melek çizemem, çünkü hiç melek görmedim." demiştir. Sadece somut ve gerçek olanı göstermeye ısrar etmiştir.

ETKİNLİK

Gerçekçi bir resim seçin ve onu özgün kılan unsurları açıklayın. Kompozisyon, renkler ve konu, Romantik eserlerden nasıl farklılaşıyor?

Resim

Realizmin en büyük ve en etkili temsilcisi Gustave Courbet'dir. O, akademik sanata ve romantizme bilinçli olarak karşı çıkarak, gerçeğin hizmetinde olacak bir sanat arayışındadır. Onun "Ornan'da Cenaze" (1849) adlı tablosunda, Courbet kendi memleketinde bir köy cenazesini - idealizasyonsuz, sembolsüz, gerçek insanlar ve gerçek bir mekânla tasvir eder. Eser, salon izleyicileri üzerinde şok etkisi yaratır çünkü "yüce" olan hiçbir şeyi değil, sıradan bir sahneyi anıtsal boyutlarda sergilemektedir.

Gustave Courbet, "Ornans'ta Cenaze", 1849, Orsay Müzesi, Paris

"Taş Kırıcılar" (1849) adlı resminde Courbet, iki köylüyü ağır fiziksel iş yaparken taş kırarken tasvir ediyor - alt sınıfların emeği ve sefaletine bir metafor. Courbet, "Melekleri resmedemem, çünkü hiçbiriyle karşılaşmadım" demiştir. Diğer önemli sanatçı **Jean-François Millet, köylülerin yaşamına** odaklanmıştır. Onun **"Tohumcu"** (1850) adlı eseri, bir adamı hareket halinde, tohum ekme eyleminde gösteriyor - doğal döngünün ve emeğin onurunun sembolü. **"Hasat Edenler"** (1857) adlı eserinde Millet, tarlada üç kadını, bir mola anında, ancak kadınların çalışma gerçekliğine dair güçlü bir görüntü ile temsil etmektedir.

Gustave Courbet, "Taş Kıranlar", 1849 (1945'te yıkıldı)

Jean-François Millet, "Tohumcu", 1850, Orsay Müzesi

Jean-François Millet, "Orakçı Kadınlar", 1857, Louvre

Honoré Daumier, ise **sosyal eleştirisi** ve mizahi, sıkça da alaycı çizimleri ve resimleri ile tanınır. O, mahkemeleri, trenleri, pazar yerlerini, toplu taşıma araçlarında uyuyan insanları resmeder. Onun **"Üçüncü Sınıf Vagon"** (1862) adlı eserinde dar bir alanda yorgun yolcuları görüyoruz - sıradan insanların zor yaşamlarının bir tanıklığı.

Onore Domje, "Üçüncü Sınıf Vagon", yaklaşık 1862, Ulusal Galeri, Kanada

Heykel

Gerçekçilik en güçlü ifadesini resimde bulsa da, heykelde de önemli örnekler vardır. Jean-Baptiste Carpeaux ve Jules Dalou, insan vücudunu ve duygularını idealize etmeden tasvir eden figürler yaratır. Vücut mükemmel değil, gerçekçidir - kırışıklıklar, çaba ve yer çekimi ile. Eserleri genellikle işçileri, kadınları, çocukları ve gündelik sahneleri tasvir eder.

Gerçekçi heykel, hareket, ifade ve dokunulabilir insanlık ile karakterizedir. Sanat eserini tanınabilirlik ve empati yoluyla izleyiciye yaklaştırır.

ETKİNLİK

Günlük hayatınızdan veya çevrenizden bir sahneyi gözlemleyin ve çizin; gerçekçi ayrıntıları ve gerçek duyguları yansıtmaya çalışın.

Mimarlık ve Kentleşme

Gerçekçilik akımında mimarlık merkezi bir sanat formu olmasa da, endüstri devriminin etkisini belirtmek önemlidir. 19. yüzyılda işçi sınıfı için toplu **konut inşaatı, fabrikalar, demiryolu istasyonları ve yeni kentsel alanlar** inşa edilmeye başlandı. Sanatçılar sıklıkla bu alanları – yumuşatmadan, kirliliğe, darlığa ve endüstriyel atmosfere dikkat ederek – resmediyorlardı. Demiryolları, duman ve kargaşayla dolu yeni kentsel manzara, gerçekçi sanatın kilit motiflerinden biri haline geldi.

Gerçekçilik ve Fotoğraf

1839 yılında fotoğrafın ortaya çıkışı gerçekçilik üzerinde büyük bir etki yaratmıştır. Sanatçılar resmin hem hassas hem de sanatsal bir şekilde ifade edilebileceğini düşünmeye başladılar. Bazı ressamlar fotoğrafları model olarak bile kullandılar ve sıradan insanların, kent sokaklarının ve sosyal olayların fotoğrafları aynı nesnellik ve tanıklık ruhunu destekledi.

Nadar veya Karolin Vujar gibi fotoğrafçılar, ressamlar gibi gerçekliği idealize etmeden göstermek amacıyla kendi zamanlarının yüzlerini ve alanını belgelediler. Bu, belgesel sanatın ve çağdaş görsel gazetecilik dilinin yolunu açtı.

Biliyor musun ki...

Gerçekçilik, idealize edilmiş ve fantastik sahneler yerine gerçek yaşamı ve toplumsal sorunları göstermek amacıyla romantizme bir tepki olarak gelişmiştir.

Nadar, yazar veya sanatçının portresi, 19. yüzyıldan erken bir fotoğraf

Tepkiler ve anlam

Realizm hemen kabul edilmedi. Courbet ve diğerlerinin eserleri sık sık resmi salonlardan dışlanmış ve burjuva izleyicilerde tiksinti yaratmıştır. Köylüleri ve işçileri büyük tuvallarda resmeden tablolar "uygunsuz" olarak değerlendirilmiştir.

Ancak zamanla, realizm, **doğalcılıktan empresyonizme**, 20. yüzyıldaki sosyal **realizme** kadar olan sonraki hareketlerin gelişimi için bir temel haline gelmiştir. Sanatçı, artık zen ginlerin veya kilisenin bir hizmetkârı değil, **kendi zamanının gözlemcisi, gerçeğin habercisi ve toplumun vicdanıdır.**

Aleksey Savrasov, "Kargaların dönüşü", 1871

Biliyor musun ki...

Gustave Courbet, dünyayı idealleştirmeyi reddederek, Paris'teki resmi salonun dışında kendi "bağımsız pavyonunu" kurmuş ve buna "Realizm Pavyonu" adını vermiştir. O, akademik sanat sistemini açıkça reddeden ve özgür ifade için mücadele eden ilk sanatçılardan biriydi.

ETKİNLİK

Gerçekçilik ruhuyla bir eskiz veya kısa bir kompozisyon yapın: Günlük hayattan bir sahne sunun - örneğin: pazar, sokak, iş yeri, otobüsteki yolcular, köy tarlası veya aile hayatından bir an. Sönük renkler kullanın ve gösterilenlerin gerçekliğini vurgulayın.

Sorular

1. **Realist sanatın amacı nedir?**
2. **Realizm hangi konuları işler?**
3. **Realizmin en önemli üç sanatçısı kimdir ve ne ile tanınırlar?**
4. **Realizm ile romantizm arasındaki fark nedir?**
5. **Sanayi devrimi realist resimler üzerinde nasıl bir etki yaptı?**
6. **Fotoğraf, realizmi desteklemede ne tür bir rol oynamıştır?**

Kuzey Makedonya Cumhuriyeti Topraklarında Bizans Sonrası Dönem Sanatı Tarihsel Bağlam ve Önemi

Tarihsel bağlam ve anlam

Post-Bizans dönemi, 1453'teki İstanbul'un düşüşünden sonra başlar ve on dokuzuncu yüzyılın sonuna kadar devam eder; bu dönemde Makedonya topraklarında ulusal uyanış süreçleri başlamaktadır. Bizans İmparatorluğu siyasi olarak varlığını yitirmiş olsa da, sanatsal ve ruhsal mirası yaşamaya devam etmiştir. Bugünkü Kuzey Makedonya Cumhuriyeti topraklarında bu gelenek, kilise mimarisi, ikonografi, fresk resim sanatı, ahşap oymacılığı ve halk sanatları aracılığıyla korunmuştur; bu da insanların günlük yaşamında giderek daha belirgin bir yer edinmiştir.

Osmanlı yönetimi altındaki zor sosyal koşullara rağmen, sanatın yaratımı durmamıştır. Aksine, sanat sessiz bir direniş biçimine, ruhsal bir istikrara ve kimliğin sürekliliğine dair görsel bir tanıklığa dönüşmüştür. Bu dönemde, halk perspektifinden Makedon görsel geleneğinin zirvesini temsil eden en önemli ikonostaslar, freskler, geleneksel kıyafetler ve nakışlar yaratılmıştır.

ANAHTAR KELİMELER:

Post-Bizans sanatı, nakış, halk kıyafetleri, ikon, ressam, fresk, ikonostasis, ahşap oymacılığı, arabesk

ETKİNLİK

Makedon halk nakışlarından esinlenerek geometrik bir motif çizin. Kırmızı, siyah ve beyaz gibi geleneksel renkleri kullanarak simetriye ve şekillerin tekrarına dikkat edin.

Halk kıyafeti ve nakış – sembollerin dili

Post-Bizans sanatının en temsilci ve en zengin görsel ifadelerinden biri Makedon halk kıyafetidir. Bu, pratik bir amaç ve sembolik bir mesajın birleşimini temsil eder. Her kıyafet, yerel kimliğin, ritüel işlevin ve sanatsal yaratımın unsurlarını içerir. Bu kıyafetler aracılığıyla, kadınlar – genellikle anonim yaratıcılar – topluluğun kolektif hafızasını sürdürmüş ve aktarmışlardır.

Geleneksel kıyafetlerin yapımında nakış özellikle önemli bir yer tutar. Nakışlar göğüslere, kollara, kemerlere ve hatta iç çamaşırlarına, sadece

Biliyor musun ki...

Bizans'ın çöküşünden sonra, Makedonya'daki sanat, özellikle manastırlarda ve köy kiliselerinde, fresk resimleme, ikonografi, ahşap oymacılığı ve nakış geleneği aracılığıyla yaşamaya devam etmiştir.

Smilevki halk kostümüyle 1913'te.

süs olarak değil, aynı zamanda kötü gözden korunma olarak da işlenir. Bunlarda simetrik, ritmik kompozisyonlar, genellikle kırmızı, siyah ve altın renklerinde geometrik ve bitkisel motifler hakimdir. Elle işlenen semboller genellikle doğurganlığı (baklava), korumayı (haç), yaşam kaynağı olarak güneşi veya sonsuz döngünün sembolü olarak hayat ağacını temsil eder.

Farklı bölgelerden gelen kostümler olağanüstü bir çeşitlilik sergiliyor. Galiç kostümü, metal süslemeleri, zengin dekorasyonu ve gelin kemerlerinin sembolizmiyle dikkat çekiyor. Mariovo kostümü ise sadeliği ve güçlü grafik netliğiyle öne çıkıyor. Bitola Bölgesi'nde, yönelimli kompozisyona sahip çiçek motifleri bulunurken, Gevgelija Bölgesi'nde ise oryantal esintiler taşıyan, stilistik olarak gelişmiş süslemeler hakim.

Dikiş sadece giysilerde değil, aynı zamanda çarşaflar, yastıklar ve havlular gibi ev eşyalarında da uygulanır. Bu, en basit şeylerde bile güzelliğin ve kültürel sürekliliğin korunması için günlük çabayı simgeler.

Kalkandelen Bölgesi'nden

ETKİNLİK

Makedon halk nakışından veya ikonundan bir süsleme araştırın ve benzer öğeler içeren kendi çiziminizi/şemanızı yapın. Ne sembolize ettiğini açıklayın.

İkonografik sanat

Post-Bizans ikonografisi, belirlenmiş kanunlara göre azizlerin imgelerini yaratma geleneğini sürdürmektedir, ancak aynı zamanda yerel etkileri yansıtan stil varyasyonları da ortaya çıkmaktadır. İkon, insan ile ilahi olan arasında ruhsal bir köprü olmaya devam eder ve onun yapımı, nesilden nesile ikonografçı aileler tarafından aktarılmaktadır.

XIX. yüzyılda, Makedon ikonografisinin merkezi figürü, Tresonçe köyünde doğan Diço Zograf'dır. Onun eseri, Balkan genelinde yayılmış 2.000'den fazla ikonu kapsamaktadır. Diço'nun ikonları, net bir kompozisyon, yüzlerde nazik bir ifade, zengin bir renk paleti ve göksel ışığı simgeleyen altın bir arka plan ile karakterizedir. Özellikle, onun kişisel stilinin tanınabileceği Lazaropole, Kičevo ve Krivopalanka'daki kiliselerin ikonları oldukça önemlidir - hassas bir çizgi, rasyonel simetri ve duygusal bir sıcaklık.

İkonlar yalnızca kilise kullanımı için yaratılmadı. Bu dönemde, evlerde ikonostaz geleneği ortaya çıktı; bu ikonlar, evlerde özel bir yere yerleştirilerek aile maneviyatının bir parçası olarak kabul edilen küçük dua köşeleriydi.

Meryem Ana'nın Göğe Kabulü - Dicho Zograf – 1866

Maneviyatın Kanıtı Olarak Fresk

Fresk, kilise ve manastırların iç mekanlarında önemli bir unsur olarak gelişmeye devam ediyor. Ressamlar, duvarları İncil'den sahneler, azizlerin hayatları ve bayram ikonlarıyla kaplıyor. Çalışma koşulları genellikle sınırlı olmasına rağmen, freskler teknik beceri ve sanatsal yaratıcılığın kanıtı olmaya devam ediyor.

Örneğin, Kurbinovo'daki "Aziz George" kilisesinin freskleri, mavi ve altın tonlara bürünmüş, ince ve uzun oranlara sahip figürler sergiler. Prilep yakınlarındaki Treskavec Manastırı'nda ise duvarlar, inananı acı ve kurtuluşun dramı boyunca yönlendiren güçlü anlatı sahneleriyle doludur. Matka, Nerezi ve Manastir, fresk sanatının zamana meydan okuyan bir biçim ve güç kazandığı diğer merkezlerdir.

Biliyor musun ki...

Makedonca nakış ve halk kıyafeti sadece süs değil, aynı zamanda semboller, koruyucu işaretler taşır ve aidiyet, aile, sevgi ve inanç hakkında hikaye anlatır.

Aziz George Kilisesi İkonostası - Kurbinovo – 1191

Mimarlık

Kilise mimarisi

Hristiyan yapıları bu dönemde en çok küçük kiliseler ve şapeller aracılığıyla ifade edilmektedir; bu yapılar genellikle mütevazı kaynaklarla inşa edilmiştir, ancak güçlü bir sembolizm ve ruhsallık taşımaktadır. Planlar basittir - genellikle dikdörtgen tabanlı tek nefli kiliseler ve yarım yuvarlak tonozlar.

Yapılar taşla inşa edilmiştir, ahşap veya kiremit çatılarla kaplanmıştır ve cepheler zengin bir dekorasyondan yoksundur. İç mekanda, freskler

Bizans geleneği ruhunda yaratılmaya devam etmekte, ancak daha sade formlar ve daha az sıklıkta tam programlar resmedilmektedir. İkonostas, mekanda daha önemli bir unsur haline gelmekte, genellikle rafine dekoratif unsurlarla işlenmiş oyma ahşap malzemeden yapılmaktadır. Örnek olarak

"Aziz Spas" Kilisesi - Üsküp - XVI. yüzyıl

İslam Mimarisi

Osmanlı yönetimiyle birlikte şehirlerde yeni tür yapılar ortaya çıkmaya başlar: camiler, hamamlar (kamu banyoları), bedestenler (kapalı çarşılar), kuleler, konaklar ve kervansaraylar. En yaygın yapılar olan camiler, kubbeli çatılara ve yüksek minarelere sahiptir. Tuğla, taş ve harç kullanılır ve süslemeler çini, kaligrafi ve geometrik şekillerle sınırlıdır.

En tanınmış yapılardan biri, 15. yüzyıldan kalma, merkezi bir plana ve kubbeye sahip, belirgin bir simetriye ve basit ama zarif bir dekorasyona sahip olan Üsküp'teki Sultan Murat Camii'dir. Bugün galeri olarak kullanılan Davut Paşa Hamamı veya Çifte Hamam gibi hamamlar, yüksek inşaat seviyesinin kanıtıdır ve

İsa Bey Camii'nin İç Mekanı - Üsküp 1475

Halk mimarisi

Makedonya'daki halk mimarisi, evin kimliğin ve zanaatın sembolü haline geldiği köylerde ve daha küçük şehirlerde gelişmektedir. Tipik Makedon evi, alt katı taş ve üst katı ahşap ve tuğladan oluşan iki katlıdır.

Geniş çardaklar (balkonlar), oymalı ahşap tavanlar, beyaz cepheler ve ocaklar karakteristik özellikleridir. Çatılar taş levhalar veya kiremitlerle kaplıdır. Bu tür evler Kruševo, Kratovo, Ohrid ve Veles'te görülebilir ve görünümü ile yerleşimi arazi ve iklim koşullarına uyum sağlamaktadır. Aynı zamanda gelişmiş bir estetik ve pratiklik sergilemektedir.

ETKİNLİK

Bir fresk, bir ikon veya bir süs seçin Makedon kilisesinden Bizans sonrası döneminden ve açıklayın hangi unsurlar geleneksel ve hangileri yerel özellikleri gösterir.

Ahşap oymacılığı ve ikonostaslar

İkonostas, kiliselerin iç mekanında merkezi bir sanat eseri haline gelir. O, sadece sunak ile naos arasındaki ayrımı sağlamakla kalmaz, aynı zamanda ikonlar ve oyma süslemelerden oluşan bir kompozisyon aracılığıyla kutsal tarihi anlatır. Ahşap oymacılığı bir zirveye ulaşır ve zanaat ve sanatsal icra açısından en üst düzey olarak kabul edilir.

İkonostas "Aziz Spas" Kilisesi – Üsküp

Üsküp'teki "Aziz Spas"ta, Balkanlar'ın en karmaşık ahşap oymalarından biri olan bir ikonostasis bulunmaktadır. Derin oymalar, dinamik çiçek desenleri, hayvan figürleri ve Eski ve Yeni Ahit'ten sahneler, inanç, güzellik ve zanaatkarlığın görsel bir diliyle iç içe geçmiştir.

Ahşap Oyma "Aziz Spas" – Skopje

Arabesk ve kentsel estetik

Osmanlı yönetimi altındaki kentsel ortamlarda, sanat oryantal etkilerle zenginleşir. Arapesk - iç içe geçmiş dekoratif bir sistem çizgiler, geometrik desenler ve çiçek unsurları - mimarlıkta, seramikte, tekstilde ve oymacılıkta ortaya çıkar. Bu estetik, Hristiyanlıktan farklı olsa da, yeni bir görsel deneyim getirir ve yerel zanaatkarların süsleme sözlüğünü etkiler. Üsküp, Manastır ve Kalkandelen çarşılarında, dükkanların, çeşmelerin, minarelerin ve evlerin süslemeleri açıkça arapesk etkileri taşır, genellikle yerel formlarla birleştirilir.

Biliyor musun ki...

Mariovo'daki gelinliklerin ağırlıkları, çok sayıda süsleme, işleme ve metal eleman nedeniyle bazen on kilogramı buluyordu.

Halk sanatı ve günlük sanat

Sanat, tapınaklarda sona ermez. Günlük yaşamda, insanlar kullandıkları nesnelerde dekoratif sanat yaratmaya ve uygulamaya devam ederler. Seramik kaplar, oymalı desenler ve motiflerle süslenir, metal takılar sembolik formlar alır, müzik aletleri süslemelerle oyulur ve ev eşyaları hem estetik hem de ruhsal bir rolü olan oymalar ve nakışlar içerir.

ETKİNLİK

Bir bölgeden Makedon halk kıyafetini seçin ve işlemesini inceleyin. En sık kullanılan motiflerin anlamını açıklayın ve en çok beğendiğiniz bir sembolle bir eskiz çizin. Bu sembolün koruyucu, ritüel veya dekoratif bir işlevi olup olmadığını araştırın.

Sorular

1. Post-Bizans dönemi sanatının ana özellikleri nelerdir?
2. Bu dönemdeki en önemli fresk döngüleri bizim topraklarımızda hangileridir?
3. Zografların Bizans'ın düşüşünden sonraki sanattaki rolleri nedir?
4. İkon boyama nedir ve post-Bizans döneminde nasıl gelişir?
5. Bu dönemden en ünlü ustalar ve onların eserleri hangileridir?
6. XV. yüzyıldan sonra tapınakların mimarisi ve dekorasyonu nasıl değişir?

1844 yılına ait Panthohara Meryem Ana ikonu, Diko Zograf'ın eseri

Konu 2

Görsel öğeler

Sözlerle kendini ifade etmek için harfleri ve kelimeleri bilmen gerekir. Müzik yaratmak için tonları anlamalısın. Ve görsel sanatlar aracılığıyla kendini ifade etmek için önce görsel öğeleri tanımalısın – bunlar her sanat eserinin temel yapıtaşlarıdır.

Çizgi, renk, ton, form, doku, yön, büyüklük, hacim ve alan, her sanatçının bilinçli veya bilinçsiz olarak kullandığı görsel öğelerdir – belirli bir duygu, fikir veya hikaye iletmek için. Bunlar günlük dünyamızın bir parçasıdır, ancak sanat aracılığıyla özel bir anlam kazanırlar. Bu öğeleri nasıl gördüğün, birleştirdiğin ve uyguladığın, senin kişisel görsel dilini oluşturur.

Bu konuda, her bir görsel öğenin ne olduğunu ve bir eserde nasıl işlev gördüğünü öğreneceksin. Çizginin nasıl nazik veya keskin olabileceğini, rengin atmosferi nasıl yarattığını, tonun ışık ve gölgeyi nasıl taşıdığını ve dokunun esere duygusallık kattığını göreceksin. Ayrıca yönü, gözün resmi nasıl yönlendirdiğini, perspektif oluşturan büyüklüğü, nesneleri inşa eden şekilleri ve derinlik katan perspektifi de keşfedeceksin.

Bu öğeleri alıştırma ve araştırma yoluyla, sadece sanat eserlerinde değil, çevrendeki her şeyde de tanıyabileceksin. Kendi fikirlerini ifade etmek ve kendi görsel hikayelerini yaratmak için nasıl kullanacağını öğreneceksin. Onlar sayesinde, yaratıcılığın daha anlaşılır, daha ikna edici ve daha zengin hale gelecek.

Konu hedefleri:

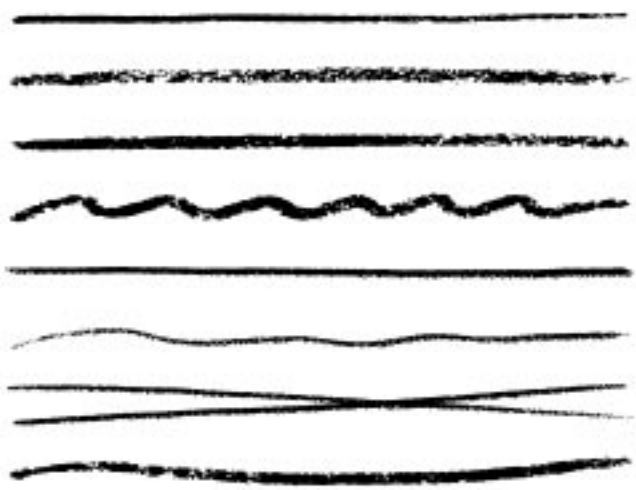
- Görsel unsurların ne olduğunu ve her sanatsal eserin temelini neden oluşturduğunu anlamak.
- Sanatsal ve günlük görsel ifadelerdeki farklı unsurları tanımak ve ayırt etmek.
- Görsel unsurları bilinçli bir şekilde kendi yaratıcılığında nasıl kullanacağını öğrenmek.
- Farklı unsurları birleştirerek ve deneyerek kendi görsel dilini geliştirmek.

ÇİZGİ

Çizgi, temel bir sanatsal unsur ve görsel iletişimin ilk adımıdır. Bir yüzeyde, kağıtta, duvarda, taşta veya dijital ekranda hareket etmeye başlayan bir noktadan hareketin izini temsil eder. Basit görünse de, çizgi sanatta büyük bir rol oynar: formu tanımlayabilir, gözü bir kompozisyon boyunca yönlendirebilir, enerjiyi, ritmi, duyguları ifade edebilir ve hatta bir hikaye anlatabilir.

ANAHTAR KELİMELER:

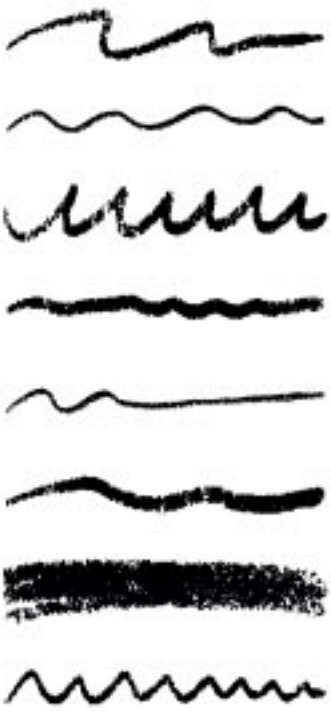
çizgi, eğri çizgi, doğru çizgi, görsel güç, kontur çizgisi, doku çizgisi

Tebeşir, kömür, kalem ve fırça ile çizilmiş çizgiler

Biliyor musun ki...

Sanatın bilinen en eski çizgisi 70.000 yıldan daha eski olup Güney Afrika'daki bir kayaya kazınmış olarak bulunmuştur?

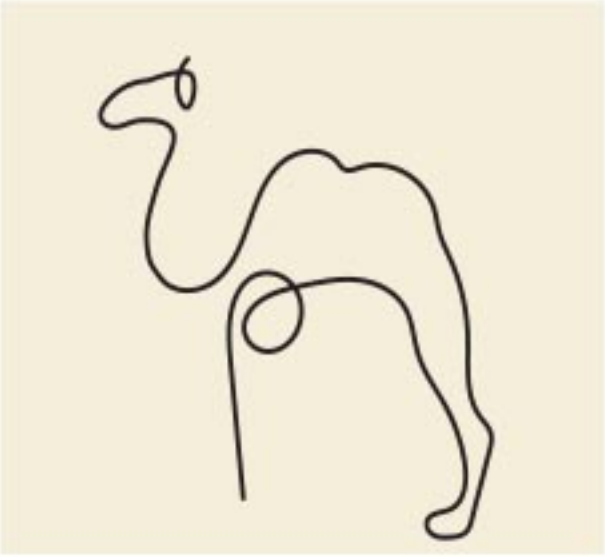
Çizgileri eğri ve düz olarak ayırıyoruz, ayrıca kalın ve ince, kısa ve uzun olabilirler. Her çizgi türünün kendine özgü bir görsel gücü vardır. Keskin ve düz çizgiler sert ve güçlü görünebilirken, eğri çizgiler yumuşak ve doğal etki bırakır.

ETKİNLİK

İki figür çiz, birini sadece eğri çizgilerle, diğerini sadece düz çizgilerle. İzlenimler arasındaki farkı açıkla.

Basit bir çizgiyle, bir hikaye anlatan soyut bir çizim yap – üzüntü, sevinç, hareket, huzur.

Farklı kültürlerde ve tarihi dönemlerde çizgi farklı şekillerde kullanılmıştır. Doğu kaligrafisinde bir çizgi ruh, karakter ve duygu taşıyabilir. Çağdaş sanatta Picasso, Pollock veya Klee gibi sanatçılar çizgiyi deney ve ifade için ana araç olarak kullanırlar.

Pablo Picasso – "Le Chameneau": taslak çizgilerle yapılmış bir illüstrasyon, modern tarzda

Leonardo da Vinci – Vitruvius Adamı, (1492) – insan vücudunun oranları ve simetrisi üzerine bir çalışma

ETKİNLİK

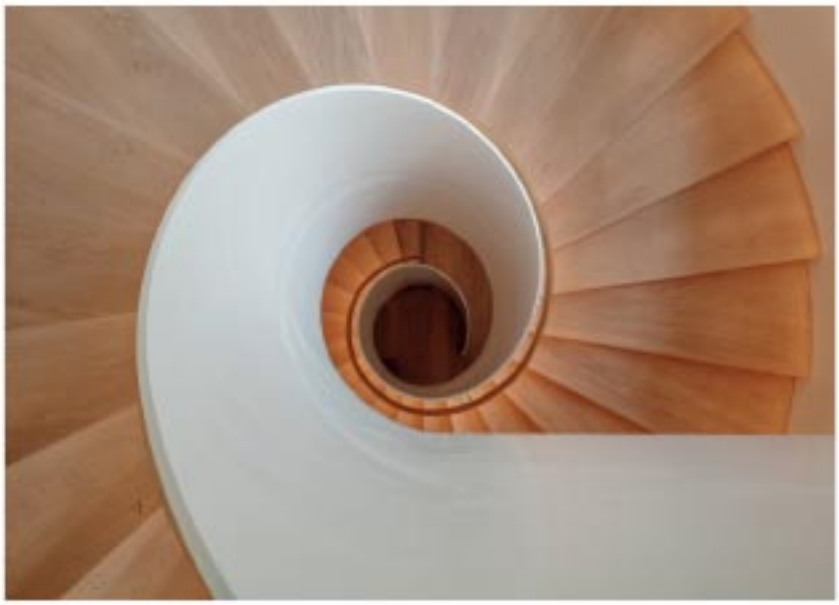
Picasso, Pollock veya Klee'den üç eser inceleyin ve çizgiyi ana görsel unsur olarak nasıl kullandıklarını açıklayın.

Biliyor musun ki...

Modern mimaride çizgi, bir yapıda ritim ve dinamiğin yaratılmasında önemli bir rol oynar .

Çizgi temel bir görsel öğe olarak

Çizgi, görsel dilin yapı taşıdır. Form, kontur, yapı ve kompozisyon oluşturmak için bir temel görevi görür. Her çizimde, tasarımda veya resim yüzeyinde, çizgi ilk ortaya çıkan şekildir. Yapılandırıcı, dekoratif, işlevsel veya tamamen estetik olabilir.

Modern bir spiral merdiven - beyaz bir korkuluk ve sıcak ahşap basamaklar, yukarıdan fotoğraflanmış, dinamik bir mimari ritim ve görsel zarafet yaratıyor

ETKİNLİK

Bir iç mekanın (odanın) taslağını yalnızca çizgiler kullanarak yapın - gölge veya gölgelendirme kullanmayın.

Biliyor musun ki...

Modern mimaride çizgi, bir yapıda ritim ve dinamiğin yaratılmasında önemli bir rol oynar.

Çizgi türleri: Kontur ve doku çizgisi

Sanatsal ifade içinde, çizgilerin işlevi ve görsel karakterine göre birçok türünü ayırt ederiz. En yaygın olanları kontur ve doku çizgisidir.

Kontur çizgisi kapalı veya açık olabilir ve bir formun veya şeklin dış sınırını belirtmek için kullanılır. Bu, şekli tanımlar ve diğer formlardan veya yerle bulunduğu alandan ayırır. Taslaklarda, teknik çizimlerde ve gerçekçi betimlemelerde mevcuttur.

Doku çizgisi, bir maddenin yüzeyinin karakterini - dokusunu - temsil eder. Bu çizgi aracılığıyla yüzeyin nasıl bir izlenim verdiği anlaşılır.

Pablo Picasso – "Koltukta Kadın" (Femme dans un fauteuil) 1949: soyut bir portre, ifadeli hatlar ve geometrik şekillerle.

ETKİNLİK

Bir meyveyi (örneğin ananas) sadece dış hatlarıyla çizin. Ardından, kabuğunu yakalayan dokulu çizgilerle aynı çizimi yapın.

Çizginin Karakteri ve İfadesi

Çizginin karakteri, aynı zamanda görsel ifadede çizginin temel görsel niteliğini de gösterir. Çizginin karakteri aracılığıyla sanatçı, kendine özgü bir el yazısı ve ruh hali olarak taşıdığı duyarlılığını, algısını ve ifadesini ifade eder.

Çizgi, karakterine göre şu şekilde olabilir: **uzun, kısa, ince, kalın, eğri ve düz.**

Çizginin karakteri, yazarın duyarlılığının yanı sıra, bu faktörlere de bağlıdır: işlenen tema ve konu, kullanılan malzeme ve araçlar (kömür, kurşun kalem, mürekkep, tüy kalem, pastel, fırça, ahşap), üzerinde çalışılan yüzey (düz, pürüzlü, yarı düz).

Bu faktörlerin her biri, çizginin görünümünü ve taşıdığı enerjiyi etkiler. Örneğin, pürüzlü kâğıt üzerine fırçayla yapılan bir çizgi, düz yüzeyde teknik kalemle yapılan bir çizgiden tamamen farklı görünecektir.

Çin kaligrafisi – Yılan Yılı (2025) için tebrik, geleneksel el yazısı stiliyle ifade edilmiştir.

Biliyor musun ki...

Teknik çizimde kontur çizgisi, tüm mühendislik çizimlerinin temelini oluşturur. Çin kaligrafisinde her çizginin sembolik bir anlamı vardır ve sanatçının ruhunun bir uzantısı olarak kabul edilir.

Vincent van Gogh – "Yıldızlı Gece" (1889): eğri hatlarla ve dinamik bir gökyüzü ile manzar

Mağara sanatı – av sahneleri, vahşi hayvanlar ve insanların yer aldığı, eski yaşam tarzının ve iletişimin bir parçası olarak taşa kazınmış Paleolitik petroglifler

ETKİNLİK

İç mekan (oda) planını yalnızca çizgiler kullanarak çizin - gölge veya tonlama olmadan

Hokusai – "Kanagawa Açıklarındaki Büyük Dalga" (1831): Edo dönemine ait, dinamik bir kompozisyona ve güçlü çizgilere sahip Japon baskısı, Fuji Dağı'nın önündeki devasa bir dalgayı tasvir ediyor. Kavisli çizgilere ve dinamik bir gökyüzüne sahip manzara.

Çizgi, görsel ifadenin en eski ve en evrensel biçimlerinden biridir. Tarih öncesi çağlardaki mağara resimlerinden modern dijital illüstrasyonlara kadar, çizgi insanın fikirlerini, duygularını ve hareketlerini ilettiği sürekli bir dil olarak kalmaktadır. Çizgi net ve tanımlı olabilir ya da serbest ve ifadeleyici olabilir. Çizginin doğru kullanımıyla, sanatçı üç boyutlu bir alanı gösterebilir, dramatiklik katabilir veya ritim önerebilir.

Biliyor musun ki...

Jackson Pollock fırçaları geleneksel olarak kullanmadı - o, boya fırlatıp tüm vücudu ile hareketle çizgiler oluşturdu!

Sorular

1. Resim sanatında çizgi neyi temsil eder?
2. Ne tür çizgiler biliyorsun?
3. Her bir tür çizgi ne tür duygular iletebilir?
4. Kontur çizgisi ile doku çizgisi arasındaki farkı açıkla.
5. Sanatçılar hareket veya dokuyu göstermek için çizgileri nasıl kullanır?
6. Zıt duyguları ifade etmek için farklı çizgileri nasıl kullanabilirsin?

RENK I
RENK TEMELLERİ

Renk, sanatçıların duyguları uyandırmak, atmosfer yaratmak veya formu vurgulamak için kullandıkları en güçlü görsel unsurlardan biridir. Bu rastgele bir seçim değildir - anlam taşır, kompozisyonu etkiler ve izleyiciyle iletişim kurma yeteneğine sahiptir. Tarih öncesinden günümüze kadar, renk görsel sanatlarda merkezi bir rol oynamıştır. Tarih öncesi mağara resimlerine veya Rönesans katedrallerindeki fresklere bakmak, insanın renge ne kadar bağlı olduğunu anlamak için yeterlidir.

ANAHTAR KELİMELER:

renk, spektrum, renkli daire, ana renkler, ikincil renkler, üçüncül renkler, ton, doygunluk

Mağara resimleri, yaklaşık 15 000 M.Ö.

ETKİNLİK

Farklı tarihsel dönemlerdeki sanat eserlerini araştırın ve rengin nasıl kullanıldığını karşılaştırın.

Biliyor musun ki...

Rönesans'ta değerli pigmentler, zenginlik ve gücün bir işareti olarak kullanılıyordu.

Soyut palet

Maddi dünyayı sadece doğal veya yapay ışığın varlığı nedeniyle renkli görürüz. Işık olmadan renk yoktur. Beyaz ışık bir prizmadan kırıldığında, spektrum renklerine ayrılır: kırmızı, turuncu, sarı, yeşil, mavi ve mor.

Bu olguya renk spektrumu diyoruz ve günlük hayatta gökkuşağında gözlemleyebiliriz.

Sanatta ve tasarımda renk çemberi adı verilen bir araç kullanılır - bu, renkler arasındaki ilişkilerin şematik bir temsilidir. Genellikle 12 renkten oluşur: üç ana renk (kırmızı, sarı ve mavi), üç ikincil renk (turuncu, yeşil ve mor) ve birincil ve ikincil renklerin karıştırılmasıyla oluşan altı ara renk (örneğin, kırmızı-turuncu, sarı-yeşil, mavi-mor vb.) ve ikincil renklerin birbirleriyle karıştırılmasıyla oluşan üçüncül renkler (turuncu+mor, mor+yeşil, yeşil+turuncu). Renk çemberi, sanatçıların dengeli ve estetik açıdan hoş kombinasyonlar oluşturmasına yardımcı olur. Onun aracılığıyla hangi renklerin tamamlayıcı (zıt) olduğu ve hangilerinin

Birincil renkler, diğer tüm renklerin temelidir. Diğer renklerin karıştırılmasıyla elde edilemezler, ancak bunlarla büyük sayıda ton yaratabiliriz. İki birincil rengin karıştırılması, **ikincil renkleri** verir ve daha fa-

Biliyor musun ki...

Newton ilk olarak prizma ile deneylerde renk spektrumunu keşfetti.

Modern dijital renk çarkı

ETKİNLİK

Sanatta rengin kullanımına ilişkin kişisel bir zaman çizelgesi oluşturun.

zla karıştırma, üçüncül renklerle sonuçlanır. Örneğin, (karmine) kırmızı ve (ultramarin) mavi, mor verir; sarı ve mavi - yeşil, kırmızı ve sarı - turuncu verir. Eğer birden fazla renk eklersek, boğulmuş, daha koyu tonlar elde ederiz - bu, eserde gölgeleme ve mekansallık yaratmak için kullanılır.

ETKİNLİK

Birincil renkleri karıştırarak farklı kombinasyonlar yapın ve elde ettiğiniz tonları belgeleyiniz.

Rembrandt "Mısır'a Kaçış", 1647

Biliyor musun ki...

Birkaç ana renk bir araya gelerek donuk, kahverengi bir renk oluşturur.

Kromatik ve akromatik renkler

Bu sınıflandırmalara ek olarak, renkleri **kromatik ve akromatik** olarak da ayırabiliriz. Kromatik olanlar, kırmızı, yeşil, mor gibi renkli pigmentlere sahip olanlardır. Bunlar spektrumun bir parçasıdır ve belirgin görsel etkiler yaratır. Akromatik renkler ise **siyah, beyaz ve gri** - bunlar renksizdir ve bu nedenle genellikle 'nötr' olarak adlandırılır. Siyah renk, tüm ışık ışınlarını emer, beyaz onları yansıtır, gri ise ikisi arasında bir denge sağlar. Basit görünseler de, akromatik renkler çok önemlidir - kontrast, ışık efektleri için kullanılır ve fotoğrafçılığın, grafik tasarımın ve birçok modern sanat türünün temelini oluşturur.

Обоен кръг

Biliyor musun ki...

Sanatçılar genellikle belirli bir renk tonu veya atmosfer elde etmek için boyaları karıştırırken farklı oranlar kullanırlar.

ETKİNLİK

1. Duyguları ifade etmek için renklerle deneme yap.

2. Renk günlüğü oluştur – en sık kullandığın tonları ve neyi sembolize ettiklerini not et.

Pratik çalışma yoluyla, öğrenciler rengin mantığını en iyi şekilde anlayabilirler. **Renkli bir daire oluşturmak**, her sanat eğitiminde temel bir alıştırmadır. Birincil renkleri fırça ve boyalarla karıştırmak, elde edilen sonuçları gözlemlemek, rengin yalnızca teknik değil, aynı zamanda duygusal özelliklerini de ortaya çıkarır. Öğrenciler deneyebilir ve iki renk arasındaki küçük bir farkın bile tamamen farklı bir izlenim yaratabileceğini hatırlayabilirler.

Renkler **saf ve doygun** veya **soluk ve nötr** olabilir. Doygun renkler güçlü, enerjik ve gençlik dolu görünür, soluk renkler ise sakin, sıcak ve genellikle arka planlar için kullanılır. Bu fark özellikle önemlidir.

ETKİNLİK

1. **Sınırlı sayıda 3 renkten oluşan bir paletle bir sahne çizin.**
2. **Renkli bir görseli nötr bir varyanta dönüştürün.**

Sanatta, birçok sanatçı tarzlarını tam olarak renkler aracılığıyla oluşturur. Örneğin, **Henri Matisse** büyük yüzeylerde saf, doygun renkler kullanır. **Picasso** ise, belirli bir duygusal ruh halini ifade etmek için ağırlıklı olarak tek bir ton kullandığı mavi ve pembe dönemlere sahipti. **İzlenimcilikte, Claude Monet'de** olduğu gibi, renk, siyah renk kullanmadan, ışığı, gölgeleri ve doğadaki değişiklikleri yakalamak için kullanılır. Resimler parlak, canlıdır ve genellikle hızlı fırça darbeleriyle oluşturulur.

Sorular

1. Birincil ve ikincil renkler hangileridir?
2. Üçüncül renkler nedir ve nasıl elde edilirler?
3. Renk çemberi nedir ve sanatta nasıl kullanılır?
4. Kromatik ve akromatik renkler nelerdir?
5. Rengi görebilmek için ışık neden önemlidir?

Biliyor musun ki...

Rengin doygunluğu bir sahnedeki tüm izlenimi değiştirebilir - dramatik olandan huzurlu olana kadar.

James Whistler – "Sanatçının Annesi Portresi", 1871

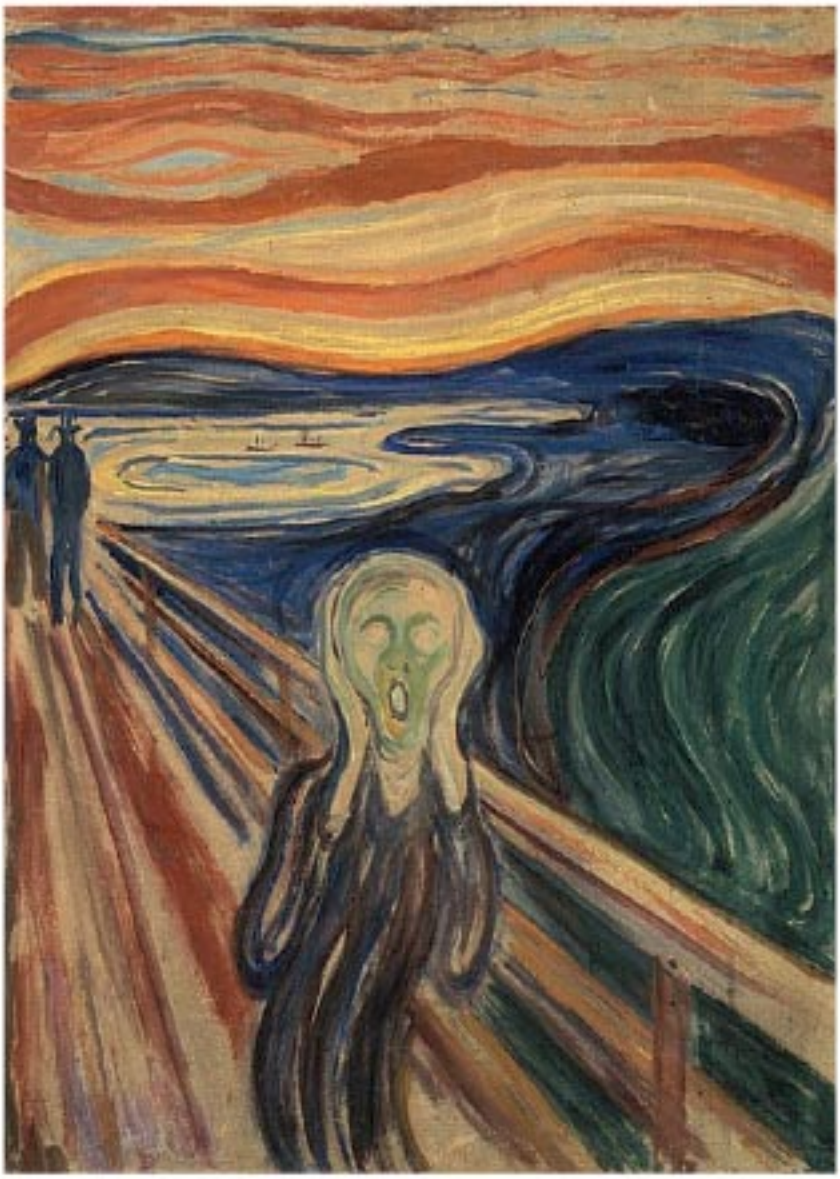
Pablo Picasso – "Akrobat ve Genç Arlekin", 1905 – Mavi dönem

RENK II
KONTRASTLAR VE RENK

Renklerin temelini - birincil, ikincil ve üçüncül formlarını - tanıdıktan sonra, renklerin **birbirleriyle nasıl iletişim** kurduğunu keşfetme zamanı geldi. Renk, yalnızca hangi renklerin kullanılacağı değil, aynı zamanda nasıl bir araya getirileceği, hangi oranlarda yer alacağı ve ne tür bir görsel ve duygusal etki yaratacağı ile ilgilidir. Sanatçılar renkleri rastgele seçmezler - iletmek istedikleri mesaja ve yaratmak istedikleri ruh haline bağlı olarak **sıcak ve soğuk renkler, zıt veya uyumlu şemalar** kullanırlar. **Kontrastların ve rengin** anlaşılması

ANAHTAR KELİMELER:

renk, sıcak renkler, soğuk renkler, kontrast, uyum, tamamlayıcı renkler, duygusal etki, modada renk

Edvard Munch, "Çığlık", 1893

ETKİNLİK

1. Munch'un "Çığlık" resmini incele ve renk tonunu ve duygusal etkisini tanımaya çalış.

2. "Çığlık" resminin kendi versiyonunu farklı bir renk paleti kullanarak (örneğin sıcak renkler yerine soğuk renkler) oluştur ve duygusal etkinin nasıl değiştiğini karşılaştır.

Biliyor musun ki...

Munch, insan korkusunu ve kaygısını ifade etmek için güçlü renkler kullanmıştır.

Sıcak ve soğuk renkler

Renkler, psikolojik ve görsel etkilerine göre **sıcak** ve **soğuk** olarak ikiye ayrılır:

Sıcak renkler (kırmızı, turuncu, sarı) güneşi, ateşi, sıcaklığı ve yakınlığı çağrıştırır. Bunlar enerji, heyecan ve dinamizm duygusu uyandırır.

Soğuk renkler (mavi, yeşil, mor) suyu, gökyüzünü, gölgeyi ve uzaklığı çağrıştırır. Bunlar huzur, sessizlik, ciddiyet veya üzüntü duygusu yaratır.

Görsel sanatta, sıcak renkler **görsel olarak öne çıkar**, soğuk renkler ise **derinliğe çekilir**. Bu, bir alan yanılsaması yaratır ve kompozisyonun odağını etkiler. **Sıcak ve soğuk renklerin birleştirilmesi, alan yaratmanın en yaygın yöntemlerinden biridir**.

ETKİNLİK

İki küçük kompozisyon yapın: biri sıcak, diğeri soğuk renklerle - ve bunların uyandırdığı duyguları tanımlayın.

Biliyor musun ki...

Manzara sanatında soğuk renkler genellikle derinlik yaratmak için kullanılır.

Claude Monet, "Nilüferler" serisi, 19. yüzyılın sonları - 20. yüzyılın başları

Kontrast ve harmonik renk şemaları

Kontrast, ışık, doygunluk veya renk çemberindeki konum açısından iki rengin özellikleri bakımından karşıt olduğu durumlarda oluşur . En güçlü olanı **tamamlayıcı kontrasttır**, renk çemberinde birbirine zıt olan renklerin bir araya gelmesiyle oluşur:

- kırmızı - yeşil
- mavi - turuncu
- sarı - mor

Bu kombinasyonlar **birbirlerini güçlendirir**, aynı zamanda görsel bir gerilim yaratır. Sanatçı, izleyicinin dikkatini yönlendirmek için bunları kullanır.

Harmonik kombinasyonlar, renk çemberindeki yakın renklerle oluşturulur - örneğin: mavi, mavi-yeşil ve yeşil. Bu şemalar sakin, dengeli olup, amaç uyumlu, yumuşak bir atmosfer yaratmak olduğunda kullanılır.

Bazen sanatçılar, **analojik** şemalar (3 yakın renk), **monokromatik** (bir rengin farklı tonları) veya **triadik** (renk çemberinde eşit uzaklıkta üç renk) kullanır. Bu kombinasyonların her birinin kendine özgü bir görsel etkisi vardır.

ETKİNLİK

Kendi üçlü şemanı oluştur ve soyut bir kompozisyonda kullan.

Biliyor musun ki...

Renkli üçlüler denge ve canlılık yaratır, renkler güçlü olsa bile.

| Henri Matisse, "Kırmızı Oda", 1908

Renk Kombinasyonlarının Duygusal Etkisi

Renk, duyguları ve algıyı etkileme gücüne sahiptir. Renk kombinasyonları şunları yaratabilir:

Kaygı veya gerginlik (güçlü kontrast - örn. kırmızı ve yeşil)
Sakinlik (uyumlu maviler ve yeşiller)
Sıcaklık ve canlılık (turuncu, sarı ve kırmızı ile)
Zarafet ve ciddiyet (mor, koyu mavi veya gri ile)

Bazı kültürlerde renklerin farklı sembolleri vardır, ancak atmosfer üzerindeki etki evrenseldir. İyi bir renk şeması sadece güzel görünmekle kalmaz, aynı zamanda bir mesaj iletir.

ETKİNLİK

Bir renk kombinasyonu seçin ve belirli bir duygu uyandıran bir resim oluşturun.

Biliyor musun ki...

Sanatta renk, çoğu zaman sanatçının sözcüklere ihtiyaç duymadan duygularını aktardığı bir "dil"dir.

Pablo Picasso, "Mavi Oda", 1901

Moda Renginde

Renk sadece sanat alanında önemli değildir – moda ve kıyafet tasarımında da merkezi bir rol oynar. Tasarımcılar bilinçli olarak sıcak, soğuk, parlak veya soluk renkler kullanarak stil, kimlik veya ruh halini iletmeye çalışırlar.

- **Siyah** renk şıklık, güç ve resmi temsil eder.
- **Beyaz** saflık ve tazeliği simgeler – genellikle yaz modasında kullanılır.
- **Kırmızı** dikkat çeker ve tutku, güç ve cesareti çağrıştırır.
- **Pastel** renkler nazik ve sakin bir görünüm yaratmak için kullanılır – bahar modasında popülerdir.
- **Kontrast kombinasyonlar** sokak modası ve trendlerde görsel dikkat çekmek ve bireyselliği ifade etmek için kullanılır.

Moda endüstrisi genellikle "mevsim renkleri" esasına göre yönlendirilir; bunlar tasarımcılar ve trend belirleyici kurumlar tarafından belirlenir. Bu nedenle, rengin ve onun etkisinin anlaşılması, sadece sanatçılar için değil, aynı zamanda görünümünüz aracılığıyla iletişim kurmak isteyen herkes için de önemlidir.

Biliyor musun ki...

Taşıdığımız renk, başkalarının bizi nasıl algıladığını etkileyebilir - örneğin, mavi güven ve profesyonellikle ilişkilendirilir.

ETKİNLİK

Pastel veya zıt renkler kullanarak bir moda koleksiyonu için kıyafet tasarlayın.

Biliyor musun ki...

Sezonun "renkleri" vardır ki, bunları moda kurumları belirler.

Rongrong DeVoe, moda illüstrasyonları, 2017

Sorular:

1. Hangi renkler sıcak, hangileri soğuk kabul edilir?
2. Kontrast renk şeması nedir, uyumlu renk şeması nedir?
3. Sanatçı neden ve ne zaman tamamlayıcı renkleri kullanmayı tercih eder?
4. Sıcak ve soğuk renk kombinasyonu ne tür bir duygu yaratır?
5. Aynı renk, hangi diğer renklerle kombinlendiğine bağlı olarak farklı bir etki yaratabilir mi?

TON

Etrafımızda ışık ve renk olan her yerde bir ton vardır. Ton, bir rengin içindeki ışık miktarıdır, bu renk kromatik (renkli) veya akromatik (renksiz) olsun. Her renk daha açık veya daha koyu olabilir. Örneğin, açık mavi ve koyu mavi, açık kırmızı veya koyu kırmızı renklerimiz vardır.

ANAHTAR KELİMELER:

ton, ton değeri, akromatik ton ölçeği, kromatik ton ölçeği, chiaroscuro, ton derecelendirmesi

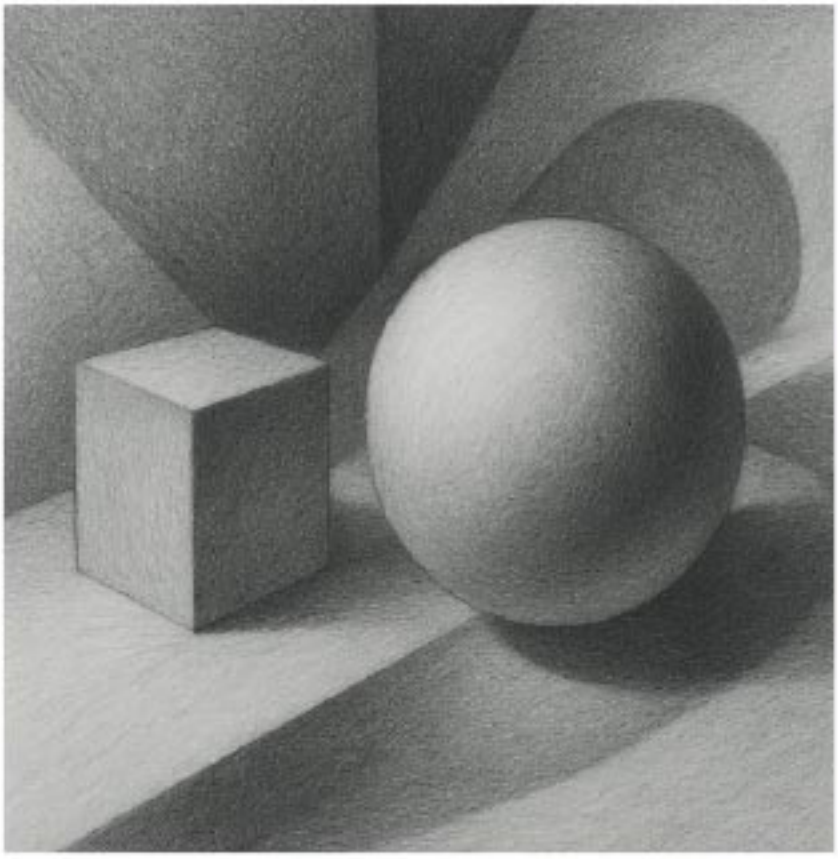
Sekiz tonlu bir ton ölçeği, açık tonlardan koyu tonlara kadar, tonun derecelenmesini gösterir

Ton Değeri

Görsel sanatta sıkça "ton değeri" terimi kullanılır. Bu, bir tonun içinde karanlık veya aydınlık miktarıdır, renkten bağımsızdır. Form, hacim ve alanı göstermek için kullanılır. Aydınlık ve karanlık arasındaki kontrast ne kadar dramatikse, görsel etki o kadar güçlüdür.

Biliyor musun ki...

"ton" Terimi müzikte de kullanılır, ancak görsel sanatta ışık değerini ifade eder, sesi değil.

ETKİNLİK

Sadece siyah kalemle basit bir nesne (örneğin bir elma) çizin, ışığı ve gölgeyi tasvir etmek için farklı tonlar kullanın.

Kalemle çizim, hacim ve alanı yakalamak için tonlama

Akran ve kromatik ton ölçeği

Akran ton ölçeği, siyah ve beyaz rengin karıştırılmasıyla elde edilir, gri tonların bir gradyanı oluşturur. Kromatik ton ölçeği ise, kromatik rengin (kırmızı, mavi, sarı vb.) siyah veya beyaz ile karıştırılmasıyla elde edilir. Bu şekilde, aynı rengin daha açık ve daha koyu varyantları elde edilir.

ETKİNLİK

En az 7 beyazdan siyaha kadar tonu olan bir akromatik ölçek oluşturun, bir kurşun kalem veya grafit kullanarak.

Picasso – "Guernica", 1937

Işık ve Gölge Çizimde

Ton, çizimde ışık, gölge ve üç boyutluluk illüzyonu yaratmayı sağlar. Işık bir nesneye düştüğünde, onun bir kısmı aydınlanır, bir kısmı ise gölgede kalır. Ton değerlerini doğru kullanarak, nesneler gerçekçi görünür ve hacim kazanır.

Georges de la Tour – "Marangoz Olarak Aziz Joseph", yaklaşık 1642
Işık ve gölgenin dramatik kullanımıyla (chiaroscuro) tanınan Fransız Barok sanatçısı

ETKİNLİK

1. Bir nesneyi bir ışık kaynağının altına koyun ve kaleminizle ışık ve gölgeyi göstererek onu çizmeye çalışın.

2. Sadece kalemle koyu renkten açık renge doğru bir gradyan oluşturun ve bunu bir top çiziminde uygulamaya çalışın.

Gradyasyon, açık bir tonun karanlık bir tona kademeli geçişidir. Bu, formların yumuşak bir şekilde modellenmesi ve resimde derinliğin gösterilmesi için önemlidir. Kesin bir gradyasyon ile keskin hatlardan kaçınılır ve doğal bir geçiş elde edilir. Noktacılık (nokta tekniği kullanımı) etkisi altında olan Kuzey Avrupa sanatçıları, ton geçişlerini oluşturmak için sıklıkla noktalardan gradyasyonlar kullanır.

Biliyor musun ki...

Fotoğrafçılıkta, tıpkı çizimde olduğu gibi, yüzü yumuşak bir şekilde modellemek için tonlama kullanılır.

Sarıdan kırmızıya yumuşak, kademeli bir geçiş, ton ve yoğunluk değişimini gösterir

Sorular:

1. Etrafında birkaç nesne sayabilir misin ve diğerlerine göre ne kadar parlak veya karanlık olduklarını fark edebilir misin?
2. Aynı tonlara sahip iki renk arasındaki fark nedir (örneğin: koyu mavi ve koyu yeşil)?
3. Gri rengin bir renk olduğunu düşünüyor musun? Neden?
4. Işık farklı bir açıdan gelirse nesnenin gölgesiyle ne olur?
5. Gradyan, resimde üç boyutluluğu hissetmeye nasıl yardımcı olur?

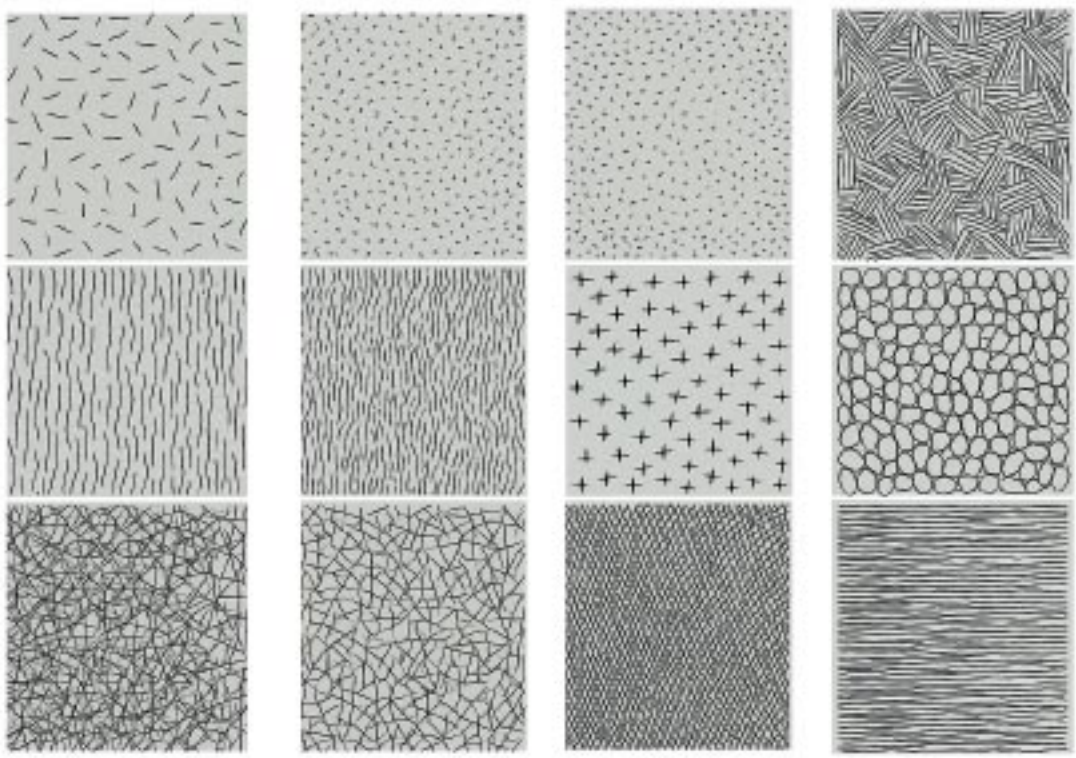
DOKU

Doku nedir?

Doku, her malzemenin veya nesnenin görsel veya dokunsal (görünen ve dokunabilen) olarak deneyimlenebilen dış yüzeyidir. Bu, formun yüzeysel kalitesini temsil eder ve sanatta temel görsel unsurlardan biridir. Doku doğal (doğada bulunan, örneğin ağaç kabuğu veya taş gibi) veya yapay (insan tarafından yaratılan, örneğin plastik veya metal gibi) ve taklit olabilir. Sanatta, doku **gerçek** - fiziksel olarak mevcut ve hissedilebilir, veya **görsel** - dokusu varmış gibi görünen, ancak dokunulamayan bir şekilde çizilmiş veya boyanmış olabilir.

ANAHTAR KELİMELER:

doku, gerçek doku, görsel doku, faktör, doku taklidi

Çizgiler, noktalar ve şekiller içeren elle çizilmiş dokular - görsel doku örnekleri

ETKİNLİK

Çevrenizdeki farklı dokulara (pürüzsüz, kaba, yumuşak) sahip 3 nesneyi belirleyin ve dokunduğunuzda nasıl hissettiklerini ve görsel olarak nasıl göründüklerini açıklayın.

Biliyor musun ki...

- **Grafikçiler, yüzeyi kazıyarak, aşındırarak, çizgiler ve oyuklar oluşturarak doku yaratırlar.**
- **Kağıtla, yırtma, buruşturma veya delme yoluyla farklı dokular elde edilebilir.**

Faktura ve doku taklidi

Resimde, **faktura** diye bir kavram vardır - bir yüzeye boya veya malzeme uygulama şekli, böylece üç boyutlu bir karakter kazanır. Faktura kaba, yoğun, pürüzsüz veya pürüzlü olabilir. Eseri duygusal derinlik ve görsel zenginlikle zenginleştirir. Sanatçılar genellikle ağaç kabuğu, kürk veya metal gibi **doğal dokuların taklidini** yaparlar.

Faktura sadece görsel bir unsur değil, aynı zamanda eserde ruh halini, enerjiyi veya dinamizmi ifade etme şeklidir. Çağdaş sanatta, genellikle sanatçı ve izleyici arasındaki iletişimin ana aracı haline gelir.

Jamie Wyeth – "Kleberg" 1984, tuval üzerine yağlıboya

Paul Cézanne – Mont Sainte-Victoire Dağı, yaklaşık 1904

Yüzey özelliklerine göre doku türleri

Malzemelerin doğal özellikleri veya işlenme şekilleri farklı doku türleri oluşturur:

- **Düz** – cam, plastik, metal, taş, kağıt
- **Pürüzlü** – taş, ağaç kabuğu, metal, zımpara
- **Sert** – taş, metal, cam
- **Yumuşak** – deri, kürk, sünger, kauçuk
- **Parlak** – cam, seramik, mermer
- **Mat** – alçı, tekstil, deri
- **Nemli** – sünger, balık, ahşap
- **Kuru** – kağıt, taş, kumaş
- **Sıcak** – radyatör, taş
- **Soğuk** – buz, dondurma, metal
- **Kıllı** – yosun, giysi, hayvan tüyü
- **Dikenli** – tarak, kestane, kirpi
- **Yoğun** – ot, saç

Biliyor musun ki...

Modern sanatçılar, hareket ve duyguyu ifade etmek için sıklıkla dokuyu kullanmışlardır.

ETKİNLİK

Akrilik boya, çubuk, fırça ve sünger kullanarak kağıt üzerinde farklı dokular yaratın.

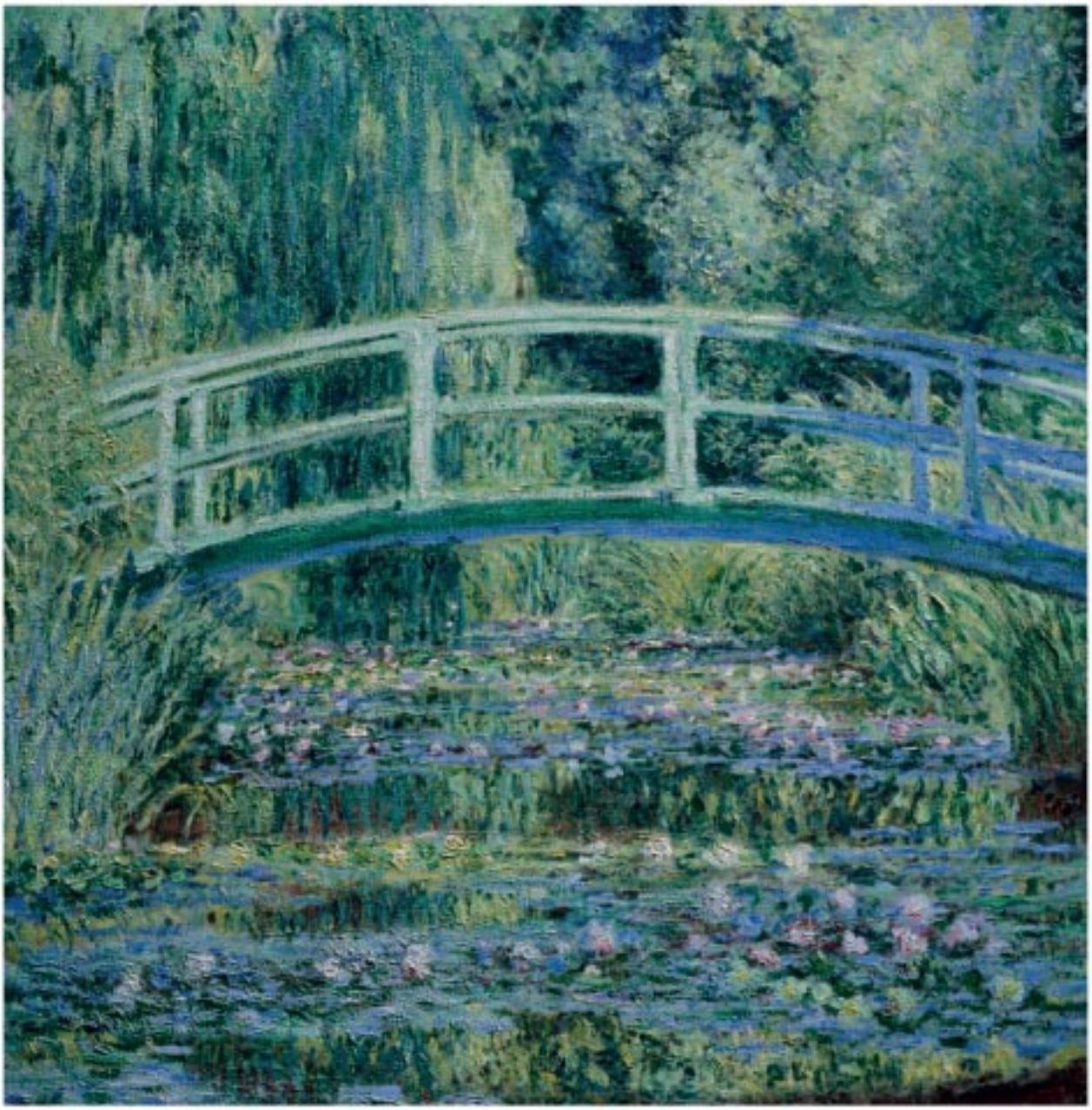
Biliyor musun ki...

Bazıları boyayı boyama aletleriyle, parmaklarıyla veya doğrudan tüpten uygular.

Doku, sanatçının bir yüzey, maddesellik, atmosfer ve his göstermesine olanak tanıyan önemli bir görsel unsurdur. Gerçek doku, dokunma ile deneyimlenirken, görsel doku yalnızca görme ile algılanır, ancak her ikisi de görsel iletişimde önemlidir. Resim yapımında **doku** da kullanılır - rengin fiziksel işlenmesi iz bırakır. Doku ile oynamak, kontrast, ritim ve kompozisyon yaratmayı sağlar ve uygulaması sadece sanatta değil, tasarımda, mimaride ve günlük hayatta da görülmektedir. Öğrenciler, dokulara yönelik kendi duyarlılıklarını geliştirerek, çevrelerindeki görsel dünyaya daha duyarlı hale gelebilirler.

Rubens Korubin "Öğleden Sonra Keyfi", 2021

Claude Monet - "Su Zambakları ve Japon Köprüsü" 1899 yılı

Sorular:

1. Bir resmi incelerken, dokunun gerçek mi yoksa görsel mi olduğunu tanıyabilir misin?
2. Farklı dokular bir eserde birleştirilebilir mi? Bununla ne elde edilir?
3. Resimde hangisi daha ilginç görünür: pürüzsüz bir yüzey mi yoksa engebeli mi? Neden?
4. Sadece kalem kullanarak ağaç kabuğunun dokusunu nasıl taklit edersin?

ETKİNLİK

Ağaç kabuğunu veya kumu taklit ederek renk kullanın ve doğal malzemeler ekleyin (dal, kum, tohum).

YÖN

Görsel sanatta yön nedir

Her bir çizgi, form, yüzey veya nesne, izleyicinin bakışını belirli bir **yöne** yönlendirme yeteneğine sahiptir. Sanat eserinin içindeki gözün yönlendirilmesini sağlayan bu görsel güç, yön olarak adlandırılır. Doğada, mimaride ve sanatta yön sürekli olarak mevcuttur - ister doğal çizgiler olsun, nehirler, ağaçlar, yollar ya da insan tarafından oluşturulmuş çizgiler ve formlar olsun. Hatta belirgin bir çizgi olmadığında bile, göz hâlâ formların ve renklerin mekânda nasıl düzenlendiğiyle ‚yönlendirilir'. Yön, görsel iletişimin görünmez ama güçlü bir rehberidir.

ANAHTAR KELİMELER:

yön, yatay yön yön, dikey yön yön, eğik yön, birleşik yön, odak noktası

Danço Ordev – (2015)
Tuval üzerine akrilik

ETKİNLİK

Birkaç sanat eserini gözlemle ve bakışının seni hangi yöne götürdüğünü belirlemeye çalış.

Biliyor musun ki...

Yön, sadece çizgilerle değil, hareket, ışık, gölgeler ve renk ile de önerilebilir.

ETKİNLİK

Her biri için bir tane olmak üzere üç yönde birer kompozisyon çizin: yatay, dikey ve çapraz..

Yönler ve Etkileri

Üç ana yön türü vardır: yatay, dikey ve eğik (diyagonal). Ve yönsüz. Yatay yön, huzur, istikrar ve genişlik hissi yaratır. Genellikle manzaralar, ufuklar, su ve bir alanda hareket yönleriyle ilişkilendirilir. Dikey yön, yükseklik, maneviyat ve güç hissi getirir – dinsel veya anıtsal sanatta sıkça kullanılır. **Eğik yön**, enerji, hareket, dramatiklik veya gerilim getirir – en dinamik olanıdır ve genellikle eylem veya duyguyu iletmek için kullanılır. Bunların yanı sıra, hiçbir görsel gücün baskın olmadığı yönsüz kompozisyonlar da vardır

Yönlerin Birleştirilmesi ve Görsel Dinamik

Çoğu sanat eserinde birden fazla yön birleştirilir. Bir sanat eserinin yalnızca bir yönü içermesi nadiren görülür, çünkü bu monoton ve statik görünebilir. Yönlerin birleştirilmesi **iç hareket, ritim ve görsel gerilim** yaratır, ancak genellikle bir yön baskın olur ve genel izlenimi belirler. Yön, ayrıca kompozisyonun inşasına da yardımcı olur – elemanların yerleşiminin mantığını, bunların birbirleriyle bağlantısını ve okunma şeklini yönlendirir.

Biliyor musun ki...

Dominant bir yönü olmayan eserler genellikle denge veya iç düşünce hissini iletmek için kullanılır.

Kazimir Maleviç - "Süprematist Kompozisyon", 1923 civarı

Biliyor musun ki...

Birçok modern sanatçı, izleyiciyi esere serbestçe bakmaya dahil etmek için yönü ortadan kaldırma konusunda deneyler yapıyor.

ETKİNLİK

1. **Baskın bir yönü olmayan bir eser belirleyin ve bakışın neden dışarıya doğru hareket etmediğini açıklayın.**
2. **Bir mimari eseri (köprü, bina, merdiven) analiz edin ve yapısındaki yönleri belirleyin.**

ETKİNLİK

Birden fazla yön kullanarak soyut bir kompozisyon oluşturun ve hangi yönün baskın olduğunu belirtin.

Biliyor musun ki...

Heykel ve mimaride, saç yönü nadiren kullanılır çünkü nesnenin statikliğini bozar.

Gündlük Hayatta Yön ve Kompozisyon

Yön, görsel bir güç olarak yalnızca sanatta değil - günlük yaşamda da önemli bir rol oynamaktadır. Tasarımcılar, dikkatleri belirli unsurlara yönlendirmek için yön kullanır, mimarlar bunu mekanların düzeni ve görünümünde uygular, moda ise bedenin görsel izlenimini vurgulamak veya değiştirmek için yön kullanır. Hatta doğada, bir ağacın nasıl büyüdüğü, bir nehrin nasıl aktığı veya yağmurun nasıl düştüğü de bir yön taşır. Yönü tanıma ve kullanma yeteneği, yalnızca sanatçılar için değil, görsel olarak iletişim kuran herkes için hayati öneme sahiptir.

Fotoğraf – Sonbahar gününde birçok dalı olan renkli huş ağacı

Biliyor musun ki...

Fotoğrafta, yön, bakışı odak noktasına yönlendirmek için kullanılır.

Antonio Gaudí - "Doğuş Cephesi, Sagrada Familia", 1894 yılında başlandı

Biliyor musun ki...

Sanatçılar genellikle gözü, bir eserdeki en önemli unsura, yani odak noktasına yönlendirmek için yönlendirmeyi kullanırlar.

Sorular:

1. Bir sanat eserine baktığında, hangi yönün baskın olduğunu tanıyabilir misin?
2. Sanatçıların neden sıklıkla birden fazla yönü birleştirdiğini düşünüyorsun?
3. Belirgin bir yönü olmayan bir resme baktığında nasıl hissediyorsun?
4. Yön, eserin yarattığı duyguyu etkileyebilir mi?
5. Kendi eserlerinde en çok hangi yönleri kullanıyorsun ve neden?

ETKİNLİK

1. Fotoğraf çekin çevrenizdeki bir nesnenin bir yöne hakim olduğu (yol, ağaç, bina, köprü) ve rolünü açıklayın.

2. Başlığa doğru görünümü yönlendiren baskın bir yön kullanarak bir poster veya kitap kapağı oluşturun.

BOYUT

Günlük hayatta olduğu gibi sanatta da her şeyin belirli bir boyutu vardır. İzole bir şekilde var olmaz, her zaman diğer nesnelerle ve kapladığı alanla ilişkili olarak algılanır. Boyut göreceli bir kavramdır - bu, karşılaştırma yapmadan onun için mutlak bir değerin belirlenemeyeceği anlamına gelir. Örneğin, aynı nesne çok daha büyük bir şeyin yanına yerleştirilirse küçük görünebilir, ancak daha da küçük bir şeyin yanında büyük görünebilir. Ayrıca, boyutu hakkındaki izlenimi geniş veya dar bir alana yerleştirilirse değişecektir. Bu olgu, görsel iletişimi anlamak için temeldir - sanatçıların farklı boyutların bir kombinasyonu yoluyla izleyicinin algısını nasıl etkilediği. Sanatçı, dikkatli bir ölçek seçimiyle belirli bir öğenin önemini vurgulayabilir veya derinlik yanılsaması yaratabilir. Boyut, konum ve kontrastla birlikte kompozisyonun inşasında önemli bir rol oynar.

ANAHTAR KELİMELER:

boyut, baskınlık ve boyuttaki kontrast, boyut derecelendirmesi, tasarımdaki boyut

ETKİNLİK

İki benzer kağıt formunu karşılaştırın ve onları farklı bir bağlama koyun (birini sayfanın ortasında, diğerini köşede). Hangi izlenimi oluşturuyorlar?

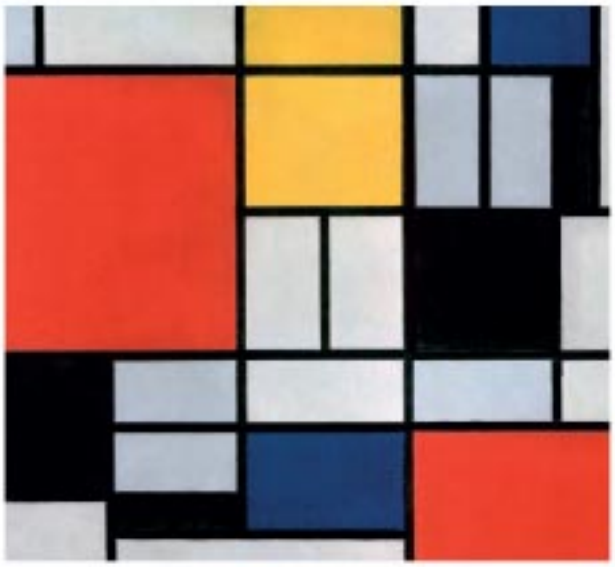
Farklı renklerde ve farklı boyutlarda, görsel vurgu için boyutun önemini gösteren şekiller

Biliyor musun ki...

Boyut yalnızca boşluk yanılsaması yaratmak için değil, aynı zamanda sembolizmi aktarmak için de kullanılır: büyük formlar genellikle güç ve önemle ilişkilendirilir, küçük olanlar ise kırılganlık veya geçicilikle.

Büyüklük ve diğer görsel unsurlar

Büyüklük asla tek başına ortaya çıkmaz - her zaman diğer unsurlarla ilişkilidir: **çizgi, ton, renk, alan, doku ve form**. Böylece, kalın bir çizgiden bahsettiğimizde, aslında daha geniş bir genişliğe sahip çizgiden bahsediyoruz; uzun çizgi, kısa çizgiden daha uzundur. Büyüklük tonu da belirleyebilir - koyu renkli daha büyük bir alan, küçük, açık bir formdan daha baskın görünebilir. Doku ise ince veya kaba olabilir, renk ise dağılımına ve uygulandığı alanın büyüklüğüne bağlı olarak daha ağır veya daha hafif görünebilir.

Piet Mondriaan – Kırmızı, Sarı, Mavi ve Siyah Kompozisyon, 1921

Dinamizm, hakimiyet ve uyum boyut aracılığıyla

Görsel sanatlarda bazı öğeler, boyutları sayesinde **görsel olarak hakim** hale gelir. Büyük formlar genellikle izleyicinin dikkatini ilk çekenlerdir. **Farklı boyutların** kullanımı, kompozisyona ritim, hareket ve ilgi katar. Öte yandan, tüm formlar yaklaşık olarak aynı boyutta ise, kompozisyon statik, hatta monoton görünebilir. Benzer boyutlar denge ve uyum hissi verirken, zıt olanlar dramatiklik ve enerji yaratır.

Henri Matisse – "Dans" 1910

Biliyor musun ki...

Sanat eserlerinde bir nesne doğal olarak öyle olmasa bile, hikaye veya kompozisyon için en önemli olan nesne en büyük boyutla temsil edilir,.

ETKİNLİK

Bir görsel eser seçin ve hangi unsurun boyut olarak baskın olduğunu ve bunun bütün üzerindeki etkisini analiz edin.

Boyut ve kademelenme

Boyut kademelenme, kademeli bir değişimdir - şekil büyüyebilir veya küçülebilir, çizgi daha kalın veya daha ince olabilir, renk koyu olandan açık olana doğru geçebilir. Kademelenme hareket, yön ve doğrultu yaratır. Sanatçılar bununla eserde derinlik, gelişim ve süreklilik oluştururlar. Bu, yalnızca görsel bir etki için değil, aynı zamanda kademeli yok olma, gelişme, büyüme veya geçiş gibi bir mesaj veya sembolik bir anlam iletmek için de kullanılır.

Biliyor musun ki...

Tipografide, harflerin boyutu okunabilirliği ve mesajın önceliğini belirler - en önemli her zaman en büyüktür.

Giorgio de Chirico – "Sokakların Sırrı" (Giorgio de Chirico) 1914

ETKİNLİK

Boyutları giderek artan veya azalan bir dizi şekil çizin – küçükten büyüğe ve tersine. Poster tasarımında kademeli bir yaklaşım uygulayın, burada metin veya görüntüler kademeli olarak büyür veya küçülür.

Biliyor musun ki...

Doğada, bir ağacın dallarından, gölgelerden, ufuktaki dağların sıralanmasına kadar her zaman bir derecelendirme mevcuttur.

Uygulamalı sanat ve tasarımda boyut

Mimarlıkta, tekstil tasarımında, ambalaj tasarımında, grafik ve dijital tasarımda boyutun belirleyici bir rolü vardır. Duvar kağıtlarının şemalarının boyutundan bir poster veya web sayfasındaki metne kadar - boyutların doğru uygulanması, görsel içeriğin okunabilirliğini, odaklanmasını ve işlevselliğini belirler. **Eşit boyutların** tekrarı düzen ve huzur yaratır, ancak kolayca sıkıcılığa dönüşebilir. Benzer boyutlar ince bir çeşitlilik yaratırken, kontrastlar yoğunluk ve çekicilik getirir.

Modern şehir manzarası, farklı boyutlardaki binaların tonlama ve perspektifle çizimi

Üç boyutlu şekillendirmede (heykel, modelleme, tasarım), farklı boyutların kullanımı, uzayda görsel denge, odak ve ritim yaratmak için hayati öneme sahiptir. Büyük, orta ve küçük formları birleştirerek, sanatçı hareket, perspektif veya işlevsellik izlenimi yaratabilir. Örneğin, mimari modeller veya heykellerde, baskın formlar genellikle dikkat çekmek için daha büyüktür, oysa daha küçük detaylar karmaşıklık ve gerçekçilik katar. 3D sanatında boyut, sadece görsel bir seçim değil, aynı zamanda yapısal ve sembolik bir bileşendir.

Farklı boyutlardaki geometrik 3D şekiller, mekanda denge, ağırlık merkezi ve görsel ritim yaratır

Sorular:

1. Neden boyut, göreceli bir kavram olarak kabul edilir?
2. Boyut aracılığıyla bir eserde yakınlık veya uzaklığı nasıl gösterebiliriz?
3. Sanatsal bir eser içinde aynı boyutları kullanmanın avantajları ve dezavantajları nelerdir?
4. Boyutun gradyasyonu, bir kompozisyonda hareket veya gelişimi nasıl iletebilir?

ETKİNLİK

1. Farklı boyutlarda şekiller veya harfler kullanarak bir tişört veya poster tasarlayın.
2. Bir mimari nesneyi analiz edin ve pencerelerin, kapıların veya detayların boyutunun görünüm üzerindeki etkisini not edin.

ŞEKİL

Şekil, bir nesnenin çizgi, yüzey, hacim ve uzay yardımıyla tanımladığımız dış, fiziksel görünümüdür. İki boyutlu olarak var olabilir, örneğin resim, çizim, mozaik veya vitrayda olduğu gibi bir yüzeyde görünür; veya üç boyutlu olarak - heykel veya mimaride olduğu gibi hacmi, derinliği ve kütlesi olan uzaydaki bir cisim olarak görürüz. Şekil, her görsel kompozisyonun temel bir öğesidir, çünkü bir nesneyi tanımamızı, yapısını ve uzaydaki konumunu hissetmemizi sağlar.

ANAHTAR KELİMELER:

şekil, doğal şekiller, yapılmış şekiller, açık şekil, delikli şekil, statik şekil, dinamik şekil

"David" – Michelangelo, 1501–1504

ETKİNLİK

1. Net bir formla bir nesne çiz, sonra gölgelendirme ile üç boyutlu olarak temsil etmeye çalış.
2. Düzlemsel form kullanan bir sanat eseri ile uzamsal form kullanan başka bir sanat eserini karşılaştır.

Biliyor musun ki...

Biçim sadece sanatta yoktur – doğada, bilimde, matematikte ve günlük hayatta da mevcuttur.

Gustav Klimt "Adele Bloch-Bauer I Portresi" – 1907

Biliyor musun ki...

Mimarlıkta sıklıkla yapay ve doğal olarak ilham alınan formlar birleştirilerek çevreyle uyum yaratılır.

Günlük hayatımızda en çeşitli formlarla çevriliyiz. Bunlar doğal olabilir, örneğin taş, elma, ağaç, hayvanın bedeni gibi ya da insan yapımı olabilir – örneğin sandalye, otomobil, su dolu bir bardak veya bina gibi. Doğal formlar genellikle organik, serbest konturlara sahipken, yapılı olanlar daha sık geometrik ve düzenlidir. Bu farkı anlamak, gördüğümüz formları analiz etmemize, özelliklerini tanımamıza ve bunları sanatsal eserlerimizde birleştirmemize yardımcı olur.

ETKİNLİK

1. Doğadan beş nesne ve beş yapay nesne seç ve çiz.

2. Doğal ve yapay formları birleştireceğin bir görsel kompozisyon oluştur.

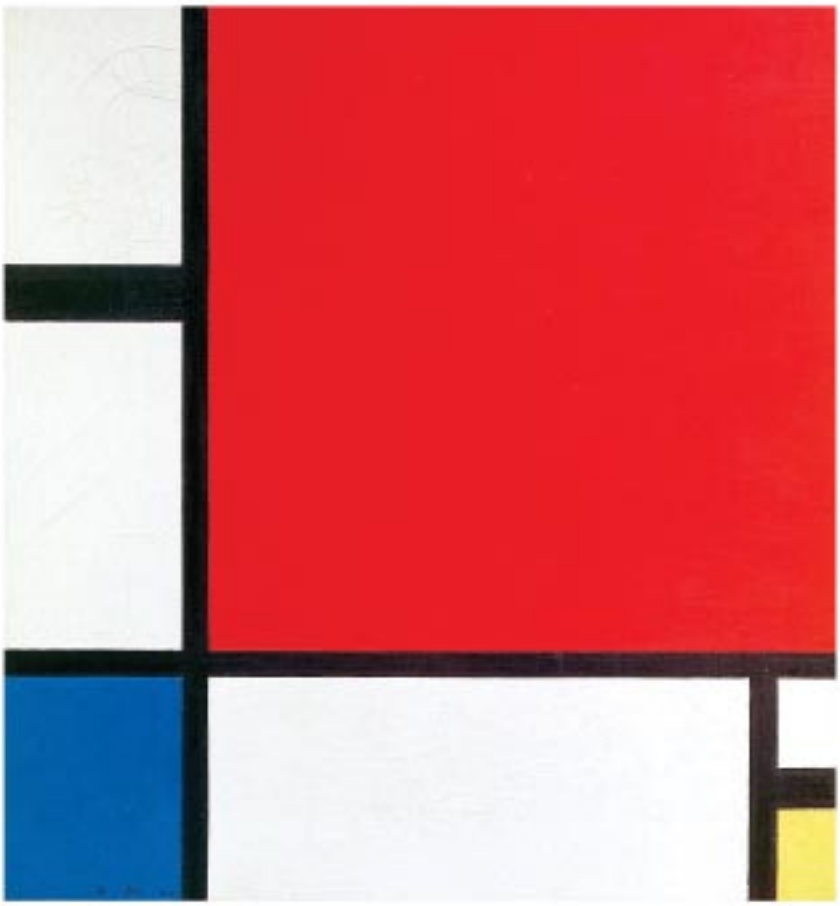

Meret Oppenheim "Nesne" –, 1936

Biliyor musun ki...

Perforasyonlar, sanat ve tasarımda hareket, hafiflik ve şeffaflık hissi yaratmak için kullanılır.

Yapısal olarak, formlar açık, kapalı veya delikli olabilir. Açık form, boşluğun içine girmesine izin verir – bardak, vazo veya çanta gibi. Kapalı form her taraftan sınırlandırılmıştır – top veya taş gibi – ve iç boşluğun dış boşlukla bağlantısına izin vermez. Delikli form ise, ona şeffaflık ve hafiflik veren açıklıkları vardır – elek, zincir veya metal ağ gibi. Bu form tipleri sadece görsel olarak değil, aynı zamanda işlevsel olarak da farklıdır – ışığın, havanın veya sesin onların içinden nasıl geçtiğini etkilerler.

Piet Mondrian, "Kompozisyon II kırmızı, mavi ve sarı" –1930

AKTİVİTE

1. Açık form ve delikli yapıya sahip bir kağıt modeli oluştur.
2. Üç şekil çiz – açık, kapalı ve delikli – ve bunların farklılıklarını analiz et.

Sanatta, karmaşık formlar oluşturmak için genellikle basit geometrik şekiller - daire, kare, üçgen, dikdörtgen - kullanılır. Karmaşık form, birden fazla basit şeklin görsel veya uzamsal bir bütün halinde birleştirilmesiyle oluşur. Örneğin, bir küp ve bir üçgeni birleştirerek bir ev şekli elde edilebilir ve bir daire ve bir silindir ile bir insan figürü elde edilebilir. Bu kombinasyon, nesnelerin geometrik yapılara indirgendiği kübizm ve konstrüktivizm gibi birçok sanatsal akımın temelini oluşturur.

Biliyor musun ki...

- Kübizmde, sanatçılar nesneyi formları parçalayarak aynı anda birden fazla açıdan gösterirlerdi.
- Delikli formlar ışık ve gölge oyununa izin verir, bu nedenle genellikle görsel ilgi yaratmak ve doğal havalandırmayı sağlamak için modern mimaride kullanılır.

Paolo Uccello "San Romano Savaşı" –, yaklaşık 1435

Şekil bir karaktere sahip olabilir - sakin veya rahatsız edici, istikrarlı veya hareketli görünebilir. Statik şekiller, kare veya dikdörtgen gibi huzur, istikrar ve hareketsizliği çağrıştıranlardır. Dinamik şekiller ise dalgalar, spiraller veya dairesel çizgiler gibi enerji, huzursuzluk ve hareket hissi yaratır. Sanatçılar, bir mesaj veya duygu iletmek için bu etkileri bilinçli olarak kullanırlar. Örneğin, dinamik bir şekil heyecan yaratabilirken, statik bir şekil sakinlik yaratabilir.

Şekil, resim, heykel, grafik ve tasarım gibi tüm sanatsal disiplinlerde temel görsel unsurdur. Sadece bir nesnenin görünümünü tanımlamakla kalmaz.

Rembrandt van Rijn "Bir Köşede Otoportre" - 163 dolayları

ETKİNLİK

1. Belirli bir nesneyi en az üç geometrik şekille temsil et.
2. Dinamik, eğri çizgiler ve şekiller kullanarak hareket aktaran başka bir kompozisyon oluştur.

Biliyor musun ki...

Reklamlarda genellikle dikkat çekmek için dinamik formlar kullanılırken, logolarda ise istikrar ve güveni ifade etmek için statik formlar tercih edilir.

Sorular

1. Görsel sanatta çizgi neyi temsil eder?
2. Hangi tür çizgileri biliyorsun?
3. Her tür hangi duyguları iletebilir?
4. Kontur çizgisi ile doku çizgisi arasındaki farkı açıkla.
5. Sanatçılar hareket veya doku göstermek için çizgiyi nasıl kullanır?
6. Farklı çizgileri kullanarak zıt duyguları nasıl ifade edebilirsin?

MEKAN

Mekan, çevremizi ve sanatsal ifadeyi şekillendiren temel bir görsel unsurdur. Bizi çevreleyen her şey - oda, sokak, binalar, gökyüzü, hatta bardağın içi - bir mekandır. Sanatta, mekan gerçek (üç boyutlu, içinde hareket ettiğimiz) veya mekan illüzyonu (iki boyutlu bir yüzeyde temsil edilen) olabilir. Mekan, içinde hareket ettiğimiz, var olduğumuz ve yarattığımız bir ortamdır ve görsel sanatın en önemli yönlerinden biridir. Sanatçılar, eski ikonlardaki sembolik ve düzleştirilmiş mekandan, Rönesans'ta geliştirilen hassas doğrusal perspektife kadar, her zaman mekanı anlamaya ve tasvir etmeye çalışmışlardır.

ANAHTAR KELİMELER:

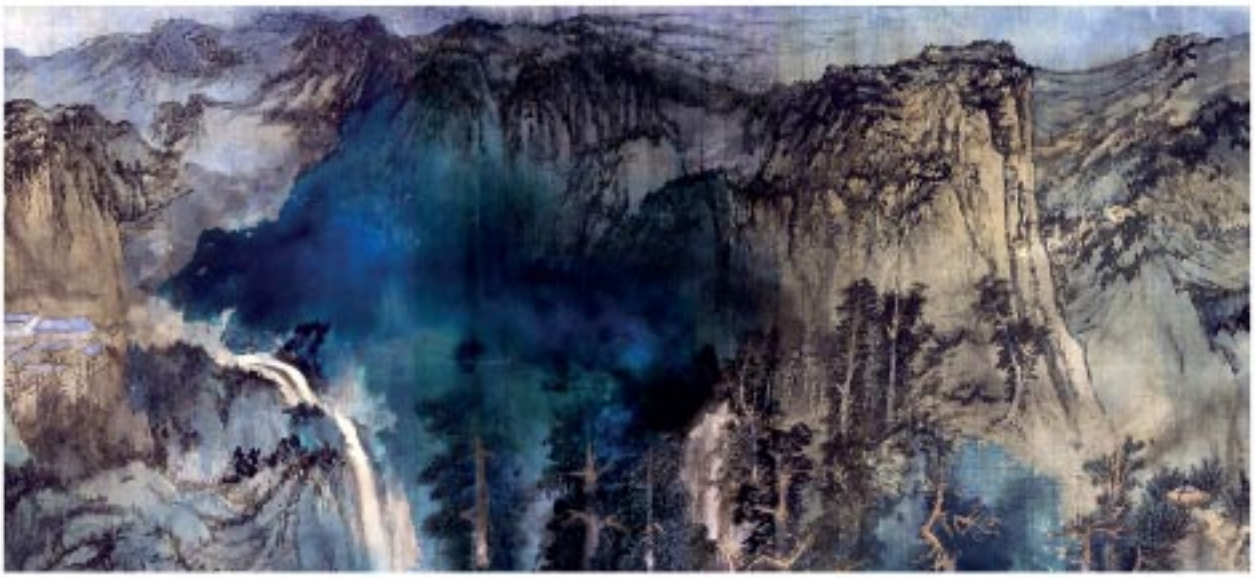
mekan, mekan yanılsaması, çağdaş yaklaşımlar

ETKİNLİK

Bu dönemlerin her birinden bir sanat eseri araştırın ve mekanın nasıl tasvir edildiğini açıklayın.

James Turrell – "Ganzfeld tüneli", yaklaşık 2013 yılı

Zhang Dacian – "Şelaleli Dağ Manzarası", yaklaşık 1965 yılı

Biliyor musun ki...

James Turrell sadece ışık ve uzay kullanarak, fiziksel formlar olmadan sanat yaratır.

Alan, iç (kapalı) veya dış (açık) olabilir. İç alan, bir oda, sınıf veya tiyatro gibi, duvarlar, tavan ve zeminle sınırlıdır. Bu tür alanın bir işlevi vardır – yaşamak, çalışmak, dinlenmek veya eğitim için kullanılır. Dış alan açıktır – sokak, gökyüzü, park – ve serbest hareketi sağlar. Görsel sanatlar aracılığıyla, iç alan genellikle samimi, kapalı olarak temsil edilirken, dış alan özgürlük duygusu veya, bazen, yalnızlık hissi uyandırır, kompozisyon ve renklerine bağlı olarak. Alan basit olabilir (bir hacim, örneğin bir oda) veya karmaşık (birden fazla bağlantılı alan, örneğin bir apartman veya şehir). Karmaşık alanın kendi fonksiyonel organizasyonu vardır ve insan ihtiyaçlarına göre tasarlanır. Görsel anlatımda, alanın yapısının anlaşılması, ikna edici ve görsel olarak ilginç bir sanat eseri yaratmak için anahtardır. Mimarlık, doğrudan alan ve onun şekillendirilmesiyle ilgilenen bir disiplindir ve görsel sanatçılar sıklıkla binalar ve kentsel manzaralardan ilham alır.

Daniel Buren – "Koridorlar: Yerinde Bir Çalışma", 2006

Giovanni Battista Piranesi – Hayali Hapishaneler serisinden, yaklaşık 1745–1761

Biliyor musun ki...

Giovanni Battista Piranesi, hayali yapılar ve merdivenler ile köprülerle dolu karmaşık mekanlar içeren gravürler yapıyordu.

ETKİNLİK

Çevrenizde gerçek bir alanın örneklerini belirtin.

ETKİNLİK

Üç katmanlı bir çizim oluşturun: ön plan, orta plan ve arka plan.

Sanatta mekânın illüzyonu, çeşitli görsel araçlarla elde edilir: formların üst üste gelmesi (birinin arkasında diğeri), boyutun küçültülmesi (daha küçük olanlar daha uzakta görünür), açık-koyu tonların kullanımı (açık olanlar öne çıkar, koyu olanlar geri çekilir) ve sıcak ve soğuk renkler. Bu teknikler yüzyıllar boyunca gelişmiş ve perspektifin tanıtılmasıyla Rönesans'ta zirveye ulaşmıştır. Brunelleschi ve Leonardo da Vinci gibi sanatçılar, düz bir yüzeyde üç boyutlu mekânın nasıl temsil edileceğine dair temeller atmışlardır. Modern sanatçılar, mekânı göstermek için fotoğraf, dijital medya veya enstalasyonlar da kullanmaktadır. Bazı sanatçılar, tiyatro sahnesindeki gibi tam sahneleri sahneye koymaktadır.

René Magritte – "İnsani Durum" 1933 yılı

Jeff Wall – "Görünmez Adam" üzerine
Ralph Ellison, 1999–2001 yılı

Biliyor musun ki...

Çengdu Zhang Dacian, Çin manzaralarında sadece tonlar ve fırça darbeleriyle sonsuz bir uzaklık illüzyonu yaratıyordu.

Sorular

1. Sanatta gerçek mekan ile mekan illüzyonu arasındaki fark nedir?
2. Bir sanat eseri yaratırken iç ve dış mekanı anlamak neden önemlidir?
3. Çiziminizde mekan tasvir etmenize en çok hangi unsurlar yardımcı oldu?
4. Mekan bir duygu aktarabilir mi? Nasıl?

ETKİNLİK

Derinlik hissi yaratmak için sıcak ve soğuk renkler kullanın.

Belirgin bir derinliğe sahip bir fotoğraf çekin (örneğin: yakın ve uzak nesneler).

Sınıfınızda uzamsal olarak yönlendirilmiş çalışmalarınızla mini bir sergi düzenleyin.

PERSPEKTİF I DOĞRUSAL TEK KAÇIŞ NOKTALI PERSPEKTİF

Perspektif, sanatçıların düz bir yüzeyde derinlik ve uzay yanılsaması yaratmak için kullandıkları görsel bir araçtır. Rönesans döneminde geliştirilen doğrusal perspektif, geometri ve gözleme dayanır ve nesnelerin ve mekanların izleyiciye göre doğru bir şekilde tasvir edilmesini sağlar. Bir resimdeki tüm çizgiler ufuktaki tek bir noktaya yöneldiğinde, tek kaçış noktalı doğrusal perspektiften bahsediyoruz. Bu yöntem genellikle iç mekanları, uzun koridorları, doğrudan önden görülen sokakları veya yolları göstermek için kullanılır.

ANAHTAR KELİMELER:

doğrusal perspektif, toplanma noktası, çizgi ufuk çizgisi, görsel yön

Petro Peruçino - "Aziz Petrus'un Anahtarlarının Teslimi" 1481-1482 yılı

Biliyor musun ki...

Perspektif terimi, içinden görmek anlamına gelen Latince perspicere kelimesinden gelir.

ETKİNLİK

Odanın içini, yatay çizgiye yerleştirilmiş bir toplanma noktası kullanarak çizin.

Leonardo da Vinci – "Son Akşam Yemeği",
1495–1498 yılı

Bir toplama noktası kullanarak sanatçı güçlü bir derinlik hissi yaratır. Bir odanın duvarları, zemin ve tavan, geriye doğru uzanıyormuş gibi tasvir edilirken, nesneler uzaklaştıkça küçülür. Doğru perspektif kullanımı, sahnenin gerçekçi ve ikna edici görünmesini sağlar, hatta minimalist bir şekilde çizilmiş olsa bile. Bu yöntem, mimari çizim ve tasarımın yanı sıra çizgi romanlar, fotoğraf ve film için de bir temeldir.

İç mekanlarda, bir toplanma noktası genellikle kompozisyonun merkezinde bulunur. Tüm çizgiler - mobilyaların kenarları, odanın köşeleri, zemin - bu noktaya yöneliktir. İzleyiciye daha yakın olan nesneler daha büyük görünürken, daha uzaktakiler daha küçük görünür ve gerçek derinlik etkisi yaratır. Tek noktalı perspektif uygulaması basit olsa da, görsel ifade açısından çok güçlüdür.

Edward Hopper – "Otel Odası"
1931 yılı

AKTİVİTE

Tek odak noktasına sahip fotoğraf veya film sahneleri bulun ve kompozisyonu analiz edin.

Biliyor musun ki...

Felipe Brunelleschi, Floransa'dan bir mimar, 15. yüzyılda doğrusal perspektifi bilimsel olarak ilk formüle eden kişidir.

Rainbow Six: Siege oyunundan alıntı

Biliyor musun ki...

Sokak sanatı, belirli bir açıdan bakıldığında 3 boyutlu bir yanılsama yaratmak için genellikle doğrusal perspektif kullanır.

Tek noktalı lineer perspektif sadece geleneksel sanata özgü değildir. Bugün, video oyunları, 3D modelleme, dijital mimari ve film prodüksiyonu gibi modern medyalarda da önemli bir rol oynamaktadır. Dijital bağlamda gerçekçi iç mekanlar ve manzaralar oluşturmak genellikle temel yapının tek bir toplanma noktası ile çizilmesiyle başlar. Böylece, sanatçılar ve tasarımcılar izleyicinin mekanı nasıl deneyimleyeceğini tam olarak kontrol edebilirler.

Camille Pissarro – "Montmartre Bulvarı Gece" 1897

Biliyor musun ki...

Birçok popüler video oyunu (Minecraft ve The Sims gibi) mekan ve yönelim duygusu yaratmak için tek nokta perspektifi kullanır.

ETKİNLİK

Tek nokta perspektifi kullanarak bir koridor, demiryolu hattı veya yol çizimi yapın.

Mekandaki nesneleri (sandalye, masa, raf) doğru bir şekilde yerleştirmeye ve perspektif açısından doğru bir şekilde sergilemeye çalışın.

Sorular

1. Görsel sanatlarda doğrusal perspektifi anlamak neden önemlidir?
2. Tek kaçış noktalı perspektif, iç mekan deneyimini nasıl değiştirir?
3. Hangi günlük sahneler tek bir kaçış noktasıyla gösterilebilir?
4. Bu perspektif, izleyicinin dikkatini yönlendirmek için nasıl kullanılabilir?

PERSPEKTİF II LİNEER İKİ TOPLAMA NOKTALI PERSPEKTİF

İki toplama noktalı lineer perspektif, düz bir yüzey üzerinde alanı temsil etmek için gelişmiş bir yöntemdir. Tek noktalı perspektiften farklı olarak, burada formlar izleyiciye doğru açılı kenarları ile gösterilir ve uzaklaşan tüm çizgiler ufukta iki farklı noktaya - biri soldan, diğeri sağdan yönlendirilir. Bu gösterim şekli, mimari yapılar, kent sahneleri ve üç boyutlu formların daha dinamik ve gerçekçi bir yorumunu sağlar. Bu yaklaşım, sanatçılara nesneleri açıdan gösterme imkânı verir, böylece

ANAHTAR KELİMELER:

iki noktalı perspektif, açısal perspektif, görsel derinlik, ufuk

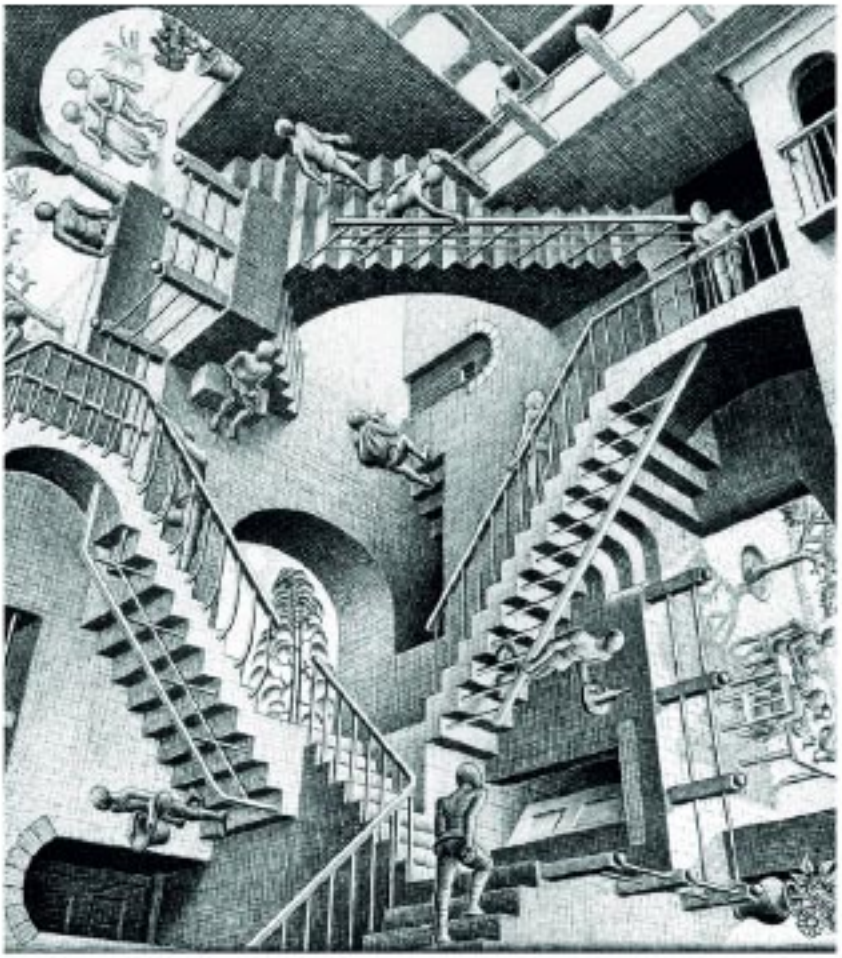

Gustav Caillebotte – "Paris Sokağı" 1877

Bu tür perspektif, çoğunlukla binaların, sokakların ve kentsel manzaraların açılarını gösterirken kullanılır; izleyici doğrudan bir yüzeye dönük değildir, ancak bir nesnenin iki tarafını görür. Bu, hacim, kütle ve uzamsal gerçeklik hissi yaratır. Çatıların, pencerelerin ve nesnelerin temellerinin çizgileri, sol ve sağ noktalara doğru birleşir, istikrar hissi yaratır, ancak aynı zamanda uzayda hareket de yaratır. İki noktalı perspektif, her yapının farklı bir açıda yerleştirilebileceği, ancak yine de görsel bir mantığı koruyabileceği karmaşık bir manzarada daha fazla nesneyi göstermenin de temelidir.

ETKİNLİK

1. Köşe binasının fotoğrafını bulun ve iki birleşme noktası kullanarak çizin.
2. Köşe perspektifinden bir kutu veya sandık çizmeye çalışın.

M. C. Escher – "Görelilik" 1953

Biliyor musun ki...

- İki toplanma noktası perspektifte her zaman yatay çizgiye yerleştirilir ve resmin kendisinin dışında olabilir.
- Bu teknik, sanatçılar tarafından Rönesans döneminde yaygın olarak kullanılmış ve modern sokak sanatı ile grafik tasarımda yeniden canlandırılmıştır.

Dijital sanat ve video oyunlarında, iki noktalı perspektif, etkileyici ve yönlendirme açısından doğru ortamlar yaratmak için anahtardır. Sanal dünyadaki mimari, inandırıcı olmalıdır ve bu nedenle tasarımcılar, alanı farklı açılardan göstermek için bu tekniği kullanır. Sahne tasarımları, hayali şehirler veya futuristik ortamlar gibi hayal edilmiş olsa bile, doğru perspektifin uygulanması bu alanlara mantık ve inandırıcılık kazandırır. Bununla birlikte, oyuncu yalnızca alan içinde hareket etmekle kalmaz, aynı zamanda bunu görsel olarak gerçek ve mantıklı bir şekilde inşa edilmiş gibi hisseder.

ETKİNLİK

1. Bir video oyunundaki bir sahneden ilham alan bir açılı bina çizin.
2. İki toplama noktasına sahip bir açılı binanın bir maketini veya 3D eskizini yapın.

Vincent van Gogh – "Arles'teki Yatak Odası" 1888

Biliyor musun ki...

- Bu perspektif, mimarlık ve endüstriyel tasarımda teknik çizimlerin hazırlanması için temel teşkil eder.
- Rainbow Six: Siege'deki çoğu harita, gerçekçi bir kentsel alan simülasyonu elde etmek için iki toplanma noktasıyla tasarlanmıştır.

Hans Vredeman de Vries – "Mimari Sahne" (16. yüzyıl)

ETKİNLİK

İzleyicinin iki sokak arasında bir köşede durduğu bir sahne tasarla ve mekanı iki noktalı perspektif kullanarak göster.

Sorular

1. İki noktalı perspektifi tek noktalı perspektife kıyasla hangi durumlarda kullanmak daha etkilidir?
2. Bir resimde iki toplanma noktasını nasıl ayırt edebilirsin?
3. İki noktalı perspektif, kompozisyonda daha fazla özgürlük sağlıyor mu?

Konu 3

Sanatsal İlkeler

Her sanatsal eser kendine özgü bir görsel dildir ve sanatsal ilkeler onun dilbilgisidir. Bunlar mekanı düzenler ve yapılandırır, şekiller, renkler, çizgiler ve sanatçının kullandığı diğer tüm öğeler arasındaki ilişkileri ve ritmi organize ederler. Her ne kadar belirli kurallar olsa da, yaratıcılık sınır tanımaz – her sanatçı kendi duyarlılığını kullanarak benzersiz bir görsel ifade yaratır.

Sanatsal ilkeler, eserin her öğesine kendi yerini ve rolünü kazandırır, böylece görsel olarak düzenlenmiş, okunabilir ve etkileyici bir bütün oluşturur. Bunlar aracılığıyla denge kurulur, uyum sağlanır, kontrast vurgulanır, hareket ve ritim yaratılır, oranlar modüle edilir, kompozisyon inşa edilir ve en önemlisi – tüm eser parçaları arasında birlik duygusu oluşturulur. Bu ilkeler – tanınabilir ve öğrenilebilir olmalarına rağmen – ifade özgürlüğünü sınırlandırmaz, aksine yapı ve güç sağlar.

Bu konu kapsamında, uyumun – eser parçaları arasındaki ahenk ve benzerlik – kontrastın – öğeler arasındaki vurgulu zıtlık –, gradasiyonun – özelliklerdeki kademeli değişim –, denge – görsel istikrar –, ritim ve hareket – dinamizm taşıyan –, oranlar – büyüklüklerin ilişkisini belirleyen –, birlik – bütünlüğün bağlantısı – ve kompozisyon – net bir görsel odak noktasına götüren sanatsal düzenleme – kavramlarıyla tanışacaksın.

Sanata başlamanın en kolay yolu, en belirgin görsel etki yaratan ilkeleri anlamaktır – kontrast, ritim, denge ve kompozisyon gibi. Bunlar, şekilleri, renkleri ve diğer öğeleri düzenlememize daha kolay yardımcı olur. Sanatsal ifadende daha deneyimli hale geldikçe, zamanla diğer ilkeleri de tanıyacak ve – uyum, gradasiyon, oranlar ve birlik gibi – bunları kendi yaratıcı tarzında nasıl kullanacağını öğreneceksin.

Konu hedefleri:

- Sanatta görsel prensiplerin ne olduğunu ve neden önemli olduklarını anlamak.
- Görsel eserlerdeki farklı türdeki prensipleri tanımak.
- Kendi sanatsal eserini yaratırken görsel prensipleri nasıl kullanacağını öğrenmek.
- Yaratıcılığında görsel bütünlük, denge ve ifade bilincini geliştirmek.

HARMONİ (AHENK/UYUM)

Harmoni, doğada ve insan kültürü, düşünce ve sanatta dengeye yönelik çabayı yönlendiren evrensel bir ilkedir. Gündelik hayatta, doğal formların simetrisinde, bir gün batımındaki renklerin ilişkilerinde, müziğin ses uyumunda veya insanlar arasındaki iyi ilişkide karşımıza çıkar. Görsel sanatlarda, harmoni, bir kompozisyondaki unsurlar arasında görsel bir bağlantı sağlamak için temel bir ilkedir. Bu, tekdüzelik talep etmez, aksine bir bütünlük oluşturan farklılıkların varlığını gerektirir. Çizgi, renk, ton, form, doku veya yön gibi unsurlar, birbirini tamamlayacak şekilde bir araya gelir, hiçbirinin baskın olmadığı bir şekilde.

ANAHTAR KELİMELER:

uyum, uyum benzerlik yoluyla, uyum işlev yoluyla, uyum fikir yoluyla, derecelendirme, görsel denge

Claude Monet – "Nilüferli ve Ağlayan Söğütlü Gölet" 1916-1919 civarı

Biliyor musun ki...

Uyum, estetik bir ilke olarak eski Yunan sanatı ve mimarisinden kaynaklanmaktadır.

ETKİNLİK

1. Günlük yaşamdan uyumlu bulduğunuz nesneleri veya sahneleri belirleyin.
2. En az üç benzer görsel öğeden oluşan bir çizim oluşturun.

Sanatta uyumu sağlamanın birkaç yolu vardır. Genellikle üç tür bahsedilir: benzerlik yoluyla uyum, işlev yoluyla uyum ve fikir yoluyla uyum. Benzerlik yoluyla uyum, benzer görsel değerler kullanılarak inşa edilir - örneğin, kalınlık ve şekil olarak benzer çizgiler, renkli çemberden yakın renkler, benzer eğrilik gösteren formlar veya görsel olarak akraba görünen dokular. Keskin zıtlıklar yerine, burada kademeli geçiş ve bağlantı hakimdir. Benzerlik yoluyla uyumla yapılan eserler, izleyicide huzur ve düzen duygusu yaratır, çünkü unsurlar birbirleriyle uyum içindedir.

ETKİNLİK

Farklı türde uyum kullanarak üç eskiz çizin: analoji, işlev ve fikir.

Paul Klee – "Antik ses, siyah zemin üzerine soyutlama" (1925)

Biliyor musun ki...

Görsel unsurlarda yakın değerlerin kullanımı, sakin bir görsel etki yaratmaya yardımcı olur.

Vincent van Gogh – "Anahtar, Mum ve Soğanlı Natürmort" (1889)

Fonksiyonel uyum, görsel benzerliğe değil, sunulan nesnelerin mantıksal ve anlamlı bağlantısına dayanır. Örneğin, palet, fırça ve boyalar - belki şekil ve renk açısından farklı olsalar da - ortak bir işlevsel bağlantıya sahip bir görsel motif oluştururlar. Bu tür bir uyum, özellikle natürmort ve illustratif sanatlarda yaygındır; burada bir grup nesne ortak bir bağlamın parçası olarak sunulur. Bu strateji aracılığıyla, eser anlamını ve bağlantısını kazanır, resmi olarak uyumlu olmasına gerek kalmadan.

Biliyor musun ki...

Grafik tasarımında, işlevsel uyum, afişlerin ve reklamların görsel mantığını geliştirmek için kullanılır.

ETKİNLİK

Mantıksal olarak birbiriyle ilişkili üç nesne seçin ve bunlardan bir sanatsal kompozisyon oluşturun

Üçüncü tip – fikirsel uyum – motiflerin sembolik bağlantısına dayanır. Bu, mantıksal veya görsel değil, nesneler arasındaki kavramsal bir bağlantıdır. Güvercin ve zeytin dalı birlikte barışı, orak ve çekiç – emek ve işçi hareketini, kalp ve anahtar – sevgi ve güveni sembolize eder. Bu tür uyum, özellikle posterlerde, afişlerde, mesaj ve sembolizm içeren sanatta yaygındır. Öğeler şekil ve renk bakımından farklı olsalar da, birlikte benzersiz bir anlam ve kavramsal uyum oluştururlar.

ETKİNLİK

Barış, özgürlük veya çalışma gibi bir fikri temsil eden sembollerden oluşan bir kompozisyon oluşturun.

Pablo Picasso – "Barış Güvercini" (1949)

Bir eserde harmoni sıklıkla gradasyon yoluyla elde edilir – bir görsel unsurdan diğerine kademeli geçiş. Bu, aydınlık bir tondan koyu bir tona, küçük bir formdan büyük bir forma veya bir renkten benzer bir renge geçiş olabilir. Gradasyon akış ve hareket yaratır ve aynı zamanda unsurlar arasındaki bağlantıyı güçlendirir. Böylece, harmoni dinamik hale gelir, statik değil – o durmaz, aksine "akış" kompozisyon boyunca.

Biliyor musun ki...

Mimarlar ve tasarımcılar, hoş alanlar yaratmak için uyum prensiplerini kullanırlar.

Georges Seurat – "Büyük Jatte Adası'nda Pazar Öğleden Sonra" (1884–1886)

ETKİNLİK

1. Bir sanat eserini analiz et ve armoninin nasıl sağlandığını belirt.
2. Aynı motifi armoni ile ve armonisiz temsil et, görsel etkisini karşılaştır.

Çağdaş görsel dünyada – tasarım, fotoğrafçılık, animasyon ve dijital sanat dahil olmak üzere – uyum, klasik sanatta olduğu kadar önemlidir. Uygulamalar, kitaplar, reklamlar veya afişler tasarlarken amaç, izleyicinin hoş bir görsel deneyim yaşamasıdır. Bu, ilgili unsurların dengeli kullanımıyla elde edilir - renkler birbiriyle savaşmamalı, şekiller birbirinin dikkatini dağıtmamalıdır. Bu nedenle, renk, şekil veya düzenlemede benzerlik ve uyumu tanıyan görsel araçlar kullanılır.

Mark Rothko – "Turuncu ve Sarı" (1956)

ETKİNLİK

1. Bir web sayfasını, afişi veya uygulamayı analiz et ve armoninin nasıl kullanıldığını tanımla.
2. Renklerin, formların ve çizgilerin benzer ve uyumlu olduğu dijital veya el yapımı bir kompozisyon oluştur.

Sorular

1. Analojik olarak armoni, işlevsel armoniden nasıl farklılık gösterir?
2. Bir eserde armoni her zaman kontrastın olmaması anlamına mı gelir? Açıkla.
3. Görünüş veya işlev değil, fikirle bağlantılı nesnelerin olduğu bir günlük yaşam durumu hatırlayabilir misin?
4. Hangi renk veya şekil, armoni hissi ile en çok ilişkilendiriyorsun? Neden?
5. Bu derste hangi eserde armoninin en başarılı şekilde sağlandığını düşünüyorsun? Seçimini açıkla.
6. Hiçbir armoni olmayan bir eser nasıl görünürdü? İzleyici üzerinde ne tür bir etki yapardı?

Biliyor musun ki...

Birçok grafik tasarım uygulaması (Canva ve Adobe Color gibi) analog renkler temelinde uyumlu paletler oluşturma araçlarına sahiptir. Bu, öğrencilerin ve tasarımcıların uyumlu renkleri kolayca seçmelerini ve görsel olarak dengeli ve çekici kompozisyonlar oluşturmalarını sağlar.

KONTRAST (ZITLIK)

Kontrast, görsel sanatların tüm alanlarında uygulanan en önemli görsel prensiplerden biridir. Farklı değerlerin bir veya daha fazla öğede karşıtlık oluşturmasını temsil eder: aydınlık ve karanlık, büyük ve küçük, pürüzsüz ve engebeli, sıcak ve soğuk vb. Kontrast, sanatçının bir şeyi vurgulamasına, çevresinden ayırmasına, dinamik bir yapı oluşturmasına veya dramatik bir etki yaratmasına yardımcı olur.

ANAHTAR KELİMELER:

zıtlık, zıtlık türleri, tonsal ve dokusal zıtlık, biçimsel zıtlık

Caravaggio – "İsa'nın Alınması" (1602)

Biliyor musun ki...

Kontrast, izleyicinin dikkatini eserde en önemli olana yönlendirmek için antik çağlardan beri kullanılan görsel bir araçtır.

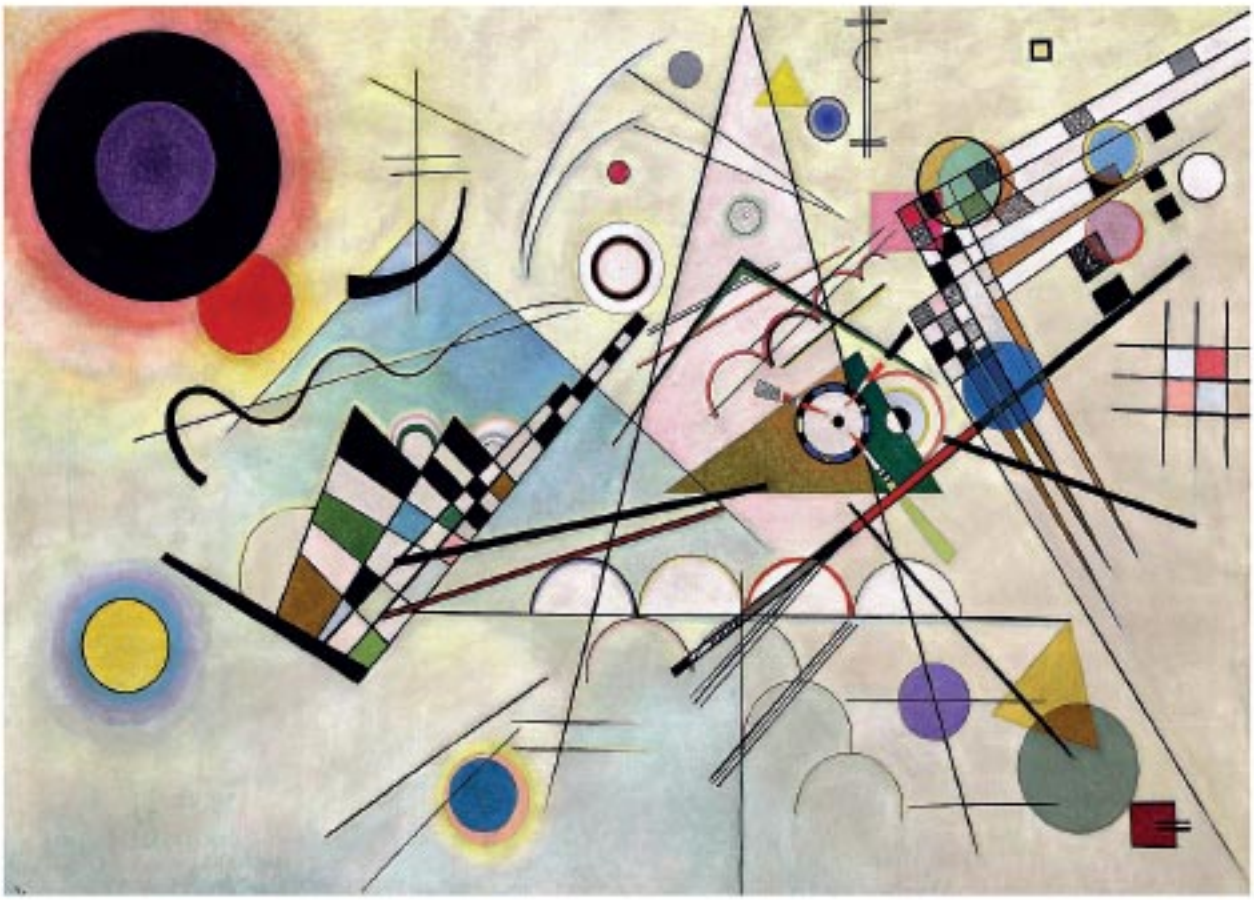
ETKİNLİK

Bir öğeyi kontrast ile vurgulayacağın bir taslak yap (örneğin: çevresinden farklı bir renkte veya boyutta bir şekil).

Kontrast türleri

Kontrast farklı biçimlerde ortaya çıkabilir. Bir veya daha fazla görsel öğenin değerleri arasındaki her karşıtlık görsel bir gerilim ve ilgi yaratır. Kontrast şu şekillerde elde edilebilir:

- **çizgi** (düz – eğri, ince – kalın, uzun – kısa),
- **boyut** (büyük – küçük),
- **yön** (dikey – yatay – eğik),
- **renk** (sıcak – soğuk, açık – koyu, tamamlayıcı),
- **ton** (açık – koyu kısımlar),
- **doku** (düz – pürüzlü, yumuşak – sert),
- **form** (köşeli – yuvarlak, basit – karmaşık),
- **alan** (dolu – boş, açık – kapalı).

Vasili Kandinski, "Kompozisyon VIII" (1923)

Biliyor musun ki...

Kontrast, izleyicinin dikkatini eserin en önemli kısmına yönlendirmek için antik çağlardan beri kullanılan bir görsel araçtır.

ETKİNLİK

Tüm kontrast türlerini içeren bir tablo oluşturun ve her biri için görsel bir örnek ekleyin.

Dokuda ve Tonda Zıtlık

Doku, bir nesnenin dokunarak görebileceğimiz veya hissedebileceğimiz yüzey özelliğidir. Doğal (örneğin ağaç kabuğu) veya yapay (örneğin kumaş) olabilir. Dokudaki zıtlık, pürüzsüz ve pürüzlü, sert ve yumuşak, parlak ve mat yüzeylerin karşılaştırılmasıyla oluşur.

Ton ise, rengin beyazdan siyaha ve aralarındaki tüm gri tonlarına kadar olan ışık değerini temsil eder. Tondaki zıtlık, açık ve koyu yüzeylerin kullanımıyla yaratılır. Derinlik, ağırlık veya dramatik bir etki yaratabilir.

Biliyor musun ki...

Tarama, grafik sanatlarında ton kontrastı oluşturmak için en eski ve en sık kullanılan tekniklerden biridir.

Albrecht Dürer, "Tavşan" 1502

ETKİNLİK

Farklı dokulara (pürüzsüz, kaba, buruşuk) sahip kağıt parçaları kesin ve pürüzsüz ile pürüzlü arasında belirgin bir kontrast içeren küçük bir kompozisyon oluşturun. Renkli kağıt, gazete, ambalaj veya doğal malzemeler kullanabilirsiniz. Şekiller ve dokular arasında bir denge kurmaya çalışın

Şekil ve Dokuda Kontrast

Şekil, bir nesnenin dış görünümü veya konturlarını temsil eder. Bu, geometrik (kare, daire, üçgen) veya organik (doğal, düzensiz şekiller) olabilir.

Şekil kontrastı, bir kompozisyonda köşeli ve yuvarlak, basit ve karmaşık, küçük ve büyük şekilleri karşı karşıya getirerek elde edilir.

Pablo Picasso, Hasır Sandalyeli Natürmort (1912)

Kolaj, farklı malzemelerin (kağıt, kumaş, gazete vb.) bir sanat eserinde birleştirilmesine olanak sağlayan bir tekniktir. Farklı dokular, renkler ve şekillere sahip malzemeleri birleştirerek, sanatçı kolaylıkla görsel bir kontrast elde edebilir.

Hannah Hech, Mutfak Bıçağıyla Kesilmiş Dada, Weimar Almanyası'nın kalın bira göbeklerinin son kültürel döneminde 1919–1920

Biliyor musun ki...

Kolaj, 20. yüzyılın başlarında kübistler arasında, gerçek malzemeleri sanat eserlerine dahil etmenin yeni bir yolu olarak popüler bir teknik haline geldi.

ETKİNLİK

1. Farklı şekilleri renkli kağıttan kes ve belirgin bir kontrastla kompozisyon oluştur (kenarları keskin ve dairevi, büyük ve küçük).
2. Kağıt, gazete, tekstil ve farklı malzemelerden oluşan parçalarla karşıt dokular, renkler ve şekiller kullanarak bir kolaj hazırla.

Sorular

1. Neden kontrast sanatın önemli bir prensibi olarak kabul edilir?
2. Kontrastsız bir kompozisyon yaratabilir miyiz?
3. Hangi sanat teknikleri kontrastı en iyi şekilde vurgular?
4. Kontrastın bir eserin yarattığı ruh hali üzerindeki etkisi nedir?
5. Sanat dışında günlük yaşamın hangi alanlarında kontrast gözlemliyorsunuz?

GRADASYON (KADEMELİ DEĞİŞİM)

Giriş

Gradasyon, görsel unsurların - çizgi, renk, ton, şekil, yön, doku, boyut veya alan - bir durumdan diğerine yavaşça değişimini temsil eder. Bu, tüm görsel sanatlarda mevcuttur: çizim, resim, heykel, grafik, mimari ve tasarımda. Doğada günün yavaşça geceye geçmesi veya bitkilerin yavaşça büyümesi gibi, sanatçı da geçiş, hareket veya gelişimi göstermek için gradasyonu kullanır. Bu, derinlik, hacim ve dinamizm ile kompozisyonlar oluşturmamıza olanak tanır.

ANAHTAR KELİMELER:

gradasyon, akromatik gradasyon, gradasyon yön, gradasyon form, gradasyon doğada, gradasyon ilke olarak

Biliyor musun ki...

Görsel sanatta gradyasyon, gerçek derinlik ve ışık illüzyonu yaratmak için Rönesans döneminden beri kullanılmaktadır.

ETKİNLİK

1. Tonların açık tondan koyu tona doğru kademeli olarak geçiş yaptığı bir çizim oluşturun.
2. Doğadan bir eskizde, görsel geçişin gerçekleştiği kısımları işaretleyin - örneğin: gökyüzünden ufka.

Leonardo da Vinci - Leda'nın Başının Çalışması (1504–1506)

Ton ve renk gradyasyonu

Ton gradyasyonu, açık tondan koyu tona veya tersine doğru kademeli geçiş anlamına gelir. Bu, iki boyut içinde hacim ve üç boyutluluk yaratır. Renk açısından, gradyasyon bir renkten diğerine geçişi sağlar - örnek: sarıdan, turuncu üzerinden, kırmızıya. Ahromatik gradyasyon yalnızca siyah, beyaz ve gri tonlarını kullanır ve bununla dramatiklik veya huzur elde edilir. Durska ve molska renk veya ton gradyasyonu, farklı duyguları iletmek için kullanılır.

J. M. W. Turner – Savaşçı Temeraire (1839)

Biliyor musun ki...

Işığın spektrumunda renkler doğal olarak gradasyonda görünürler: kırmızı, turuncu, sarı, yeşil, mavi, mor.

ETKİNLİK

1. Grafit kullanarak siyahtan beyaza doğru bir gradyan oluşturun.
2. Renklerin birbirlerine kademeli olarak dönüştüğü bir kolaj yapın.

Çizgide, dokuda ve yönde kademeli geçiş

Çizgi düz çizgiden belirgin bir eğriye doğru kademeli geçişlerle dönüşebilir. Doku da – düzden pürüzlüye veya tam tersi yönde. Yön yataydan çapraz, sonra da dikey yöne doğru kademeli olarak değişebilir. Bu geçişler, kompozisyonda hareket, değişim veya ritim hissi yaratır.

Biliyor musun ki...

Japon kaligrafisinde çizgi gradasyonu estetik ifade için anahtar bir unsurdur.

ETKİNLİK

1. Doğrudan yavaş yavaş eğriye dönüşen bir çizgi çiz.
2. Kalemle, bir tarafı düz, diğer tarafı giderek daha pürüzlü olan bir doku oluştur.

Bridget Riley, "Karelerde Hareket" (1961)

Şekil, boyut ve mekanın derecelendirilmesi

Şekiller kademeli olarak değişebilir - kareden daireye, küçükten büyüğe, basitten karmaşığa. Mekan, nesnelerin boyutlarını değiştirerek şekillendirilebilir: ne kadar uzaktaysa - o kadar küçük, ne kadar yakınsa - o kadar büyük. Buradaki derecelendirme, kompozisyonda derinlik, perspektif ve hareket yaratmayı sağlar.

Biliyor musun ki...

Antik mimaride, sütunlar mükemmellik illüzyonu yaratmak için kalınlıklarında kademelendirilirdi.

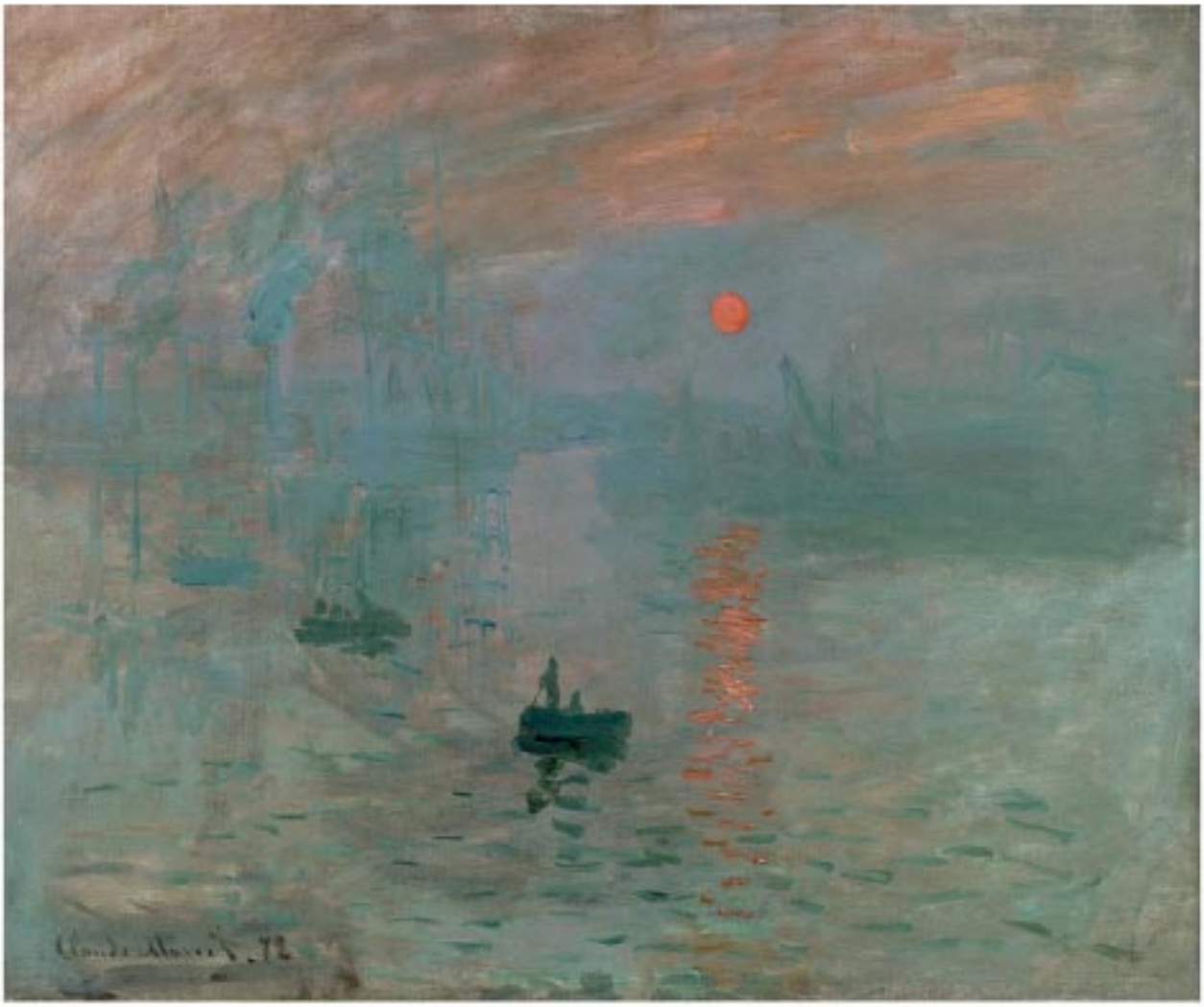
Viktor Vasarely, Vega-Nor, (1969)

Doğadaki ve gündelik hayattaki gradyasyon

Bizi çevreleyen her şey sürekli bir değişim içindedir - doğa, beden, ışık. Gradyasyonu güneşin doğuşunda, mevsimlerin değişiminde, bitkilerin büyümesinde, insanın yaşlanmasında gözlemliyoruz. Sanatçılar bu olguyu ilham kaynağı olarak kullanır ve onu sanatlarına, yavaş yavaş değişen görsel unsurlar aracılığıyla aktarırlar.

ETKİNLİK

Fotoğraf çek veya doğal bir manzara çiz (örneğin: gökyüzü veya dağ).

Claude Monet "İzlenim, Gündoğumu" (1872)

Biliyor musun ki...

Claude Monet gibi empresyonist sanatçılar, ışığın tonlamasını göstermek için genellikle günün farklı saatlerindeki sahneleri resmetmişlerdir.

ETKİNLİK

Günlük hayatınızda bir şeyin kademeli olarak değiştiği örnekleri araştırın ve görsel olarak gösterin.

Gradasyon sanatsal bir ilke olarak

Gradasyon, sekiz görsel ilkeden biridir. Bu, sadece öğelerin nasıl değiştiğini belirlemekle kalmaz, aynı zamanda anlam taşır - uyum, hareket veya dramatiklik yaratır. Eserdeki her bir öğe değişime uğrayabilir: çizgi eğri hale gelebilir, renk birinden diğerine geçebilir, şekil genişleyebilir veya daralabilir. Gradaasyonun uygulanmasıyla sanatçılar, izleyiciyle görsel iletişimi kontrol eder.

Biliyor musun ki...

Gradyasyon, dijital tasarımın temelidir, özellikle simgeler ve arka planlar oluştururken.

Caspar David Friedrich – "Deniz Kenarındaki Rahip" (1808–1810)

Sorular

1. Görsel öğelerin bir kompozisyonda kademeli olarak değişmesinin önemi nedir?
2. Gradasyonun izleyicinin duygularına etkisi nasıldır?
3. Doğada gradasyonun hangi örneklerini tanıyabilirsin?
4. Gradasyonsuz bir kompozisyon olabilir mi? Açıkla.
5. Günlük hayattaki hangi çalışmalarda gradasyonun pratik uygulaması vardır?

ETKİNLİK

1. Gradasyonun baskın ilke olduğu bir sanat eserini analiz et.
2. Tüm görsel öğelerin kademeli olarak değiştiği bir poster hazırla.

DENGE

Denge, sanatta en önemli görsel prensiplerden biridir. Bu, kompozisyondaki ağırlıkların dağılımında bir eşitliği temsil eder. Görsel unsurların bir kompozisyon içindeki dağılımını, uyum, istikrar ve bütünlük hissi elde etmek amacıyla ifade eder. Denge sadece sanatsal bir kavram değildir - doğada, mimaride, tasarımda ve hatta günlük yaşamımızda da mevcuttur. İnsan sürekli olarak psikolojik ve fiziksel dengeye ulaşmaya çalışırken, sanatçı da görsel dengeye ulaşmaya çalışır.

ANAHTAR KELİMELER:

denge, simetrik denge, asimetrik denge, radyal denge, görsel ilke

Kıt Haring – Başlıksız (Mavi ve Siyahta Desen), (1981)

ETKİNLİK

Doğal formlardan esinlenen ve renk, form ve çizgi arasındaki dengeyi gösteren bir sanat eseri oluşturun.

Simetrik denge, bir kompozisyonun bir tarafındaki unsurların diğer tarafındakilerle ayna gibi özdeş veya benzer olduğu durumlarda elde edilir. Bir resmin ortasında yerleştirilmiş dikey bir eksen hayal edin - eğer iki taraf aynı veya neredeyse aynı görünüyorsa, simetri vardır. Bu, genellikle huzur, istikrar ve resmiyet iletmek için kullanılır. Ancak, ne kadar hassas olursa olsun, simetri bazen statik ve öngörülebilir bir görünüm yaratır, bu da izleyici için görsel olarak daha az heyecan verici olabilir.

Biliyor musun ki...

Çin felsefesinde yin ve yang kavramı, evrendeki zıt güçler arasındaki dengeyi sembolize eder.

Tac Mahal - Hindistan'da 1632 ile 1653 yılları arasında inşa edilmiş simetrik bir saraydır.

ETKİNLİK

Bir kolye ucu veya küpe için elemanların mükemmel simetrik yerleşimine sahip bir tasarım tasarlayın.

Asimetrik denge, simetrik dengeden farklı olarak, kompozisyonun her iki tarafında özdeş öğelere dayanmaz. Bu, küçük ve büyük formlar, açık ve koyu tonlar, güçlü ve yumuşak renkler gibi farklı öğelerin görsel eşitliği yoluyla oluşturulur. Bu denge, sanatçıdan daha yüksek bir duyarlılık ve kontrol düzeyi gerektirir, ancak daha ilginç ve daha dinamik bir kompozisyonla sonuçlanır. Asimetri, özgürlük ve ifade sağladığı için çağdaş sanat, modern tasarım ve heykelde sıkça kullanılır.

Biliyor musun ki...

Japon estetiği "wabi-sabi" kusurluluğu ve asimetrikliği güzellik olarak değerlendirir.

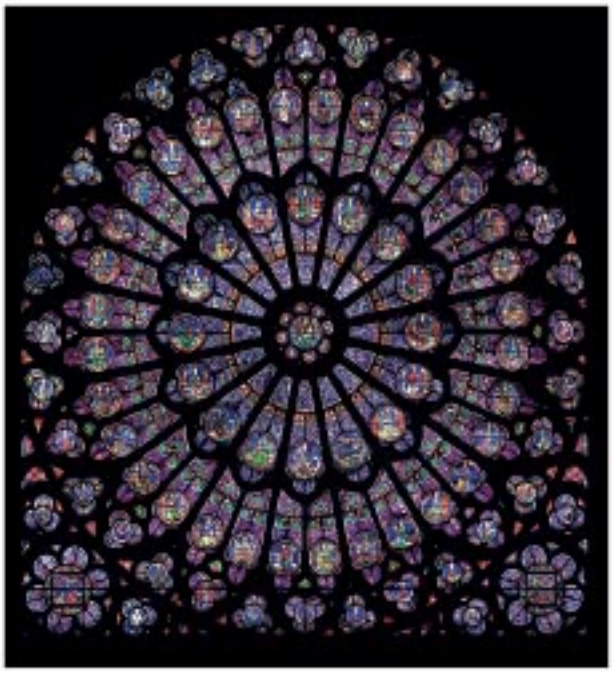

Henri Matisse – "Salyangoz" (1953)

ETKİNLİK

Asimetrik bir kompozisyon oluşturun farklı boyutlarda şekiller ve zıt renkler kullanarak.

Radyal denge, tüm öğeler bir merkezi nokta etrafında yayıldığında veya düzenlendiğinde oluşur. Bu tür bir denge, mandala, vitray, çiçek şekilleri veya süslemelerin tasarımında sıklıkla görülür. Radyal denge hareket ve uyum getirir ve merkezi öğe özellikle önem kazanır. Kombine denge ise simetrik ve asimetrik öğeleri birleştirir ve istikrarın yanı sıra görsel çekicilik de istediğimizde kullanılır.

Kuzey Gülü - Notre Dame, Paris, 13. yüzyıl

Biliyor musun ki...

Radyal denge, doğadaki birçok çiçek ve deniz kabuğu tasarımında bir temeldir.

ETKİNLİK

Merkezi bir nokta etrafında radyal dengeye sahip bir mandala veya vitray tasarımı çizin.

Dengenin anlaşılması, her genç sanatçının görsel olarak net, harmonik ve duygusal olarak dayanıklı eserler yaratmasını sağlar. İster bir logo tasarımı, ister bir moda detayı ya da bir sanat eseri olsun, simetrik, asimetrik veya radyal dengenin uygulanması, izleyicinin kompozisyonu nasıl deneyimleyeceğini etkiler. Denge kesin ve formal olabilir, ancak deneysel ve serbest de olabilir - her şey sanatsal niyete bağlıdır.

Pablo Picasso – "Aynanın Önündeki Kız" (1932)

ETKİNLİK

Farklı dengeye sahip iki sanat eserini inceleyin. Dengenin simetrik, asimetrik veya radyal olup olmadığını belirleyin ve bunun kompozisyonu ve eserin ilettiği duyguyu nasıl etkilediğini açıklayın.

Biliyor musun ki...

Picasso, eserlerinde özellikle kübizmde simetrik ve asimetrik unsurları birleştirmiştir.

Sorular

1. Sanatta denge nedir ve günlük hayatında nasıl deneyimlersin?
2. Sanatçılar neden simetrik yerine asimetrik dengeyi tercih ederler?
3. Bir sanat eseri simetri olmadan dengede olabilir mi? Açıkla.
4. Radyal dengeyi nasıl açıklarsın ve nerede gözlemledin?
5. Hangi ünlü sanatçının eseri sence dengeyi en iyi şekilde gösteriyor? Neden?
6. Kendi eserini oluştururken denge hakkında düşünüyor musun? Nasıl elde ediyorsun?
7. Kostümlerde, mimaride veya etrafındaki doğada dengeyi bulabilir misin?
8. Dijital tasarımda veya posterde dengeyi kullanabilir misin?

RİTİM VE HAREKET

(UYUM SAĞLAMA VE HAREKET)

Ritim, sanatçıların bir eserde hareket, uyum ve öğeler arasında bağlantı hissi yaratmak için kullandıkları temel sanatsal ilkelerden biridir. Çizgi, şekil, renk, ton, doku, yön veya hacim gibi öğelerin tekrarlanmasıyla elde edilir - ister düzenli, ister çeşitli veya serbest olsun. Ritim, izleyicinin gözünün okuduğu gibi, kompozisyon boyunca görsel bir yolculuk yaratır. Sadece sanatta değil, doğada, müzikte, mimaride ve hatta günlük hayatımızda - yürürken attığımız adımlar, kalp ritmi, gün ve gece değişimleri - bile bulunur.

ANAHTAR KELİMELER:

ritİm, düzenli ritİm, alternatif ritİm, basit ritİm, kompozisyon, dinamik kompozisyon, statik kompozisyon, duygusal etki

ETKİNLİK

Tekrar eden bir sanatsal öğe kullanarak bir kompozisyon çizin.

Biliyor musun ki...

Ritim sadece sanatta değil, doğada ve zamanda da vardır.

Düzenli ritim, ritmin en basit formunu temsil eder, bir aynı görsel elementin aynı formda, boyutta ve renkte, eşit aralıklarla tekrar edildiği bir formdur. Bu, istikrar, düzen ve uyum hissi yaratır, ancak bazen monoton ve statik görünebilir. Yine de, düzenli ritim dekoratif sanatta, mimaride ve endüstriyel tasarımda çok önemlidir, öngörülebilir yapı ve tekrar gerektiren alanlarda. Bu tür ritim sıklıkla duvarları, zeminleri, cepheleri veya seramikleri süslemek için kullanılır, ve uygulaması antik uygarlıklardan beri görülmektedir.

Biliyor musun ki...

Düzenli ritim genellikle mimari süslemelerde kullanılır.

M.C. Escher – Gökyüzü ve Su I (1938)

Fas – sonsuz süslemeli desen – geleneksel Arap-İslam geometrik motifi

Alternatif ritim, iki veya daha fazla öğenin sırayla değiştiği, ancak aynı mesafe veya yapının korunduğu çeşitli ve canlı bir tekrar biçimini temsil eder. Örneğin, alternatif olarak açık ve koyu renk, pürüzsüz ve pürüzlü doku, büyük ve küçük form veya kalın ve ince çizgi tekrar edilebilir. Bu tür bir ritim, kompozisyona enerji, hareket ve ilgi katar. Modern sanat, moda tasarımı, ambalaj ve sokak sanatında daha yaygındır; burada dinamik ve görsel çekicilik aranmaktadır. Alternatif ritim, izleyiciyi eserde hareket etmeye ve onu keşfetmeye teşvik eder.

ETKİNLİK

Renk ve boyut olarak değişen şekillerle alternatif bir ritim oluşturun.

Vasiliy Kandinsky – "Birkaç Daire" (1926)

Basit ve alternatif ritim sadece modern kavramlar değildir - bunlar görsel kültürün tarihinin bir parçasıdır. Halk sanatı, özellikle geleneksel evlerin nakışları ve dekoratif frizleri, giysi ve seramik, süsleme ve sembolik mesajlar iletmek için düzenli ve alternatif ritimler kullanır. Halk kostümünde genellikle belirli geometrik şekiller, hayvan motifleri veya desenler tekrarlanır; bunlar bereket, koruma, aşk veya topluluğun kimliğini temsil eder. Gelenekteki ritim sadece estetik değil, aynı zamanda anlamlıydı - bu, insanların ve kültürlerin hikayesini taşırdı.

Biliyor musun ki...

Halk kostümleri ve dokumalar karmaşık ritmik desenler içerir.

Geometrik motifler, simetrik ritim ve geleneksel süslemeler içeren Makedon nakışı

Ritim, görsel kompozisyonun oluşturulmasında anahtar bir rol oynar. Elemanların dikkatli bir şekilde tekrarıyla, sanatçı bir düzen veya kaos, dinamizm veya huzur hissi yaratabilir. Ritim, sanatçının izleyicinin gözünü eserin içinde yönlendirmesine, belirli bir bölümü vurgulamasına veya görsel bir denge oluşturmasına olanak tanır. Diğer ilkelerle - örneğin uyum, kontrast ve gradyasyon - birleştirildiğinde, ritim sanatsal eserin genel izlenimine ve okunmasına katkıda bulunur.

František Kupka – "Amorfa: İki Renkli Fuga" (1912)

Biliyor musun ki...

Tasarımda ritim, görsel organizasyon için kullanılır.

Sanatta iki temel kompozisyon türü vardır: dinamik ve statik. Dinamik kompozisyon, hareket ve enerji hissi yaratmak için ritmi kullanır, sanki eserin içinde bir şeyler oluyormuş gibi. Genellikle diyagonal çizgiler, düzensiz tekrarlar veya hareket halindeki öğelerle elde edilir. Buna karşılık, statik kompozisyon sakin, istikrarlı ve dengeli görünür. Genellikle simetrik bir düzen ve düzenli bir ritimle inşa edilir. Her iki türün de kendi değeri ve kullanımı vardır - her şey sanatçının iletmek istediği amaca ve mesaja bağlıdır.

Biliyor musun ki...

Dinamik kompozisyon dikkati çeker ve gözü yönlendirir.

Umberto Boccioni – "Şehir Yükseliyor" (1910)

ETKİNLİK

İki kompozisyon çizin: Biri, huzur ve istikrarı yansıtan statik bir formda, diğeri ise hareket ve enerji hissi yaratan dinamik bir formda. İkisi arasındaki farkı göstermek için basit şekiller ve çizgiler kullanın.

Ritim sadece görsel olarak değil - duyguları ve ruh hallerini de tetikleyebilir. Nazik çizgilerin ve benzer renklerin tekrarı, huzur ve istikrar hissi verebilirken, keskin kontrastlar ve değişken unsurlar heyecan ve gerilim yaratabilir. Örneğin, bir müzik parçası, tonların ritminin formlar ve renklerin ritmine dönüştüğü görsel bir kompozisyon için ilham kaynağı olabilir. Böylece, ritim farklı sanatlar ve duyular arasında bir köprü haline gelir.

Biliyor musun ki...

Ritim, sakinlik veya heyecan gibi duyguları uyandırabilir.

ETKİNLİK

Bir müzik eseri seçin ve bunu ritim aracılığıyla görsel olarak temsil edin.

Paul Klee – "Ritimsel" (1930)

Sorular

1. Etrafında hangi ritimleri fark edebilirsin?
2. Düzenli ve alternatif ritim arasındaki fark nedir?
3. Ritim, bir sanat eserini izlerken duygularını nasıl etkiler?
4. Bir eser aynı anda hem ritme hem de kontrasta sahip olabilir mi?
5. Herhangi bir kurala uymayan serbest bir ritim mümkün müdür?

ORAN

Oran, bir eserdeki farklı unsurlar arasındaki büyüklüklerin oranını belirten bir görsel ilkedir. Sanatta, oran, uyum, denge ve güzellik yaratmada önemli bir rol oynar. Uzun ve kısa çizgi, büyük ve küçük form, koyu ve açık ton arasındaki ilişkiler - bunların hepsi, kompozisyonun görünümünü etkileyen orantılı bağlantılardır. Her sanatsal eserde, her bir unsur, diğer unsurlara göre belirli bir büyüklükte bir alana yerleştirilir; bu, sanatsal bir ifade ve estetik bir bütünlük yaratmak amacıyla yapılır.

ANAHTAR KELİMELER:

oran, altın kesit, nişanlama, deformasyon, altın kesit uygulaması

Raffaello – "Atina Okulu" (1509–1511)

ETKİNLİK

1. İki sanat eserini karşılaştırın ve görsel öğeleri arasındaki oranları analiz edin.
2. Basit bir sahne çizin ve izlenimin nasıl değiştiğini görmek için farklı oranlarla yeniden çizin.

Biliyor musun ki...

Orantıda en küçük değişiklikler bile bir eserdeki figürü, nesneyi veya alanı nasıl algıladığımızı etkileyebilir.

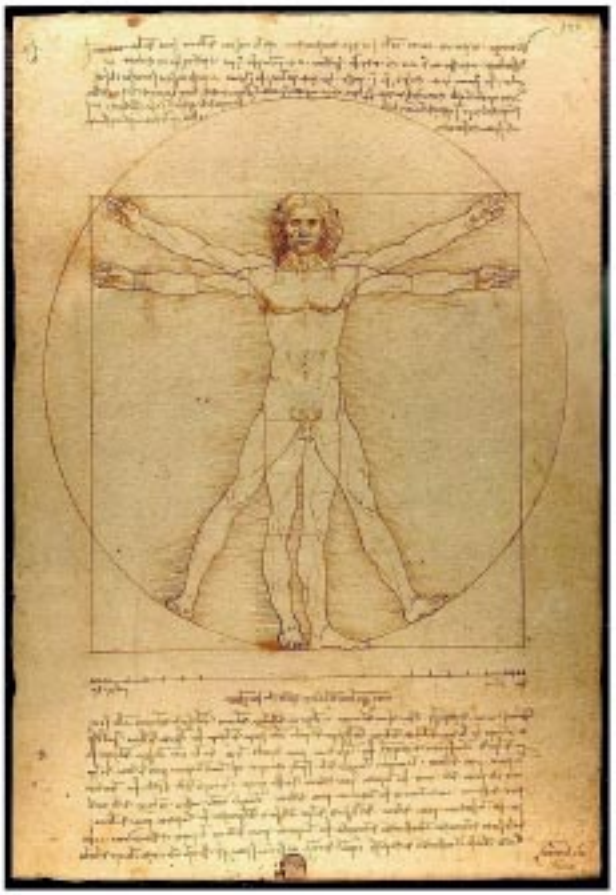
Sanat tarihine göre, insanlar mükemmel güzelliğe yol açacak ideal boyut ilişkilerini bulmaya çalışmışlardır. Yüzyıllar boyunca, mimaride, heykelde ve resimde, altın oran gibi hassas matematiksel oranlar uygulanmış, bu da günümüzde insanları büyüleyen eserlerle sonuçlanmıştır.

ETKİNLİK

1. **Ünlü eserlerdeki altın oran örneklerini araştırın ve bir resimde işaretleyin.**
2. **Altın oranı kullanarak simetrik bir poster tasarlayın.**

Biliyor musun ki...

Altın oran, Antik Yunan'da kullanılmış olup, günümüzde modern fotoğrafçılık ve tasarımda da karşımıza çıkmaktadır.

Leonardo da Vinci – "Vitruviyen Adam", yaklaşık 1490

Vizeleme, bir nesnenin parçaları arasındaki oranı doğru bir şekilde ölçmek için kullanılan bir tekniktir. Sanatçılar, gerçek modelin boyutlarını ve açılarını çizimlerindekilerle karşılaştırmak için kurşun kalem, saydam folyo veya ızgara kullanırlar. Bu, özellikle portre veya otoportre çizerken, orantıların doğruluğunun kritik olduğu durumlarda son derece yararlıdır.

Biliyor musun ki...

Nişan alma tekniği Rembrandt'tan beri sanatçılar tarafından kullanılmaktadır.

Albrecht Dürer – "Yatan Kadını Çizen Ressam", yaklaşık 1525

Sanatçılar bazen duyguları, fikirleri veya eleştirileri ifade etmek için oranları kasıtlı olarak çarpıtırlar. Bu tür çarpıtmalar hata değil, bir mesajı vurgulamak veya izleyicide bir tepki uyandırmak için bilinçli tercihlerdir.

Egon Schiele – "Çıplak Kollarla Otoportre" (1911)

Oran, tasarımda da uygulanır, örneğin kitap kapağı yapımında. Altın oran ve dengeli oranlar yardımıyla, metin, resimler ve diğer unsurlar arasında denge sağlanır, bu da kapağı çekici ve okunaklı hale getirir.

ETKİNLİK

1. Deforme olmuş figürlerle bir eseri analiz edin ve ilettiği duyguyu tartışın.
2. Belirli bir duygu aktarmak için orantıları bozulmuş kendi çiziminizi oluşturun.

Apple logosu: altın oran ve mükemmel orantıda daireler kullanılarak yapıldığına inanılıyor

Sorular

1. Neden insanların her zaman ideal oranlara ulaşmaya çalıştığını düşünüyorsun?
2. Oranlar kasıtlı olarak deforme edildiğinde bir eserin izlenimi nasıl değişir?
3. Hiç nişan alma tekniği kullandın mı? Bu sana nasıl yardımcı oldu?
4. Günlük yaşamda nerelerde altın oranı görebilirsin?
5. Odan, içindeki tüm nesneler orantısız boyutlara sahip olsaydı nasıl görünürdü?

Biliyor musun ki...

Birçok şirketin logosu ve tasarımı, altın oran kurallarına göre oluşturulmuştur çünkü bu, insan gözünü çeken ve doğal olarak dengeli ve uyumlu olarak algılanan bir görsel denge yaratır.

BİRLİK

Birlik, sanatçılara eserlerinde bir bütünlük ve tamamlanmışlık duygusu yaratmalarına olanak sağlayan temel bir görsel ilkedir. Tüm görsel öğeler birbiriyle uyumlu ve ilişkili olduğunda, kompozisyon düzenli ve uyumlu görünür. Birlik aracılığıyla, eserin farklı parçaları arasında görsel bir bağlantı sağlanır, böylece izleyici eseri parçalanmış olarak değil, bölünmez bir bütün olarak deneyimler.

ANAHTAR KELİMELER:

birlik, baskınlık, tekrar, bütün

Sonia Delaunay, Ritim (1938)

ETKİNLİK

1. Düzenli bir düzende yerleştirilmiş benzer şekil ve renklerle bir poster tasarlayın.
2. Yüzeyin tüm parçaları için aynı dokuları veya tonları kullanarak bir kolaj yapın.

Biliyor musun ki...

Birlik ilkesi, istikrar ve görsel saflık izlenimi yaratmak için senografide ve mimaride sıklıkla uygulanır.

Birliği sağlamanın iki temel yolu vardır: eşit değerler kullanmak ve baskınlık. Eşit veya benzer çizgiler, şekiller, boyutlar veya tonlar kullanıldığında uyumlu ve istikrarlı bir kompozisyon yaratılır. Baskınlık yoluyla birlik, renk veya şekil gibi bir öğenin eserdeki diğer öğelere hakim olması ve onları birbirine bağlamasıyla elde edilir.

Paul Cézanne, "Elmalı Natürmort" (1895–1898)

Biliyor musun ki...

Dominant, genellikle izleyicinin dikkatini ana mesaja yönlendirmek için afişlerde ve reklamlarda kullanılır.

Birlik, tekrar, güçlendirme veya büyütme teknikleri yoluyla da elde edilebilir.

Tekrar, bir öğenin eserde birden fazla kez görünmesi anlamına gelir. Güçlendirme, belirli bir öğenin yoğunluğunda veya zıtlığında artışı ifade eder, büyütme ise diğer öğeleri birbirine bağlayan formun vurgulu boyutuyla elde edilir.

ETKİNLİK

1. **Bir şekil veya rengin tekrarıyla dekoratif bir desen tasarla.**
2. **Bir şeklin diğerlerinden önemli ölçüde daha büyük olduğu ve tüm parçaları birbirine bağladığı bir kompozisyon yap.**

Her sanat eserindeki nihai hedef, tam bir birlik sağlamaktır. Bu, her şeyin aynı olması gerektiği anlamına gelmez, aksine farklı parçaların harmonik ve mantıklı bir bütünlük içinde bağlantılı olduğu anlamına gelir. Birlik, sadece resimde değil, aynı zamanda grafik, heykel, mimari ve uygulamalı sanatlarda da mevcuttur. Denge, uyum ve ritim gibi birden fazla ilkenin kombinasyonu, bu görsel bütünlüğü daha da güçlendirir.

ETKİNLİK

1. **Bir renk veya bir şeklin hakim olduğu bir resim yapın.**
2. **Bir bütün oluşturmak için benzer çizgiler ve yönlerle bir çizim yapın**

Yayoi Kusama, "Sonsuz Ağlar" (1954)

Le Corbusier, Villa Savoye, 1931

Sorular

1. **Bir sanat eserinin bütünlük içinde olması ne anlama gelir?**
2. **Bütünlüğü sağlamak için en sık hangi sanatsal öğeler kullanılır?**
3. **Eşit değerlerle bütünlük ve baskınlık yoluyla bütünlük arasındaki farkı açıklayın.**
4. **Bir öğenin tekrarı bir sanat eserinde nasıl bir bütünlük hissi yaratabilir?**

KOMPOZİSYON

Kompozisyon, sanat eserindeki görsel öğelerin karşılıklı düzenini düzenleyen bir görsel ilkedir. Çizgiler, renkler, tonlar, formlar ve dokular gibi farklı öğelerin bir görsel ve içeriksel bütünlük içinde birleşmesine yardımcı olur. Kompoze etmek, öğelerin uyum ve dengeyi sağlayacak şekilde düzenli bir şekilde yerleştirilmesi anlamına gelir. Bu şekilde, her sanat eseri sağlam bir yapı kazanır ve izleyiciyi belirli bir mantık ve duygusal etki ile eser boyunca yönlendiren net bir görsel mesaj alır.

ANAHTAR KELİMELER:

kompozisyon, yön, simetri, ağ kompozisyon, rekombinasyon

| Kazimir Malevich – "Süprematist Kompozisyon" (1916)

ETKİNLİK

1. **Uyumlu bir şekilde düzenlenmiş çizgiler ve şekiller kullanarak bir kompozisyon oluşturun.**
2. **Eski bir çalışmanın parçalarını kullanarak yeni bir kompozisyon oluşturun (yeniden düzenleme).**

Biliyor musun ki...

Müzikte, edebiyatta ve mimaride de kompozisyon terimi vardır.

Yön ve düzenlemeye göre farklı kompozisyon türleri vardır: yatay, dikey, diyagonal, açık, kapalı, yarı açık, simetrik, asimetrik, ızgara benzeri ve serbest. Kompozisyon türü, resmin unsurlarının nasıl organize edildiğine ve bunların izleyicinin gözünü eser boyunca nasıl yönlendirdiğine bağlıdır. Yön ve düzenlemenin seçimiyle, sanatçı izleyiciyle iletişim kurar, dikkatini yönlendirir ve eserin niyetine ve içeriğine bağlı olarak farklı görsel ve duygusal deneyimler yaratır.

Biliyor musun ki...

Friz, formların ritmik tekrarından oluşan uzun yatay bir kompozisyondur.

Sandro Botticelli – "Venüs'ün Doğuşu" (1486)

ETKİNLİK

1. **Üç kompozisyon çizin: yatay, dikey ve çapraz.**
2. **Verilen sanat eserindeki kompozisyon türünü tanıyın ve işaretleyin.**

Simetrik kompozisyonda, elemanlar hayali bir eksenin her iki tarafına eşit olarak dağıtılır ve istikrar, huzur ve resmiyet hissi yaratır. Asimetrik kompozisyonda ise düzen düzensizdir, ancak kontrast, boyut, renk veya doku yoluyla görsel bir denge sağlanır. Her ikisi de kendi ifade gücüne sahiptir ve elde edilmek istenen etkiye bağlı olarak kullanılır - simetri klasik ve yapılandırılmış bir görünüm verirken, asimetri dinamizm, ilgi ve özgürlük verir.

ETKİNLİK

1. **Geometrik şekiller kullanarak simetrik bir kompozisyon oluştur.**
2. **Asimetrik bir kompozisyon yap ve dengenin nasıl sağlandığını analiz et.**

Jan van Eyck – "Arnolfini Portresi" (1434)

Ağ örgüsü kompozisyonu, elemanların eşit ve hassas bir şekilde düzenlendiği, net bir yapı ve görünürlük sağlayan geometrik bir temel (ızgara) üzerine kuruludur. Genellikle grafik tasarım, mimari ve diğer uygulamalı sanat alanlarında kullanılır. Serbest kompozisyon ise hiçbir kurala veya yapıya dayanmaz, daha çok duygu, sezgi veya hareketi ifade etmek amacıyla formların kendiliğinden yerleştirilmesine izin verir. Bu yaklaşım en çok soyut sanatta ve dışavurumcu tarzlarda kullanılır.

Biliyor musun ki...

Birçok poster ve grafik tasarım, okunabilirlik için ağ düzeni kullanır.

Rekompozisyon, mevcut bir eserden yeni bir eser inşa etmek anlamına gelir; bu, unsurların düzeninin değiştirilmesiyle gerçekleşir. Bu teknik, eski eserlerin parçalarını yeniden yaratıcı bir şekilde kullanmak için kullanılır ve sanatçının hayal gücünü ve bireysel yaklaşımını teşvik eder. Bu şekilde, mevcut fikirlere yeni bir hayat verilir ve genellikle tamamen farklı bir estetik ve mesajla yeni, taze ve özgün bir şey yaratılır.

ETKİNLİK

Eski bir çizim veya resim alın ve parçalara ayırın. Yeni bir eserde yeniden birleştirin.

Paul Klee, "Büyülü Bahçe" (1926)

Romare Berden – "Gulabot", 1964

Sorular

1. Ne düşünüyorsun, sanatçılar eserlerinde neden simetri veya asimetri seçiyorlar?
2. Kompozisyon, resmi nasıl gördüğümüz üzerinde nasıl bir etki yapar?
3. Günlük görsel medyada ağ yapılı ve serbest kompozisyonu tanıyabilir misin?
4. Hareketi ifade etmek için hangi tür kompozisyonu kullanırdın?
5. Bir resmi sadece kompozisyonu üzerinden tanımlamaya çalış – ilk olarak neyi fark ediyorsun ve neden?

Claude Monet - Şemsiyeli Kadın - 1875

TERİMLER SÖZLÜĞÜ

Açı perspektifi – iki yüzeyin aynı anda görüldüğü görsel sistem, her biri kendi derinlik yönünde.

Açık form – mekâna giriş imkânı sağlayan form.

Ağ yapısı kompozisyonu – geometrik temel üzerine kurulu yapı.

Ahşap oymacılığı – özellikle kiliseler ve halk mobilyasında uygulanan, dekoratif ve sembolik formlar oluşturmak için ahşap oymacılığı tekniği.

Aksomatik gradyan – sadece gri tonlar kullanılarak elde edilen renk tonlarının geçişi.

Aksomatik ton skalası – siyah ve beyazın karışımıyla elde edilen gri tonlar.

Akvadük – dağlardan şehirlere su taşıyan yer üstü kanal. Romalılar su kemerleri konusunda ustaydı.

Alegori – figürler ve sahneler aracılığıyla soyut fikirleri sembolik olarak temsil eden sanat eseri.

Alınlık – genellikle kabartma heykellerle dolu tapınağın tepesindeki üçgen alan.

Altın oran – yaklaşık 1:1.618 oranında, görsel olarak mükemmel kabul edilen parçaların ideal oranı.

Altın Oran Uygulaması – Görsel öğelerin ideal oranlara göre düzenlenmesi.

Analojiye göre uyum – renk, çizgi veya doku gibi unsurların benzerliği.

Anatomi – vücut yapısının incelenmesi, realizmin temelidir.

Antonio Canova – antik mitolojiden ilham alan idealize heykelleriyle tanınan İtalyan heykeltıraş.

Arabesk – islam sanatından etkilenmiş, iç içe geometrik ve bitkisel formlardan oluşan dekoratif motif.

Asimetrik denge – kontrast ve çeşitlilik yoluyla elde edilen görsel istikrar, kimlik yerine.

Aslan Kapısı – Miken'deki iki aslan figürünün kabartması bulunan taş giriş.

Barok – 16. yüzyıl sonları ile 18. yüzyıl ortaları arasında ortaya çıkan, dramatik, duygusal ve tiyatral ifadeye sahip sanat tarzı.

Basit form – tek bir şekilden oluşan form.

Bazilika – merkezi ve yan nefleri, apsisi ve iç dekorasyonu olan büyük dikdörtgen bina, Hristiyan tapınaklarının temelidir.

Bernini – barok dönem heykeltıraşı ve mimar, Aziz Petrus Meydanı'ndaki kolonadın ve hareketli heykellerin yaratıcısı.

Birlik – görsel öğelerin uyumlaştırılması ve tekrarlanması yoluyla görsel bir bütün oluşturma.

Bizans Sonrası Sanat – Ortodoks ruhunu ve ikonografiyi koruyan, ancak yeni tarihi koşullara uyum sağlayan, Bizans'ın düşüşünden sonra yaratılan sanat.

Boyut – bir nesnenin kompozisyon ve alan içindeki diğer nesnelere göre ilişkisini belirleyen görsel öğe.

Boyut gradasyonu – boyutun kademeli değişimi için görsel teknik.

Boyutta baskınlık ve kontrast – kompozisyonu vurgulayan ve görsel dikkati yönlendiren ilkeler.

Bronz – bakır ve kalayın alaşımı, Etrüsk takı ve alet yapımında popüler malzeme.

Bronz heykel – bronzdan yapılmış, mermerden daha hafif ve hareketli, genellikle hareket halinde olan heykel.

Buluşma noktası – perspektif çizgilerinin toplandığı ve izleyicinin bakışını yönlendiren yatay düzlemdeki nokta.

Büst – baş ve boyun veya omuzların heykeli, Roma portrelerinde sık görülen bir sembol.

Bütünlük – tüm unsurların uyumlu ve bağlantılı olduğu bir sanat eserinin nihai sonucu.

Caravaggio – gerçekçilik ve ışık dramını sanata getiren İtalyan ressam.

Cephedenlik – figürün doğrudan önden gösterildiği sanatsal bir ilke

Çivi yazısı – en eski yazı sistemi, kile oyulmuş

Çizgi – bir noktadan veya araçtan hareket eden sürekli iz.

Daumier – kentsel yaşamdan eleştirel ve sosyal sahneleriyle tanınan ressam ve karikatürist.

Deformasyon – ifade amacıyla orantıların kasıtlı değişimi.

Delacroix – "Özgürlük Halkı Yönlendirir" eserinin Fransız ressamı.

Denge – Sanat bütünlüğünde istikrar yaratan, öğelerin görsel olarak algılanan ilişkisi.

Dikey yön – ruhu, gücü ve yüksekliği iletir.

Dinamik form – hareket ve enerji ileten form.

Diskoblos – disk atan bir sporcunun ünlü heykeli, Myron'un eseri, hareket ve denge örneği.

Dodekhorton – İsa›nın hayatından 12 ana sahnenin fresk resimciliğinde kronolojik olarak düzenlenmiş dizisi.

Doğada gradasyonu – görsel çözümlere ilham veren doğal kademeli değişim süreci.

Doğal Formlar – Doğada var olan şekiller.

Doku – belirli bir şekilde renk uygulayarak elde edilen resimsel doku.

Doku çizgisi – yüzeyin görünümünü ve hissini ileten çizgi.

Doku taklidi – doğal bir yüzeye benzeyen doku efekti yaratma.

Dominant – eserdeki diğer parçaları baskın ve bağlayan görsel öğe.

Dor düzeni – basit ve masif sütunlu, kaidesiz ve basit başlıklı mimari stil.

Doygunluk – rengin yoğunluğu veya saflığı.

Duygusal etki – rengin izleyicide duygu uyandırma yeteneği.

Erechtheion – Akropolis'te asimetrik tapınak, kadın figürlü sütunlar (karyatidler) ile ünlü.

Exekias – MÖ 6. yüzyıldan tanınmış Yunan ressam ve heykeltıraş, siyah figür tekniğinin ustası, epic temalar içeren amforalarıyla ünlü.

Fidij – klasik dönemin en ünlü Yunan heykeltıraşı, Zeus'un Olimpia'daki heykeli ve Parthenon heykellerinin yaratıcısı.

Fikre göre uyum – ortak sembolizm yoluyla görsel bağlantı.

Fonksiyona göre uyum – nesnelerin işlevsel bağlantıları yoluyla birleşimi.

Form gradasyonu – formların şeklinin veya boyutlarının kademeli değişimi.

Fotoğraf – gerçekçilik ve belgesellik özlemini destekleyen yeni bir ortam.

Fragonard – Rokoko sanatının sembolü olan Salıncak eserinin Fransız ressamı.

Fresk – boyayla birlikte kuruyan, ıslak sıva üzerine yapılan bir resim.

Friedrich – romantik manzara ve iç gözlemin sembolü olan Alman ressam.

Galant sahne – soyluların idilli manzaralarda veya aşk durumlarında tasvir edildiği resim türü.

Gargoyle – su akıtmak için çatılardan su tahliyesi olarak hizmet eden hayvan veya canavar şeklinde taş heykel.

Gerçek Dokusu – Hissedilebilen gerçek, fiziksel yüzey.

Giambologna – eserlerindeki hareket ve dramatikliğiyle tanınan bir Maniyerist heykeltıraş.

Giulio Romano – Palazzo del Te'de Maniyerist ruhu uygulayan bir mimar.

Görsel denge – tüm öğelerin kompozisyonda uyumlu olduğu ve hiçbirinin aşırı derecede baskın olmadığı bir durum.

Görsel derinlik – açıların ve çizgilerin doğru konumlandırılmasıyla elde edilen alan hissi.

Görsel doku – çizgiler, renkler ve tonlarla oluşturulan doku yanılsaması.

Görsel güç – çizginin izleyicinin duyguları ve dikkat üzerindeki etkisi.

Görsel sanatlar – görsel sanat biçimi (resim, heykel, mimari, grafik...)

Görsel yön – yönlendirilmiş çizgi ve perspektif aracılığıyla izleyicinin dikkatini sanat eseri boyunca yönlendirme.

Gözleme – çizim sırasında gerçek nesnelerin oranlarını ölçmek için kullanılan teknik.

Gradasyonu – bir görsel öğenin bir değerden başka bir değere kademeli değişimi.

Gradasyonu ilke olarak – tüm kompozisyonu etkileyen görsel dönüşüm aracı.

Halı – kutsal ve göksel ışığın simgesi olan, kutsal figürün etrafında halka.

Halk kıyafeti – bölgesel özellikler ve süsleme unsurları taşıyan geleneksel giysi, kültürel aidiyeti ifade eder.

Helenizm – heykelin daha dramatik, duygusal ve dinamik hale geldiği Büyük İskender'den sonraki dönem.

Hiyeroglifler – eski Mısırlıların resimli yazısı

İki noktalı perspektif – nesneleri, yatay çizgilerle iki farklı noktaya yönlendirilmiş şekilde gösterme yöntemi.

İkon – dinsel kurallara göre yapılmış, kutsal figürü temsil eden ve dua ve ruhsal iletişim için kullanılan resim.

İkonografi – sanatta kullanılan dini temsiller, semboller ve sahnelerin sistemi.

İkonostasis – kilisede, sunağı diğer kısımlardan ayıran, ikonlar ve oyma desenlerle süslenmiş bölme.
İyonik düzen – tabanı ve kıvrımlı (volüt) başlığı olan daha zayıf sütunlara sahip stil.

Jacques-Louis David – en önemli Neoklasik ressam, "Horatius'un Yemini" ve "Sokrates'in Ölümü" nin yazarı.

Kabartma – Bir duvar veya yüzey üzerinde sığ veya derin oyma heykel

Kâğıt – bitkiden yapılan yazı malzemesi.

Kaligrafi – sanatsal ve süslü yazı, özellikle kutsal metinler için.

Kanon – figürlerin temsili için kurallar dizisi.

Kapalı form – çevre alanından tamamen ayrılmış form.

Karmaşık form – birden fazla bağlı yüzeyden oluşan form.

Katakomblar – erken dönemde gizli Hıristiyan faaliyetlerinin gerçekleştiği yeraltı mezarları.

Kavisli çizgi – kıvrımlı hareketli çizgi; düz çizgi – stabil ve doğrudan çizgi.

Kayıtlar – Resimde yatay şeritler

Kemer – Ağırlığı duvarlara aktaran taş veya tuğla bir çatı kemeri. Romanesk'te en yaygın olanı yarım daire veya haç şeklindeki kemerdir.

Kiaroscuro – hacim ve dramatiklik yaratan ışık ve gölge arasındaki kontrast.

Kiklad sanatı – Kiklad adalarının sanatı, basitleştirilmiş formlu ve mistik sembolizmli heykelcikler.

Kilim – geometrik motifli, dokuma süslü halı, sıklıkla dua için kullanılır.

Kırmızı figür tekniği – figürlerin kil renginde bırakıldığı ve arka planın siyah olduğu siyah figür tekniğinin tersi.

Kısa yön – dinamizm ve hareket katar.

Klasik simetri – antik ilkelere göre mimari öğelerin dengeli düzeni.

Kollonad – genellikle cephelerde veya tapınakların etrafında bulunan kolonlardan oluşan sıralar, çatıyı destekler.

Kolorit – bir eserde kullanılan ve düzenlenen renklerin toplam kullanımı.

Kombine yön – eserde birden fazla yönün bulunması, baskın bir yönle veya olmadan.

Kontrafor – duvarın dışında yer alan dikey destek yapısı, ağırlığı taşır ve stabilite sağlar.

Kontrapost – vücut ağırlığının bir ayakta olduğu, diğer ayak ise gevşek durduğu, doğal bir asimetri yaratan pozisyon.

Kontrast – renkler arasındaki zıtlık. Kontur çizgisi – dış şekli tanımlar.

Korint düzeni – en süslü tarz, akantus yapraklı başlıklarıyla tanınır.

Kouros/Kore – arkaik döneme ait genç erkek (kouros) ve kadın (kore) heykelleri, katı ve simetrik pozisyonda.

Kromatik ton ölçeği – renkli bir renge siyah veya beyaz eklenerek elde edilen nüanslar.

Kufik yazı – erken Arap harfleri, köşeli, düz formlarda, ilk kaligrafik süslemelerde kullanılmış.

Lahit – Önemli kişilerin gömülmesi için kullanılan, dekoratif kabartmalara sahip taş tabut.
Lineer perspektif – üç boyutlu alanın düz bir yüzeyde gösterilme yöntemi.

Mannerizm – yapay kompozisyonlar, uzun formlar ve ruhsal ifade ile karakterize edilen sanat tarzı.

Mekan yanılsaması – çakışma, boyut, renk ve ton farklılıkları kullanarak iki boyutlu yüzeyde derinlik ve mekan hissi yaratma.

Mezar heykeli – yakın insanların portrelerini veya sahnelerini gösteren mezarlara yerleştirilen heykeller.

Mihrap – caminin duvarında yarım daire biçiminde niş, Mekke yönünü gösterir.

Millet – Fransız ressam, portreleri onurlu ve derin duygularla tasvir eder.

Minare – cami yanındaki yüksek kule, müzeyi müminleri namaza çağırır.

Miniatür – el yazması kitaplarda küçük, detaylı resim, altın ve süsleme öğeleriyle süslenmiş.

Minoyca sanatı – Girit adasında bulunan, freskler, parlak renkler ve doğa ile uyum içinde olan sanat.

Mısır sanatı – eski Mısır'ın sanatı, din ve sonsuzlukla ilişkili

Moda rengi – kıyafetler aracılığıyla stil ve mesaj iletmek için bilinçli renk kullanımı.

Modern yaklaşımlar – fotoğraf, dijital medya veya minimalizm aracılığıyla alanı gösteren sanat yöntemleri, kompozisyon ve ışık kullanarak derinlik yaratır.

Mozaik – küçük renkli taşlar veya karolar (tesserae) dizilerek oluşturulan resim, zeminler ve duvarlar dekorasyonunda kullanılır.

Mykenai sanatı – karada Yunan sanatı, anıtsal ve savaş sembolleriyle öne çıkar.
Nakış – simetrik motiflerle süslenmiş dikiş, kıyafet ve tekstilde kullanılır, sembolik işlevler (koruma, bolluk, ruhaniyet).

Neo-gotik – 19. yüzyılda uygulanan gotik mimariden ilham alan mimari tarz.

Neoklasisizm – antik sanatlardan esinlenen, ahlaki değerler, akıl ve disiplin vurgulayan sanatsal hareket.

Neolitik tanrıça – sembolik anlam taşıyan küçük kil heykel, bereket kültüyle bağlantılı.
Nüans – başka renkler eklenerek veya parlaklık/koyu değer kullanılarak elde edilen renk varyasyonu.

Odak noktası – yönlerin yönlendirdiği ve dikkatin odaklandığı sanat eserinin bir parçası.

Oran – Bir sanat eserindeki farklı öğelerin boyutları arasındaki ilişki.

Panathenaik amfora – Panathenaik Oyunları'nda ödül olarak verilen büyük amfora, zeytinyağı ile doldurulmuş.

Pantheon (Paris) – neo-klasik tarzda mimari yapı, vatanseverlik ve hümanizmin simgesi.

Parthenon – Athena tanrıçasına adanmış tapınak, Atina Akropolü'nde, dor tarzında inşa edilmiştir.

Perforasyon – heykelde boşluk veya delik (Mısır'da kaçınılır).

Perfore form – delikleri olan, hafif ve dinamik bir form.

Piramit – firavunların anıt mezarı.

Pişirme – vazoların üç aşamada pişirilmesi: oksidasyon, redüksiyon ve tekrar oksidasyon, bu da kırmızı ve siyah arasındaki farkı oluşturur.

Porselen – Rokoko döneminde popüler olan, dekoratif ve fonksiyonel nesneler için kullanılan ince seramik.

Portik – Bir binanın girişinin hemen önünde, sütunlara dayanan bir çatılı sundurma veya geçit.

Radyal Denge – Dairesel bir hareket yaratan, merkezi bir nokta etrafındaki öğelerin düzenlenmesi.

Realizm – Günlük yaşama odaklanarak, idealizasyon olmadan gerçekliği tasvir eden bir sanat akımı.

Rembrandt – Otoportreleriyle tanınan, portre ve ışığın Hollandalı ustası.

Renk – ışık kaynağından elde edilen ve duygu, form veya alanı ifade etmek için kullanılan görsel öğe.

Rokoko – 18. yüzyılın, neşeli, parlak renkler, süslemeler ve samimi sahnelerle karakterize edilen bir sanat tarzı.

Roma Tiyatrosu – Yarım daire şeklinde bir izleyici kitlesi ve sahneye sahip, beton ve mimari bağlantılarla inşa edilmiş, açık Yunan modelinin aksine kapalı bir yapı.

Romantizm – Duyguyu, özgürlüğü, doğayı ve bireysel ifadeyi vurgulayan bir sanat hareketi.

Rönesans – Antik değerlerden ilham alan bir kültürel yeniden doğuş dönemi.

Rozet – Genellikle ana girişin üzerinde bulunan, simetrik vitraylı büyük dairesel pencere.

Sanat – insanın düşünceleri, duyguları ve fikirleri ileten yaratıcı ifadesi.

Sanat Alanları – Ortam, teknik veya işleve göre sanat kategorileri

Sanat ilkesi – sanat kompozisyonundaki öğelerin düzenlenme şekli.

Sanatın toplumsal rolü – sanatın kültür ve insanların yaşamıyla nasıl etkileşime geçtiği ve bağlantılı olduğu.

Şekil – iki boyutlu (bir yüzeyde) veya üç boyutlu (bir uzayda) olabilen bir şeklin dış görsel görünümü.

Serpantin – vücut genellikle spiral şeklinde kıvrılmış bir kompozisyondur, hareket ve zerafet göstermek için sıklıkla kullanılır.

Sfumato – tonlar arasında yumuşak geçiş tekniği, derinlik elde etmek için.

Sıcak renkler – kırmızı, turuncu, sarı – sıcaklık, yakınlık ve enerji iletir.

Sıkılaştırılmış – derinlik modellemesiyle hafif kabartma tekniği.

Silindir mühür – imza için kullanılan gravürlü küçük bir silindir

Simetri – merkezi bir eksenin her iki tarafında eşit dağılım.

Simetrik denge – hayali bir merkezi eksenin sol ve sağ tarafında eşit ve özdeş görsel düzen.

Sır – seramik üzerine renk, parlaklık ve dayanıklılık veren cam benzeri tabaka.

Sistina Şapeli – Vatikan'da bulunan, Michelangelo'nun freskleriyle süslenmiş bir şapeldir.

Siyah figür tekniği – figürlerin kırmızı bir yüzey üzerine siyah boyayla boyandığı ve detayların keskin bir aletle kazındığı vazo dekorasyon tarzı.

Soğuk renkler – mavi, yeşil, mor – huzur, hüzün ve uzaklık duygusu yaratır.

Spektrum – beyaz ışığın dağılımıyla elde edilen renk düzeni.

Statik form – istikrar ve huzur hissi veren form.

Süsleme – iç mekan, mimari veya nesnelerde kullanılan dekoratif unsur, özellikle rokoko tarzında yaygın.

Süsleme sistemi – sembolik ve estetik anlam taşıyan dekoratif unsurlar sistemi.

Tamamlayıcı renkler – renk çemberinde zıt konumda olan renkler (kırmızı-yeşil, mavi-turuncu, sarı-mor).

Tapınak – tanrılara adanmış bir bina

Tasarımda boyut – dikkati yönlendiren ve görsel iletişimi geliştiren işlevsel ve estetik bir faktör.

Tekrar – Birlik sağlamak amacıyla bir öğenin çoklu varlığı.

Tenebris – karanlığın baskın olduğu aşırı karanlık form.

Terakota – sıklıkla heykel ve mimari süslemelerde kullanılan pişmiş toprak.

Tessera – mozaik tekniğinde kullanılan küçük renkli taş veya karo.

Timpan – kilisenin ana girişinin üzerinde yarım daire biçiminde alan, genellikle dini sahneyle süslenmiş kabartma bulunur.

Tiyatro – açık hava yarım daire sahne, drama ve ritüellerin gösterimi için kullanılır.

Tolos – yer altı yapısıyla kaplı kubbeli mezar.

Ton – renkteki ışık miktarı; rengin ne kadar açık veya koyu olduğunu belirler.

Ton değeri – bir rengin parlaklık veya koyuluk derecesi.

Ton gradasyonu – açıktan koyuya veya tersi yönde kademeli geçiş.

Tumulus – toprak höyük üzerinde yuvarlak mezar, Etrüsk cenaze geleneklerine özgüdür.

Uçan lak – kemerle taban arasında uzanan dış kaplama, ağırlığı ana duvardan uzaklaştırır.

Ufuk – toplama noktalarının bulunduğu ve perspektif derinliğinin ölçüldüğü göz seviyesindeki hayali çizgi.

Ufuk çizgisi – izleyicinin göz hizasında, odak noktasının yer aldığı çizgi.

Ulusal romantizm – milletlerin kültürel ve tarihsel özelliklerini kutlayan sanatsal akım.

Uyum – yakın ve uyumlu renklerle elde edilen görsel denge.

Uzay – Görsel kompozisyonların gerçekleştiği tüm gerçek boyutları kapsayan ve açık, kapalı, basit veya karmaşık olabilen bir görsel öğe.

Vazo şekilleri – çeşitli kap şekilleri: amfora (depolama için), krater (şarap ve su karıştırmak için), kadeh (bardak), lekit (yağ için).

Velazquez – karmaşık kompozisyonlar ve derin anlamlar içeren İspanyol ressam.

Vitray – genellikle kilise pencereleri için renkli cam ile resim yapma sanatı.

Yapılmış şekiller – insan tarafından oluşturulan biçimler.

Yatay yön – huzur ve istikrar hissi yaratır.

Yeniden Kompozisyon – Mevcut bir eserden yeni bir kompozisyon oluşturmak.

Yön – gözü belirli bir yönde hareket ettiren görsel güç.

Yön gradasyonu – eserdeki öğelerin yönünün kademeli değişimi.

Yüksek Rönesans – Rönesans sanatının zirve dönemi (1490–1527), merkezi Roma'da.

Zograph – Ortodoks geleneğinde ikonların ve fresklerin ressamı; Post-Bizans döneminde en ünlüsü Dicho Zograph.

Kullanılan literatür

- I. sınıf lise eğitimi için Görsel Sanatlar ders programı, Kuzey Makedonya Cumhuriyeti Eğitim ve Bilim Bakanlığı, 2020.
- Наумов, Г. (2012). Праисториска уметност на територијата на Македонија. Скопје: Музеј на Македонија.
- Ѓоргиева, Б. (2005). Византиска уметност и културно наследство. Охрид: Институт за старословенска култура.
- Поп-Петрушевски, Л. (2010). Елементи и принципи на ликовната уметност. Скопје: Арт Прес.
- Honour, H. & Fleming, J. (2009). A World History of Art. London: Laurence King Publishing.
- Gombrich, E. H. (1995). The Story of Art. London: Phaidon Press.
- Kleiner, F. S. (2016). Gardner's Art Through the Ages: A Global History. Boston: Cengage Learning.
- Metropolitan Museum of Art. (n.d.). Timeline of Art History. Преземено од: https://www.metmuseum.org/ toah • Smart History. (n.d.). Art history resources for students and educators. https://smarthistory.org